

ໄວຍາກອບລາວ
ພາກທີສອງ

ຄວ
ວະຈິວພາກ

LAO GRAMMAR II
MORPHOLOGY

ພຣະຣາຊອານາຈັກລາວ

ກະຊວງສຶກສາທິການ

ໄວຍາກອນລາວ

ພາກທີ່ ສອງ

ວະຈິວິພາກ

ປະກາດໄວ້ ໂດຍ ດຳຣັດຣັດບັນດີ ເລກທີ ໒໑໓/ສສ
ລົງວັນທີ ໗/໓/໗໓(໒໕໔໕)

LAO GRAMMAR II
MORPHOLOGY

ພຣະອາຊອບາວຈັກລາວ

ກະຊວງ ສຶກສາທິການ ສິລປາກອບ

ເລກທີ ໒໑໓/ສສ

ແລະ ກິລາ-ບຸວະຊົນ

ດຳຮັດ ຣັຖມົນຕີ

ກະຊວງ ສຶກສາທິການ ສິລປາກອບ ແລະ ກິລາ-ບຸວະຊົນ

ເຫັນຕາມ ພຣະອາຊໂອງການເລກທີ ໑໐໐ ລົງວັນທີ ໒ ເມສາ ໑໙໕໒
ວ່າດ້ວຍ ການແຕ່ງຕັ້ງກອງປະຊຸມຄະນະຣັຖມົນຕີ;

ເຫັນຕາມ ພຣະອາຊໂອງການເລກທີ ໒໑໖ ລົງວັນທີ ໒໓ ມິຖຸນາ ໑໙໕໒
ວ່າດ້ວຍ ການແຕ່ງຕັ້ງ ຄະນະຣັຖບານປະສົມຊົ່ວຄາວແຫ່ງຊາດ;

ເຫັນຕາມ ພຣະອາຊໂອງການເລກທີ ໒໑໙, ໑໒໑, ໑໒໔, ໑໓໑, ໑໓໒ ແລະ
໑໓໓ ລົງວັນທີ ໒໓ ມິຖຸນາ ໑໙໕໒, ໒໒ ພຶສພາ, ໒໓
ກໍລະກົດ ໑໙໕໔, ໑໐ ມິຖຸນາ, ໙ ກັນຍາ ໑໙໕໔ ແລະ ໑໒
ມິຖຸນາ ໑໙໕໓ ວ່າດ້ວຍ ການແຕ່ງຕັ້ງ ຄະນະຣັຖບານປະສົມ
ຊົ່ວຄາວແຫ່ງຊາດ ແລະ ການປັບປຸງຄະນະຣັຖບານໄຫມ້ອີກ;

ເຫັນຕາມ ພຣະອາຊໂອງການເລກທີ ໓໒ ລົງວັນທີ ໒໓ ກຸມພາ ໑໙໕໐
ວ່າດ້ວຍ ການແຕ່ງຕັ້ງ ອາຊບັນດິດສະພາລາວ;

ເຫັນຕາມ ພຣະອາຊໂອງການເລກທີ ໒໒໑ ລົງວັນທີ ໒໑ ມິຖຸນາ ໑໙໕໐
ວ່າດ້ວຍ ການແຕ່ງຕັ້ງ ສະມາຊິກອາຊບັນດິດສະພາລາວ;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການເລກທີ ໑໓໒ ລົງວັນທີ ໓໑ ມີນາ ໑໙໗໑
ແຕ່ງຕັ້ງບຸກຄົນສຳຄັນໃຫ້ເປັນສະມາຊິກຣາຊບັນດິດສະພາລາວ;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການເລກທີ ໓໓໕ ລົງວັນທີ ໗ ສິງຫາ ໑໙໗໑
ວ່າດ້ວຍ ລະບຽບການຈັດຕັ້ງ ຄະນະບໍລິຫານຣາຊບັນດິດສະພາ
ລາວມີກຳນົດສອງປີ;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການເລກທີ ໑໐ ລົງວັນທີ ໒໗ ມະກະຣາ ໑໙໔໙
ກ່ຽວກັບ ຫລັກການຂຽນທາງຣາຊການ ຕາມແນວອັກຂຣະລາວ;

ເຫັນຕາມ ດຳຣັດ ຣັດຖະມົນຕີເລກທີ ໑໔໘/ສສ ລົງວັນທີ ໑໔/໒/໑໙໗໒ ວ່າ
ດ້ວຍ ອັກຂຣະວິທີ;

ເຫັນຕາມ ຈົດຫມາຍບັນທຶກ ເລກທີ ໑໐໔/ຣ.ບ.ສ. ລົງວັນທີ ໑໘/໑໑/໗໒
ວ່າດ້ວຍ ການປະຊຸມສະມັດຊາ ຂອງຣາຊບັນດິດສະພາ ທີ່ໄດ້
ຕົກລົງຮັບຮອງເອົາ ໄວບາກອນລາວພາກ ໒ (ວະຈິວິພາກ) ນີ້;

ຕາມ ຄຳສເນີຂອງ ທ່ານປະທານ ຣາຊບັນດິດສະພາລາວ;

ຈຶ່ງດຳຣັດວ່າ:

ມາດຕາ ໑.- ໄວບາກອນລາວພາກທີ ໒ (ວະຈິວິພາກ) ຊຶ່ງໄດ້ຄັດຕິດດຳ
ຣັດນີ້ ໄດ້ຮຽບຮຽງຂຶ້ນໂດຍຣາຊບັນດິດສະພາລາວ;

ລະບຽບການຈຳແນກຖ້ອຍຄຳ ໃນພາສາລາວອອກເປັນປະເພດ
ຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ປະເພດຄຳນາມ ຄຳສັມນາມ ຄຳກິຣິຍາ ຄຳກິຣິຍາວິເສດ ແລະ
ຣາຊາສັບ (ສັບຣາຊການ) ເປັນຕົ້ນ ດັ່ງໄດ້ບັນຍັດຢູ່ໃນໄວບາກອນສະບັບນີ້
ໃຫ້ເປັນລະບຽບໄດ້ໂດຍທົ່ວໄປ;

ນາດຕາ ໒.- ອະທິບໍດີ ປະຈຳກະຊວງສຶກສາທິການ ສິລປາກອນ ກິລາ-
ບຸວະຊິນ ແລະ ເລຂາປະຈຳຮາຊບັນດິດສະພາ ເປັນຜູ້ປະຕິ
ບັດດຳຮັດສະບັບນີ້ ຕາມໜ້າທີ່ຂອງໃບລາວ ນັບແຕ່ ວັນ
ອອກດຳຮັດນີ້ເປັນຕົ້ນໄປ.

ວຽງຈັນ, ວັນທີ ໗ ມີນາ ໑໙໗໓
ຮອງນາຍົກຮັຖມົນຕີ ອັດຖມົນຕີກະຊວງສຶກສາ
ທິການ ສິລປາກອນ ກິລາ ແລະ ບຸວະຊິນ

ເຊັນ:

ພບາ ໄຊບະເພັດຈຳພອນ
(ເຫລືອນ ອິນສິຊຽງໄຫມ່)

ຄຳນຳຂອງຮາຊບັນດິດສະພາ

ໄວຍາກອນລາວມີ ໔ ພາກ ຄື: ໑. ອັກຂະວິທີ ໒. ວະຈິວິພາກ
໓. ວາກບະສັມພັນ ໔. ສັນທະລັກສະນະ. ໄວຍາກອນລາວ ພາກທີ ໑ (ອັກຂະ
ວິທີ) ເຊິ່ງຮັບຮອງຈາກຮາຊບັນດິດສະພາລາວ ໄດ້ຖືກປະກາດໃຊ້ແລ້ວໂດຍ
ດຳຮັດຮັດມົນຕີ ເລກທີ ໑໔໘/ສສ ລົງວັນທີ ໑໕/໒/໗໒

ໄວຍາກອນລາວພາກທີ ໒ ນີ້ ກ່າວເຖິງການຈຳແນກແບກຄຳເວົ້າໃນ
ພາສາລາວອອກເປັນປະເພດ ຫລືເປັນສ່ວນໆ ເຊິ່ງແຕ່ລະປະເພດມີລັກ
ສະນະ ແລະ ຫນ້າທີ່ຕ່າງກັນ ເຊັ່ນ ຄຳສັພນາມ ຄຳກິຣິຍາ ເປັນຕົ້ນ.

ຄວາມຈິງແລ້ວ ປະເພດ ຫລື ສ່ວນຂອງຄຳເວົ້າ ບໍ່ແມ່ນຂອງໃຫມ່
ເປັນສິ່ງທີ່ມີມາພ້ອມກັບການກຳເນີດຂອງພາສາ ເປັນຮາກເຫງົ້າຂອງພາ
ສາມາແຕ່ດັ້ງເດີມ.

ພາສາ ເປັນພາຫະນະອັນສຳຄັນຍິ່ງ ທີ່ພາຊາດໄປສູ່ຄວາມຈະເລີນ
ທຸກໆດ້ານ. ມີ "ພາສາເວົ້າ" ແລ້ວກໍຍັງບໍ່ພໍ ດ້ອງມີ "ພາສາຂຽນ" ທີ່ໃຊ້
ຕົວຫນັງສືອີກດ້ວຍ. ເພື່ອບັນທຶກຄຳເວົ້າໄວ້ ສະນັ້ນ ຈິ່ງຄັນຄວ້າຫາຈຳ
ແນກແບກຄຳເວົ້າອອກເປັນປະເພດໃຫ້ຄົບຖ້ວນ ເພື່ອຕັ້ງຫລັກການຮຽບຮຽງ
ປໂຍກຄຳເວົ້າໃຫ້ເໝາະສົມ. ຫລັກການຈຳແນກຄຳນີ້ ເອີ້ນວ່າ "ວະຈິວິ
ພາກ" ແຕ່ການຄົ້ນຄວ້ານີ້ ຈະຕ້ອງດຳເນີນໄປເລື້ອຍໆ ຕາມຄວາມຈະເລີນ
ກ້າວໜ້າຂອງພາສາສາດທົ່ວໂລກ. ການຊອກຄົ້ນຄວ້າຄືການຊອກຫາດັດ

ແປງຂອງເກົ້າໄຫ້ດີຂຶ້ນ ແລະຫາຂອງໄຫມ່ມາຕື່ນເຕີມ ຫລືປະດິດຄືດື່ມ
ໄຫມ່ ເພື່ອໃຫ້ມີວັດທະນາການ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ໄວບາກອນລາວສະບັບນີ້ ເປັນພຽງຫລັກການແບບ
ຄໍາເວົ້າເຊິ່ງເປັນຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າຕ່າງຫາກ ບໍ່ແມ່ນແບບຮຽນ. ໄວບາ
ກອນພາກນີ້ ຖືກຮັບຮອງຈາກກອງປະຊຸມສະມັດຊາຣາຊບັນດິດສະພາ
ລາວຄັ້ງທີ ໓ ສົກ ໑໙໗໒ ວັນທີ ໑໘ ເດືອນພຶສຈິກາ ແລະປະກາດໃຊ້ ໂດຍ
ດໍາຣັດຣັຖມົນຕີກະຊວງສຶກສາທິການ ເລກທີ ໒໑໓/ສສ ລົງວັນທີ ໗
ເດືອນ ມີນາ ໑໙໗໓.

ຣາຊບັນດິດສະພາລາວ

ພ.ສ. ໒໕໑໕

ໄວຍາກອບລາວ ພາກ ໒

ວະຈິວິພາກ

ບົດທີ ໑

ລັກສະນະຄຳເວົ້າ ໃນພາສາລາວ

໑. ຄຳເວົ້າ – ຄຳເວົ້າແມ່ນສຽງທີ່ດັງອອກມາຈາກປາກ ມີຄວາມ
ຫມາຍໃຫ້ຜູ້ຟັງເຂົ້າໃຈໄດ້ ຈະມີຈັກພບາງກໍຕາມ ດັ່ງຄຳວ່າ ບ້ານ ເມືອງ
ຄົນ ສັດ ພີ່ ແມ່ ປະເທດ ສາສນາ ກິນ ນອນ ຄຳ ແດງ ສູງ ຕ່ຳ ເປັນຕົ້ນ

໒. ພບາງ – ພບາງແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຄຳເວົ້າ ຄຳເວົ້າລາງຄຳກໍ
ອອກສຽງດຽວ ລາງຄຳກໍອອກຫລາຍສຽງ ສຽງທີ່ດັງອອກມາເທື່ອໜຶ່ງໃນເວ
ລາເວົ້ານັ້ນເອງ ຮຽກວ່າ "ພບາງ" ຄຳເວົ້າລາງຄຳມີພບາງດຽວຄືອອກສຽງ
ດຽວ ລາງຄຳກໍມີຫລາຍພບາງ ຄືອອກຫລາຍສຽງ ດົວຢ່າງດັ່ງນີ້:

ເມືອງ	ເປັນຄຳໜຶ່ງ	ມີ	ໜຶ່ງພບາງ
ບ້ານ	"	"	ໜຶ່ງພບາງ
ນະຄອນ	"	"	ສອງພບາງ
ນາລິກາ	"	"	ສາມພບາງ
ຮາຊການ	"	"	ສາມພບາງ
ວັນນະຄະດີ	"	"	ສີ່ພບາງ
ຮັດທັມມະບູນ	"	"	ຫ້າພບາງ

໓. ຄຳມູນ - ຄຳມູນແມ່ນຄຳເວົ້າຄຳນຶ່ງ ທີ່ມີຄວາມໝາຍຢ່າງນຶ່ງ
ມາແຕ່ດັ່ງເດີມ ແມ່ນຄຳທີ່ເປັນມໍລະດົກດົກທອດມາຈາກບັນພະບຸຣຸດຂອງ
ເຮົາ ດັ່ງຄຳວ່າ ເຂົ້າ ນ້ຳ ລົມ ໄຟ ເປັນດັ່ງນັ້ນ. ຄຳມູນນີ້ ອອກສຽງຄືກັນ ແຕ່ມີ
ຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ ດັ່ງຄຳວ່າ "ຂັນ" ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ ດັ່ງນີ້:

ຂັນ - ແມ່ນກິລິຍາຂອງໄກ່ ເຮັດສຽງຢ່າງນຶ່ງດ້ວຍຄວາມມ່ວນຂອງ
ມັນ

ຂັນ - ເປັນຊື່ຂອງພາຊນະແນວນຶ່ງ ຮູບແອວກົວ ດັ່ງຂັນເງິນເປັນ
ດັ່ງນັ້ນ.

ຄຳມູນ ໃນພາສາລາວດັ່ງແຕ່ເດີມ ສ່ວນຫລາຍເປັນຄຳມີພບາງ
ດຽວ ເມື່ອໄດ້ຄຳບາລີ ແລະສັນສະກຣິດມາໃຊ້ ພາສາລາວຈຶ່ງເປັນຄຳມີ
ຫລາຍພບາງ.

໔. ຄຳປະສົມ - ຄຳປະສົມແມ່ນຄຳທີ່ເອົາຄຳມູນ ຊຶ່ງມີຄວາມໝາຍ
ຕ່າງກັນຫລືຊ້ຳກັນ ມາປະສົມເຂົ້າກັນໃຫ້ເປັນຄຳນຶ່ງ ດັ່ງຄຳວ່າ "ຫູກວາງ"
ຫູ ເປັນຄຳມູນຄຳນຶ່ງ ມີຄວາມໝາຍຢ່າງນຶ່ງ ກວາງ ກໍເປັນຄຳມູນຄຳນຶ່ງ
ມີຄວາມໝາຍຢ່າງນຶ່ງຕ່າງຫາກ ເມື່ອເອົາຄຳ ໒ ຄຳນີ້ປະສົມກັນເປັນ "ຫູ
ກວາງ" ເລີຍເປັນຊື່ຂອງດັນໄມ້ແນວນຶ່ງ ຮຽກວ່າ ດັນຫູກວາງ ແລະ ກໍມີ
ຄວາມໝາຍຕ່າງອອກໄປຈາກຄຳເດີມ ລັກສະນະຂອງຄຳປະສົມນັ້ນມີ ໕
ຢ່າງດັ່ງນີ້:

໔.໑ ເອົາຄຳມູນຫລາຍຄຳ ທີ່ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ ມາປະ
ສົມກັນເປັນຄຳນຶ່ງ ແລ້ວມີຄວາມໝາຍຕ່າງອອກໄປ ຈາກຄຳເດີມ ດັ່ງ: ຫູ

+ ກວາງ ເປັນ ຫູກວາງ (ດັ່ງຫູກວາງ); ແຂ້ວ + ໄກ້ ເປັນ ແຂ້ວໄກ້ (ປາ
ແຂ້ວໄກ້) ເປັນດັ່ງ.

໔.໒- ເອົາຄຳມູນ ທີ່ມີຄວາມຫມາຍຊ້ຳກັນ ມາປະສົມກັນເພື່ອໃຫ້ມີ
ຄວາມຫມາຍຫມັກແຫນ້ນເຂົ້າ ດັ່ງ: ດຳ + ດຳ ເປັນ ດຳດຳ; ແດງ +
ແດງ ເປັນ ແດງແດງ; ໄວ + ໄວ ເປັນ ໄວໄວ ເປັນດັ່ງ.

໔.໓- ເອົາຄຳມູນ ທີ່ມີຄວາມຫມາຍໄກ້ກັນ ຫລື ຕ່າງກັນ ມາປະສົມກັນໃຫ້
ເປັນຄຳດຽວ ແຕ່ວ່າເມື່ອປະສົມແລ້ວກໍມີຄວາມຫມາຍໄກ້ຄວາມເດີມຢູ່ ດັ່ງ:

ບາດ	ປະສົມກັບ	ຊຶ່ງ	ເປັນ	ບາດຊຶ່ງ
ສົມ	"	ສູ່	"	ສົມສູ່
ບິນ	"	ດີ	"	ບິນດີ
ວ່າ	"	ກ່າວ	"	ວ່າກ່າວ
ສັ່ງ	"	ສອນ	"	ສັ່ງສອນ
ແຂ່ງ	"	ຂັນ	"	ແຂ່ງຂັນ

໔.໔- ຄຳປະສົມ ທີ່ຫຍັ້ນມາຈາກຄຳຫລາຍຄຳ ຫລື ຂໍ້ຄວາມບາງໆ
ໂດຍໃຊ້ຄຳນຶ່ງແທນໄວ້ຂ້າງຫນ້າ. ຄຳປະສົມແບບນີ້ ໃນພາສາບາລີ ຮຽກວ່າ
"ຄຳຕັດທິດ" ຄື ຄຳທີ່ໃຊ້ປັດຈັບແທນ. ໃດຢ່າງຄຳປະສົມຄຳລາວແບບນີ້:

ຊາວບ້ານ	ຫຍັ້ນມາຈາກ	ຄົນພວກຢູ່ໃນບ້ານ
ຫມໍລຳ	"	ບຸ້ງຊຳນານໃນທາງລຳ
ຊ້າງຄຳ	"	ຄົນບຸ້ນສີມືດີໃນການຕີຄຳ

ເປັນດັ່ງ.

ຄຳວ່າ ຊາວບ້ານ ຫມໍລຳ ຊ່າງຄຳ ເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນຄຳປະສົມ.
ຄຳສຳລັບໃຊ້ປະສົມ ຫລື ໃຊ້ແທນຂໍ້ຄວາມທີ່ບາງບໍ່ ແມ່ນຄຳດັ່ງນີ້:

ຊາວ	ໄດຢ່າງ	ຊາວນາ	ຊາວບ້ານ	ຊາວເມືອງ	ຮລຮ
ໄທ	"	ໄທນາ	ໄທເມືອງ	ໄທເຫນືອ	ຮລຮ
ຊ່າງ	"	ຊ່າງຄຳ	ຊ່າງເຫລັກ	ຊ່າງໄມ້	ຮລຮ
ນັກ	"	ນັກປອດ	ນັກຮົບ	ນັກເລງ	ຮລຮ
ຜູ້	"	ຜູ້ດີ ຜູ້ຊົ່ວ	ຜູ້ນັ້ນ ຜູ້ນີ້	ຜູ້ໃດ	ຮລຮ
ຫມໍ	"	ຫມໍລຳ	ຫມໍປາ	ຫມໍມົນ	ຮລຮ
ຂອງ	"	ຂອງໃຊ້	ຂອງກິນ	ຂອງຫລິ້ນ	ຮລຮ
ເຄື່ອງ	"	ເຄື່ອງມື	ເຄື່ອງຂອງ	ເຄື່ອງໃຊ້	ຮລຮ
ຄວາມ	"	ຄວາມຕາບ	ຄວາມກິນ	ຄວາມນອນ	ຮລຮ
ທີ່	"	ທີ່ນັ້ນ	ທີ່ນີ້	ທີ່ນອນ	ຮລຮ

ຄຳສຳລັບໃຊ້ປະສົມ ຫລື ໃຊ້ແທນ ເຫລົ່ານີ້ ດ້ອງປະສົມໄວ້ທາງຫນ້າສເນີ
ແລະ ຄຳຈຳພວກນີ້ ຈະແຍກໃຊ້ແຕ່ຄຳດຽວໃດບໍ່ລຳພັງບໍ່ໄດ້ ເຫມືອນດັ່ງຈະ
ເວົ້າວ່າ "ຂ້ອຍເຫັນຊາວ ຂ້ອຍເຫັນຜູ້" ດັ່ງນີ້ບໍ່ອ່ານບໍ່ໄດ້ຄວາມຫມາຍເລີຍ.

4.5- ຄຳປະສົມທີ່ໄດ້ມາຈາກ ຄຳເຄາະ ໃນພາສາບາລີ ຫລື ສັນສະ
ກອດ ນັ້ນເອີ້ນວ່າ ຄຳສມາດ. ໄດຢ່າງ: ອາຊການ ອັດບານ ອັດມົນຕີ ອາຊ
ໂອຣົດ ສຸຂພາບ ວິທຍາສາດ ວິທຍາລັບ ຮລຮ.

ບົດທີ ໒

ວິທີແຕງອັກສອນ ແລະ ແຕງຄຳເວົ້າ

໑. ວິທີແຕງອັກສອນ – ວິທີແຕງອັກສອນ ແມ່ນການປ່ຽນສອນ ຫລື ພັນໝູ່ໃນຄຳບາລີ ແລະ ສັນສະກຣິດ ມາເປັນຕົວໄຫມ່ໃນຄຳລາວ ເພື່ອໃຫ້ສະດວກ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມສຳນຽງຂອງເຮົາ. ສອນທີ່ແຕງໄດ້ນັ້ນ ມີ:

ສອນ x ຂ xa x^i x^i x_1 x_1 ex ix ix ໃດຢ່າງ :

ສອນ	ຄຳເຄົ້າ	ຄຳລາວ
x^i ແຕງເປັນ x^i ex	ສິລາ	ສິລາ ເສລາ
x^i " x^i ix	ຕິ	ຕິ ໄຕ
ex " ix	ເວບບາກະຣະນະ	ໄວບາກອນ
x_1 " x_1 ix	ປຸຣານະ	ບຸຣານ ໄບຣານ

ເມື່ອເອົາຄຳບາລີ ຫລື ສັນສະກຣິດ ມາໃຊ້ເປັນຄຳລາວ ພັນໝູ່ບາງໃດ ອາດແຕງໄປຢ່າງອື່ນໄດ້ ເຊັ່ນ :

ພັນຊະ	ຄຳເຄົ້າ	ຄຳລາວ
ດ ແຍງເປັນ ດ	ຕາຣາ	ຕາຣາ
ວ " ພ	ວິທີ	ພິທີ
ປ " ບ	ປັນວິຕະ	ບັນດິດ
ປ " ຜ	ປາສາທະ	ຝາສາດ
ຮ " ຮ	ປູຣາທະ	ບູຮານ

໒.-ຄຳແຍງ - ຄຳແຍງ ແມ່ນຄຳທີ່ປຸງແປງລັບວິທີກ່າງໆຈາກຄຳມູນ ຈາກຄຳຕ່າງປະເທດ ຫລືຄຳເຄົ້າ ໃຫ້ມີຈາກຮູບເດີມຂອງຄຳ ເພື່ອໃຊ້ໃນການແຕ່ງບົດປະພັນ ຫລືຮຽບຮຽງຄຳເວົ້າ ໃຫ້ມ່ວນ ແລະ ເຫມາະສົມ ໂດຍຢ່າງ:

ຄຳເດີມ
ເກີດ

ຄຳແຍງ
ຄຳເນີນ

ເມື່ອຄຳເດີມຂບາຍອອກ ເປັນຄຳແຍງແລ້ວ ພະຍາຍາມກັບມືສຽງ ດຽວກັບສຽງຂອງຄຳເດີມ.

ຄຳເດີມ
ເກີດ

ຄຳແຍງ
ກຳເນີດ

(ພະຍາຍາມ ອ່ານວ່າ ເຫນີດ ຫລື ເນີດ) ແຕ່ມີຂໍ້ບົກເວັ້ນ ເຊັ່ນ: ສຽງ ຄຳແຍງຂຽນແລະ ອ່ານວ່າ ສຳນຽງ ບໍ່ອ່ານວ່າ ສຳຫນຽງ ຄຳເດີມສ່ວນຫລາຍ ແມ່ນຄຳມູນ ຖ້າແມ່ນຄຳເຄົ້າ ກໍຕ້ອງດັດແປງມາເປັນຄຳລາວເສັ້ນກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງແປງ ເປັນຄຳແຍງ ອີກຕໍ່ນຶ່ງ.

ຄຳເດີມ	ຄຳແຍງ	ຄວາມໝາຍ
ກົດ	ກຳກົດ	ຂໍ້ບັງຄັບ
ຈົງ (ຈົງ)	ຈຳນົງ	ໝາຍ, ດັ່ງໃຈ
ຈອງ	ຈຳນອງ	ດູກ
ແຈກ	ຈຳແຈກ	ປາຍ, ແບ່ງ
ຈ່າຍ	ຈຳຫນ່າຍ	ແຈກ, ຂາຍ
ເສັດ	ສຳເຮັດ	ແລ້ວ
ສະແດງ	ສຳແດງ	ເຮັດໃຫ້ເຫັນ
ແຕ່ງ	ຕຳແໜ່ງ	ຕັ້ງ, ຈັດໃຫ້ງາມ, ຫນ້າທີ
ອາດ	ອຳນາດ	ກ້າ, ສິດ
ອວຍ	ອຳນວຍ	ໃຫ້
ຊຸດ	ຊຳລຸດ	ເພ, ໂປດເປ
ຊານ (ປ. ຊັນຍະ)	ຊຳນານ	ເຄີຍຮູ້ຢ່າງຄັກແນ່

໓. - ການແຍງຄຳ - ເພື່ອແຍງຄຳເວົ້າໃຫ້ຕ່າງອອກໄປ ເຮົາຕ້ອງອາ
ສັບ ຄຳອຸປະສັກ ຄຳປັດຈັບ ແລະ ຄຳສົນທິ:

໓.໑- ຄຳອຸປະສັກ (Préfixes) - ຄຳອຸປະສັກ ແມ່ນຄຳທີ່ປະກອບໜ້າ
ສັບ ເພື່ອຂບາຍຄວາມໝາຍຂອງສັບນັ້ນໃຫ້ຕ່າງອອກໄປ ແຕ່ບໍ່ນັບເປັນຄຳ
ນຶ່ງຕ່າງຫາກ ຄຳອຸປະສັກທີ່ໃຊ້ນຳໜ້າຄຳບາລີ ແລະ ສັນສະກອດມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ສຸ ແຍງເປັນ ໄສ ສຸວະ ເສົາວະ ສຸຣະ ສໍຣະ ແປວ່າ ດີ ງາມ ງ່າຍ

ສະດວກ ໂຕຢ່າງ :

ສຸພາວະ ແບງເບັນຄຳລາວ ສຸພາບ ໂສພາບ (ຮຽບຮ້ອຍ)

ສຸຄັນທະ ແບງເບັນຄຳລາວ ສຸຄັນທາ ສຸຄັນໂທ ສຸຄັນ ສຸຄົນ ສຸວະ
ຄົນ ເສົາວະຄົນ (ເຄື່ອງຫອມ).

ສຸຈຸອິຕະ ແບງເບັນຄຳລາວ ສຸຈຸອິຕ (ສັດຊື່)

ສຸເລຂະ " ສ່ຣະເລກ (ຜູ້ຂຽນຫນັງສື)

ທຸ ແບງເບັນ ທ່ຣະ ທຸຣະ ທຸຈະ ທຸພະ ແປວ່າ ຊົ່ວ ບາກ ລຳບາກ
ໂຕຢ່າງ :

ທຸຊຸບະ ແບງເບັນ ທຸຊົບ ທ່ຣະຊົບ (ຄົນຊົ່ວ)

ທຸບສະ " ທ່ຣະບົດ (ຫັກຫລັງ)

ທຸວິສະ " ທ່ຣະພິດ (ພິດຮ້າຍ)

ທຸຄມະ " ທຸຣະຄົມ (ທາງລຳບາກ)

ທຸຈຸອິຕະ " ທຸຈຸອິຕ (ບໍ່ສັດຊື່)

ທຸພລະ + ພາວະ ແບງເບັນ ທຸບພົລພາບ (ອ່ອນແອ)

ນິ ແບງເບັນ ນິຣະ ເນຣະ ນິທະ ນະຣີ ແປວ່າ ບໍ່ ບໍ່ມີ ປາສຈາກ
ໂຕຢ່າງ :

ນິທຸກຂະ ແບງເບັນ ນິຣະທຸກ (ປາສຈາກຄວາມທຸກ)

ນິໂທສະ " ນິຣະໂທດ (ຍົກໂທດໃຫ້)

ນິຄຸນະ ແຜງເປັນ ເນຣະຄຸນ (ບໍ່ຮູ້ບຸນຄຸນ)

ນິພານະ " ນິພານ ນິບພານ (ບໍ່ເສດບໍ່ເຫລືອ ຫມາຍ

ຄວາມວ່າ ດາບ ສຳລັບພຣະພຸດເຈົ້າ)

ສັ (ສນິຄຫິດ) ແຜງເປັນ ສັງ ສັນ ສັມ ສົງ ສົນ ສົມ ແປວ່າ ຮ່ວມ
ເອງ ພ້ອມ ດີ ໂດຢ່າງ:

ສັຄມະ ແຜງເປັນ ສັງຄົມ (ປູ່ຮ່ວມກັນ)

ສັອາຄມະ " ສະມາຄົມ (ໄປມາຫາສູ່ກັນ)

ສັຄຫະ " ສົງເຄາະ (ຊ່ວຍເຫລືອກັນ)

ສັຈຣະ " ສັນຈອນ ສົມຈອນ (ການທຸ່ງໄປມາຮ່ວມກັນ)

ສັພາສະ " ສັມພາດ (ການເວົ້າກັນ)

ວິ ແຜງເປັນ ພິ ແປວ່າ ຕ່າງ ວິເສດ ບົດທັມມະດາ ໂດຢ່າງ
ວິວິທະ+ພັນດະ ແຜງເປັນ ພິເໝທພັນ (ເຄື່ອງຕ່າງໆທີ່ແປກປາລາດ).

ອພິ ແປວ່າ ຍິງ ໄຫວ່ ສະເພາະ ໂດຢ່າງ: ອພິປາລະ ແຜງເປັນ
ອະພິບານ (ຄຸ້ນຄອງ).

ອດິ ແປວ່າ ຍິງ ເກີນ ລ່ວງ ໂດຢ່າງ: ອດິຕະ ແຜງເປັນ
ອະດິດ (ທີ່ລ່ວງໄປແລ້ວ)

ອນຸ ແປວ່າ ນ້ອຍ ຕາມ ພາບຫລັງ ໂດຢ່າງ: ອນຸຊະ ແຜງ
ເປັນ ອະນຸຊາ (ເກີດລຸນຫລັງຫມາຍເຖິງນ້ອງຊາຍ).

ອຸປ ແປວ່າ ຮອງ ໄກ້ ໂດຢ່າງ: ອຸປຣາຊະ ແຜງເປັນ ອຸປຣາດ

(ຮອງຄໍພຣະຣາຊາ); ອຸປຣາດ (ຮອງຄໍເຈົ້າເນືອງ).

ອາ ໃຊ້ສໍາລັບ ປັນຄວາມຫມາຍ (ກົງກັນຂ້າມ) ໃດຢ່າງ :

ຄມະ ແປວ່າ ໄປ; ອາຄມະ ແປວ່າ ມາ.

ອະ (ຄໍາປະຕິເສດ) ແປວ່າ ບໍ່ ບໍ່ມີ ບໍ່ເປັນ ໃດຢ່າງ :

ອທັນມະ ແປງເປັນ ອະທັນ (ບໍ່ມີສິລທັນ).

໓.໒- ຄໍາປັດຈັບ (Suffixes) - ຄໍາປັດຈັບແມ່ນຄໍາທີ່ໃຊ້ປະກອບ
ທ້າຍສັບ ບາງທີ ກໍຕໍ່ທ້າຍສັບ ແຕ່ບໍ່ນັບເປັນຄໍານຶ່ງຕ່າງຫາກ ຄໍາປັດຈັບ
ທີ່ໃຊ້ຕໍ່ທ້າຍຄໍາບາລີ ແລະສັນສະກຣິດ ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກ ແປວ່າ ຜູ້ ໃດຢ່າງ :

ຈຣກ ແປງເປັນ ຄໍາລາວ ຈໍຣະກາ (ຜູ້ທຸ່ງວ)

ທາຍກ " " ທາຍົກ (ຜູ້ໃຫ້)

ນາຍກ " " ນາຍົກ (ຫົວໜ້າ, ຜູ້ນຳ)

ທາຣກ " " ທາຣະກາ ທາຣົກ (ເດັກນ້ອຍອ່ອນ)

ນ ແປວ່າ ການ ຄໍາ ຄວາມ ໃດຢ່າງ:

ຄນນ ແປງເປັນ ຄໍາລາວ ຄະມະນະ (ການໄປ)

ສາສນ " " ສາສນາ (ຄໍາສອນ)

ມຣະນ " " ມໍຣະນາ (ຄວາມດາບ)

ຕາ ແປວ່າ ການ ຄວາມ ໃດຢ່າງ:

ກຕັນຍຸຕາ ແປງເປັນ ຄໍາລາວ ກະຕັນຍຸຕາ (ການຮູ້ຍຸນຄຸນ)

ອົບ ແປວ່າ ຄວນ ເພິງ ແປັນຕາ ດົວຢ່າງ:

ກອອົບ ແບງເປັນ ຄຳລາວ ກໍຈະນິບະ ກໍຈະນີ (ຄວນເຮັດ)

ທັສອົບ ແບງເປັນ ຄຳລາວ ທັສນິບະ ທັສນີ (ແປັນຕາເບິ່ງ)

ເປສອົບ " " ໄປສະນີ (ຄວນສົ່ງໄປ ຫມາຍ

ເຖິງ ໂຮງສາຍ ທີ່ມີຫນ້າທີ່ຮັບສົ່ງຫນັງສື ຫລື ສົ່ງຂອງໄປເຖິງບ່ອນຕາມ
ສລັກຫລັງ).

໓.໓ ວິທີສົນທິ - ສົນທິ ແປວ່າ ຕໍ່ ວິທີສົນທິ ແມ່ນການເອົາຄຳ
ເຄົ້າບາລີ ຫລື ສັນສະກອດສອງຄຳ ຫລື ຫລາຍຄຳມາປະກອບເຂົ້າກັນໃຫ້
ເປັນຄຳດຽວ ຄຳທີ່ປະກອບເຂົ້າກັນດັ່ງນີ້ ເອີ້ນວ່າ "ຄຳສມາດ" ຄຳໃດຄຳ
ໜຶ່ງ ທີ່ປະກອບເຂົ້າກັນເປັນຄຳປະສົມນັ້ນ ເອີ້ນວ່າ "ສມາດ".

ເພື່ອຈະຕໍ່ຄຳເຄົ້າ ເພິ່ນເອົາສຣະຫນ້າ ກັບ ສຣະຫລັງ ມາສົນທິ
ກັນ. ສຣະຫນ້າ ແມ່ນສຣະທ້າຍຂອງຄຳດັ້ນ; ສຣະຫລັງ ແມ່ນ ສຣະດັ້ນ
ຂອງຄຳຫລັງ. ສຣະຫລັງ ດ້ອງປະກອບກັບ ອ ຈິ່ງຈະມີການປ່ຽນແປງ
ຕາມວິທີສົນທິໄດ້.

ວິທີສົນທິ ມີລະບຽບດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ຫມວດ ໑ - ສຣະຫນ້າ ແມ່ນ ສຣະ x ະ ຫລື x າ

໑.໑- ອະ ຫລື ອາ = x າ

ໂຕຢ່າງ: ສຸຂະ + ອພິປາລະ = ສຸຂາພິບາຍ (ການຮັກສາໃຫ້ປຸກມີແຮງ)

໑.໒- ອັ = ຂັ ຂ

ໂຕຢ່າງ: ມະຫາ + ອັສຈັອບະ = ມະຫັສຈັບ (ງົດງ່ຽງໃຫຍ່ຫລວງ)

໑.໓- ອິ = ິ ຫລື ັ

ໂຕຢ່າງ: ບຣະ + ອິນທະ = ບຣິນ ບໍຣິນ (ພຣະອາຊາ)

ມຫາ + ອິສິ = ມະເຫສີ (ພຣະອາຊີນີ)

໑.໔- ອຸ = ຸ ຫລື ັ ຫລື ັ

ໂຕຢ່າງ: ອາຊະ + ອຸປັດຖັມພະ = ອາຊູປະຖັມ (ກາບຄ້າຂອງພຣະອາຊາ)

ບບະ + ອຸປາບະ = ບະໂບບາບ (ວິທີຄຳເນີນການເມືອງ)

໑.໕- ເອ ໄອ ໂອ ເອົາ ໂຮມເຂົ້າກັນເປັນໂຕດຽວລາມສອະຫລັງ

ໂຕຢ່າງ: ມະຫາ + ໂອສຖະ = ມະໂຫສິດ (ປາສັກສິດ)

ຫມວດ ໒ - ສອະຫນ້າ ແມ່ນ ິ ຫລື ັ

໒.໑- ອິ ຫລ ອິ ໂຮມເຂົ້າກັນເປັນໂຕດຽວລາມສອະເດີມ:

ໂຕຢ່າງ: ມຸນີ + ອິນທະ = ມຸນິນ (ຈອມນັກປອດ ຫມາບເຖິງພຣະພຸດເຈົ້າ)

໒.໒ - ສອະອິນ ສອະຫນ້າປ່ຽນເປັນຕົວ ບ

ໂຕຢ່າງ: ມຸຕິ + ອທິປາບະ = ມຸຕບ + ອທິປາກະ = ມັດບາທິບາຍ (ອະທິບາຍຄວາມເຫັນ).

ຫນວດ ໓ - ສະຫນັ້ ແມ່ນ $\times$ ຫລື $\times$

໓.໑ - ອຸ ຫລື ອຸ ໂຮມເຂົ້າກັນເປັນໂຕດຽວຕາມສະເດີມ ໂຕຢ່າງ:
ຄຣຸ + ອຸປັດຖັນພະ = ຄຣຸປະຖັນ (ຄວາມເບິ່ງແຍງຂອງຄຣຸບາຣາຈານ).

໓.໒ - ສະອຶນ ສະຫນັ້ປ່ຽນເປັນໂຕ ວ
ໂຕຢ່າງ: ທນຸ + ອາຄມ = ທນວ + ອາຄມ = ທັນວາຄົມ (ຕັດຄົມອອກ
ເປັນ ທັນວາ = ຊື່ ເດືອນຊື່ງຣາສີແມ່ນທະນູ).

ບົດທີ ໓

ປະເພດຂອງຄຳເວົ້າແປດຢ່າງ

ຄຳເວົ້າທັງຫລາຍ ໃນພາສາລາວ ແບ່ງເປັນ ໘ ຈຳພວກ
(Les huit parties du discours)

໑. ຄຳນາມ (Le nom)
໒. ຄຳສັພນາມ (Le pronom)
໓. ຄຳຄຸນສັບ (L'adjectif)
໔. ຄຳກິຣິຍາ (Le verbe)
໕. ຄຳກິຣິຍາວິເສດ (L'adverbe)
໖. ຄຳບຸພບົດ (La préposition)
໗. ຄຳສັນທານ (La conjonction)
໘. ຄຳອຸທານ (L'interjection)

ຄຳນາມ ແມ່ນ ຄຳທີ່ເປັນຊື່ຄົນ ສັດ ແລະ ສິ່ງຂອງທົ່ວໄປ.

ຄຳສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳແທນຊື່

ຄຳຄຸນສັບ ແມ່ນຄຳທີ່ສະແດງລັກສະນະອາການຂອງຄຳນາມ ແລະ

ຄຳສັພນາມ.

ຄຳກິຣິຍາ ແມ່ນ ຄຳທີ່ສະແດງກິຣິຍາອາການຂອງນາມ ແລະ
ສັພນາມ.

ຄຳກິຣິຍາວິເສດ ແມ່ນ ຄຳປະກອບຄຳກິຣິຍາ ຫລື ຄຳກິຣິຍາວິເສດ
ດ້ວຍກັນ.

ຄຳບຸພບົດ ແມ່ນ ຄຳປະກອບຫນ້າ ຄຳນາມ ຫລື ຄຳກິຣິຍາ
ຄຳສັນທານ ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້ຕໍ່ຄຳກັບຄຳ, ປໂຍກກັບປໂຍກ ຫລື
ຂໍ້ຄວາມນຶ່ງ ກັບຂໍ້ຄວາມນຶ່ງ.

ຄຳອຸທານ ແມ່ນ ຄຳນຶ່ງທີ່ສະແດງເຖິງສູງຜິດປົກດີ.

ຫມວດທີ ໑

ຄຳນາມ

ຄຳນາມ ແມ່ນຄຳຈຳພວກທີ່ໃຊ້ເປັນຊື່ທົ່ວໄປ ຄື ຄົນ ສັດ ສິ່ງ
ຂອງ ທີ່ມີຮູບ ຫລື ບໍ່ມີຮູບກໍ່ຕາມ ດັ່ງຄຳວ່າ ຄົນ ນົກ ນ້ຳ ດິນ ນ້ຳ ລົມ ໄຟ
ເມືອງ ຈິດ ວິນຍານ ເປັນຕົ້ນ.

ຄຳນາມ ມີສອງຈຳພວກ ຄື ສາມັນຍະນາມ ແລະ ວິສາມັນຍະນາມ

໑. ສາມັນຍະນາມ (le nom commun)

ສາມັນຍະນາມ ແມ່ນ ຄຳທີ່ເປັນຊື່ຂອງ ຄົນ ສັດ ຫລື ສິ່ງຂອງ
ທົ່ວໄປບໍ່ມີຈຳກັດ ດັ່ງຄຳວ່າ ປະເທດ ບ້ານ ເມືອງ ຄົນ ສັດ ຟັກ ຫນູ ປາ
ເປັນຕົ້ນ ຄຳສາມັນຍະນາມ ແບ່ງອອກເປັນ ໔ ຈຳພວກ:

໑໑ - ປົກຕີນາມ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກທີ່ເປັນຊື່ທັມມະດາ ດັ່ງຄຳວ່າ
ປະເທດ ບ້ານ ເມືອງ ຄົນ ສັດ ເປັນຕົ້ນ.

໑.໒ - ສມຸຫະນາມ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກທີ່ເປັນຊື່ໂຮມ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ຄຳ
ເຫລົ່ານີ້: ກອງ ຫມວດ ຫມູ່ ພັກ ພວກ ຄນະ ບໍຣິສັດ ສົງ ປຸງ ຈຸນ
ຊຸນ ເຫງົ້າ ກໍ ໂຄດ ວົງ ນິກາຍ ຣັຖບານ ສະໄມສອນ ສັງຄົມ ກົມ
ກະຊວງ ເປັນຕົ້ນ.

໑.໓ - ລັກສະນະນາມ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ປົກດິນນາມ ແລະ ສມຸຫະ
ນາມ ນັ້ນເອງ ແຕ່ເອົາມາໃຊ້ບອກລັກສະນະຂອງຄຳນາມທີ່ຢູ່ຂ້າງຫນ້າ ດັ່ງ
ຄຳວ່າ ມ້າສາມໂຕ ຫມາກແດງຫ້າຫນ່ວຍ ເຮືອນສອງຫລັງ ຄຳວ່າ ໂຕ
ຫນ່ວຍ ຫລັງ ນີ້ ຮຽກວ່າ ລັກສະນະນາມ.

ຄຳລັກສະນະນາມ ຕ້ອງຢູ່ຫນ້າຄຳນິຍົມຄຸນສັບ ຫລື ຢູ່ທ້າຍ ຄຳ
ສັງຂບາວິເສດ ດັ່ງແຕ່ສອງຂຶ້ນໄປສເມີ ຖ້າຫາກວ່າ ຄຳສັງຂບາວິເສດ
ແມ່ນ ຈຳນວນໜຶ່ງ ຄຳທີ່ເປັນ ລັກສະນະນາມ ຕ້ອງຢູ່ຂ້າງຫນ້າ ຄຳສັງຂບາ
ດັ່ງຄຳວ່າ: ຄວາບໂຕໜຶ່ງ ເຮືອນຫລັງໜຶ່ງ ຄົນບຸ້ດງວ ສຳແທ່ງດງວ ດັ່ງນີ້
ເປັນຕົ້ນ ນອກຈາກນີ້ ຈະໃຊ້ຄຳສາມັນບະນາມຊື່ດງວກັບເປັນລັກສະນະນາມ
ກໍໄດ້ ດັ່ງຄຳວ່າ ວັດສາມວັດ ບ້ານສາມບ້ານ ເມືອງສາມເມືອງ ຄຳວ່າ
ວັດ ບ້ານ ເມືອງ ທີ່ຢູ່ຂ້າງທ້າຍ ນີ້ເປັນ ລັກສະນະນາມ ຄຳລັກສະນະນາມນີ້
ສຳຄັນຫລາຍ ຕ້ອງສັງເກດໃຫ້ຄັກແນ່ ຖ້າໃຊ້ບໍ່ຖືກລະບຽບ ເອົາໄປປົນກັນ
ກໍບໍ່ເປັນຫນ້າຟັງ ດັ່ງຈະໃຊ້ວ່າ ຄວາບສາມຮູບ ຖ້ວຍສາມອັນ ຄົນສາມໂຕ
ດັ່ງນີ້ ກໍບໍ່ສົມຄວນ ດັ່ງນັ້ນຈິ່ງຄວນຮູ້ລັກສະນະນາມເປັນຫມວດໆຕາມທີ່ຄວນ
ໃຊ້ ດັ່ງນີ້:

ລັກສະນະນາມບອກຊຸມິດ	ໂຕຢ່າງ
ພຣະອົງ ອົງ ຮູບ ດົນ ໄດ ດົວ ໃບ ເບື້ອງ ເຮືອງ ຢ່າງ ສິ່ງ ອັນ ຫນ່ວຍ ແນວ ບອກ ເຫລັ້ມ ລຳ ຫົວ ດັນ ຄູ່ ກອງ ພວກ ຫມູ່ ຫມວດ ຝູງ	ພຣະພຸດທະເຈົ້າສອງພຣະອົງ ແກວະດາສາມອົງ ພິກຂຸສາມຮູບ ຫລື ສາມດົນ ນົກສອງໄດ ຫລື ສອງດົວ ຖ້ວຍສອງໃບ, ຖ້ວຍໃບນີ້ ຂອງສາມເບື້ອງ ນິທານຫ້າເຮືອງ ຂອງສອງຢ່າງ, ຂອງຢ່າງນັ້ນ ຫມາກແຕງສິບຫນ່ວຍ, ຫມາກແຕງຫນ່ວຍນີ້ ຂອງສອງແນວ, ຂອງແນວນີ້ ປືນສາມບອກ, ປືນບອກນີ້ ກວນສອງເຫລັ້ມ, ເຮືອສອງລຳ ປຶ້ມສາມຫົວ ດັນໄມ້ສາມດັນ, ດັນໄມ້ດັນນີ້ ງົວຄູ່ນຶ່ງ ຫີນຫ້າກອງ, ຫີນກອງນີ້ ຄົນສອງພວກ ທະຫານສາມຫມວດ ນົກສອງຝູງ, ນົກຝູງນີ້

ຄນະ	ຄນະກັມມະການສອງຄນະ
ນິກາຍ	ສົງສອງນິກາຍ
ສຳລັບ	ເຄື່ອງນຸ່ງສອງສຳລັບ
ດັບ	ເຈັ້ງສອງດັບ
ແບກ	ພື້ນສອງແບກ
ຢລຢ	ຢລຢ

ຕອນທີ ໒

-

ລັກສະນະນາມບອກສັນຖານ

ລັກສະນະນາມບອກສັນຖານ	ໄຕຢ່າງ
ວົງ	ແຫວນສອງວົງ
ຫລັງ	ເຮືອນສອງຫລັງ, ເຮືອນຫລັງພຸ້ນ
ແຜ່ນ	ແຜ່ນສອງແຜ່ນ
ບືນ	ຝ້າສອງບືນ, ຝ້າບືນນີ້
ແຫ່ງ	ສໍຂາວສາມແຫ່ງ, ສໍດໍາສາມແຫ່ງ
ກ້ອນ	ຫີນສອງກ້ອນ
ຄັນ	ຄັນຮົ່ມສອງຄັນ
ລຳ	ໄມ້ໄຜ່ຫ້າລຳ, ໄມ້ໄຜ່ລຳນີ້
ເສັ້ນ	ເຊືອກສອງເສັ້ນ
ກອກ	ຢາສາມກອກ
ຢລຢ	ຢລຢ

໑.໔ - ອາກາຣະນາມ ແມ່ນ ຄຳກິຣິຍາ ຫລື ຄຳກິຣິຍາວິເສດ ທີ່
ໃຊ້ຄຳວ່າ ການ ຄຳ ຫລື ຄວາມ ນຳໜ້າ ໂຕຢ່າງ ຄຳວ່າ ການໄປ ການ
ມາ ການຢູ່ ການນອນ ຄວາມກິນ ຄວາມຄິດ ຄວາມດີ ຄວາມຊົ່ວ ເປັນຕົ້ນ

໒. ວິສາມັນຍະນາມ (le nom propre)

ວິສາມັນຍະນາມ ແມ່ນຄຳຈຳພວກທີ່ເປັນຊື່ຈຳເພາະຂອງ ຄົນ ສັດ
ຫລື ສິ່ງຂອງອັນໃດອັນໜຶ່ງ ດັ່ງຄຳວ່າ ທ້າວຄຳແພງ ບັກດ່າງ ເມືອງວຽງ
ຈັນ ຣາຊອານາຈັກລາວ ແມ່ນ້ຳຂອງ.

ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳນາມ

ຕາມທັມມະດາ ຄຳໃນພາສາລາວ ເກືອບທຸກປະເພດບໍ່ມີເຄື່ອງ
ຫມາຍແຕ່ຢ່າງໃດຢ່າງໜຶ່ງພາຍໃນຄຳ ເພື່ອບອກໃຫ້ຮູ້ຈຳນວນ ຫລື ເພດ
ຂອງຄຳນັ້ນ ໆ ໂຕຢ່າງ "ຄົນ" ບໍ່ມີອັນໃດບອກໃຫ້ຮູ້ເລີຍວ່າຄົນນີ້ ເປັນເພດຍິງ
ຫລື ເພດຊາຍ ແລະ ມີຈຳນວນຫນ້ອຍ ຫລື ຫລາຍ ຖ້າຢາກຮູ້ຈັກວ່າ
"ຄົນ" ເປັນຍິງ ຫລື ຊາຍຕ້ອງຫາຄຳອື່ນມາປະກອບວ່າ ຄົນຊາຍ ຄົນຍິງ.

ສ່ວນໃນພາສາບາລີມີເຄື່ອງຫມາຍໃນຄຳເອງ ໂຕຢ່າງ ຄຳວ່າ "ຄົນ"
ຖ້າເປັນຄົນຊາຍຍຸ້ງວ ເປັນ "ນະໂອ" ຖ້າເປັນຄົນຊາຍຫລາຍຄົນ ເປັນ
"ນະຣາ" ຖ້າເປັນຄົນຍິງຄົນດຽວ ເປັນ "ນາຣີ" ຫລາຍຄົນ ເປັນ "ນາຣີໄບ"
ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ເຄື່ອງຫມາຍສຳລັບບອກໃຫ້ຮູ້ຈັກຈຳນວນ ແລະ ເພດນີ້ ພາສາບາລີ

ຮຽກວ່າ ວິພັດຕິ ຫລື ວິພັດ ສ່ວນໃນພາສາລາວເຮົາ ບໍ່ມີວິພັດເຫມືອນດັ່ງ
ຄຳບາລີ ດ້ອງອາສັບຄຳປະເພດອື່ນ ມາປະກອບຫມາຍໃຫ້ຮູ້ໄດ້ ຫລື ອາສັບ
ຄວາມຫມາຍຂອງຄຳນັ້ນງບອກໃຫ້ຮູ້ເອງ ກໍມີ ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳນາມ
ນີ້ມີ ໒ ຢ່າງ ຄື ເພດ ແລະ ວັຈນະ ຫລື ພົດ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

໑. ເພດ (genre) ເອີ້ນຕາມບາລີວ່າ ລິງ (ລິງຄະ) ເພດ ແມ່ນຄວາມ
ຫມາຍເນວນຶ່ງ ສຳລັບບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຄຳນາມນັ້ນງເປັນ ຊາຍ ຫລື ບິງ ຫລື
ບໍ່ແມ່ນຊາຍ ບໍ່ແມ່ນບິງ.

ຄຳນາມລາງພວກ ສະແດງຄວາມເປັນເພດບິງ ຫລື ຊາຍ ປຸ່ພາຍ
ໃນຄຳເອງ ບໍ່ຈ້ອງມີຄຳອື່ນມາປະກອບກໍໄດ້ ໂດຢ່າງ:

ປຸງລິງ ແມ່ນ ເພດຊາຍ (genre masculin): ພໍ່ ອ້າຍ ເຂີຍ ປູ່ ລຸງ
ອາວ ບ່າວ ນ້ຳບ່າວ.

ອິດຖິລິງ ແມ່ນ ເພດບິງ (genre féminin): ແມ່ ເອື້ອຍ ບ່າປ້າ ໄມ້
ສາວ ນ້ຳສາວ ແລ່ ລາງພວກ ດ້ອງມີຄຳອື່ນມາປະກອບຫມາຍໃຫ້ຮູ້
ໂດຢ່າງ:

ຄຳຫມາຍ ເພດຊາຍ : ບຸ້ ເຖິກ ບັກ ດັງ: ໄກ່ບຸ້ ນ້ຳເຖິກ ບັກແດງ

ຄຳຫມາຍ ເພດບິງ : ແມ່ ອີ ນາງ ສາວ ດັງ: ໄກ່ແມ່ ນາງແດງ
ລາວສີ ເປັນລັບ.

ເພດຂອງຄຳນາມນີ້ ໒ ຢ່າງ:

ກ. ປຸງລິງ ແມ່ນ ຄຳນາມທັງຫລາຍທີ່ບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເປັນຊາຍ
ຄຳນາມ ທີ່ເປັນເພດຊາຍນີ້ມີ ໒ ຈຳພວກ:

ກ.໑ - ຈຳພວກເພດຊາຍໃນໂຕເອງ ໄດ້ແກ່ຄຳດັງຕໍ່ໄປນີ້:

ຄຳລາວແທ້: ປູ່ ພໍ່ ລຸງ ອາວ ອ້າບ ເຂີບ ບົວ ຈົວ ພຣະ.

ຄຳບາລີ: ພິກຂຸ ສາມະເນນ ບັກ ຄະຫັດ ຫັດຖີ ອາຊາ ກະສັດ
ອິນ ເສດຖີ ພອນ ໂຈນ ກິນນະຣອນ ກຸມານ ທາຍົກ ອຸປາສິກ ສາວົກ
ທາອົກ ຯລຯ

ກ.໒ - ຈຳພວກໃຊ້ຄຳຫມາຍໃຫ້ເປັນຊາຍ ໄດ້ແກ່ຄຳດັງຕໍ່ໄປນີ້:

ສຳລັບຄົນ: ບາ ບັກ ນາຍ ຊຸງ ທິດ ຈານ ທ້າວ ຂຸນ ຫມ້ນ ແສນ
ຫລວງ ແພັງ ພບາ ຊາຍ ບ່າວ.

ສຳລັບສັດ: ຜູ້ ເຖິກ ພາຍ (ຊ້າງພາຍ) ດໍ (ຊ້າງດໍ) ທອກ
(ຫມູທອກ) ບາ (ງົວບາ).

- ຂ. ອິດຖີລິງ ແນວ ຄຳນາມທັງຫລາຍທີ່ບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເປັນບິງ
ຄຳນາມທີ່ເປັນເພດບິງນີ້ມີ ໒ ຈຳພວກ:

ຂ.໑ - ຈຳພວກບອກເພດບິງໃນໂຕເອງ ໄດ້ແກ່ຄຳດັງຕໍ່ໄປນີ້:

ຄຳລາວແທ້: ບ່າ ແມ່ ປ້າ ອາ ໃພ້ ເອື້ອຍ ແນັງ ຯລຯ

ຄຳບາລີ: ພິກຂຸນີ ສາມະເນຣີ ບັກຂີນີ ກິນນະຣີ ກຸມາຣີ ທາຍົກາ

ຂ.໒ - ຈຳພວກໃຊ້ຄຳຫມາຍໃຫ້ເປັນບິງ ໄດ້ແກ່ຄຳດັງຕໍ່ໄປນີ້:

ສຳລັບຄົນ: ອີ ນາງ ສາວ

ສຳລັບສັດ: ແມ່ ພັງ (ຊ້າງພັງ)

ຄ. ບະປຸງສະກະລິງ ແມ່ນ ຄຳບໍ່ມີເພດ ຄຳນາມທັງຫລາຍ ທີ່
ເປັນພາສາລາວແທ້ ບອກຈາກຄຳບອກເພດຊາຍ ແລະ ເພດຍິງ ດັ່ງກ່າວ
ມາແລ້ວໃນຂໍ້ ໑ ແລະ ຂໍ້ ໒ ນັ້ນ ເປັນຄຳບໍ່ມີເພດທັງມວນລັງຄຳວ່າ: ບ້ານ
ເມືອງ ເງິນ ຄຳ ໃຈ ເຂົ້າຂອງ ຄົນ ນົກ ນ້ຳ ຄວາບ ເຮືອນ ເປັນຕົ້ນ.

໒. ພົດ (ວັຈນະ) (nombre) ແມ່ນ ເຄື່ອງຫມາຍເລວນຶ່ງ ສຳລັບ
ໃຫ້ຮູ້ຈຳນວນຫນ້ອຍ ແລະ ຫລາຍຂອງນາມ. ຄຳທຸກຄຳ ທີ່ເປັນພາສາລາວ
ແທ້ ບໍ່ມີເຄື່ອງຫມາຍສຳລັບບອກຈຳນວນພາຍໃນຄຳເອງ ດ້ອງອາສັບຄຳ
ອື່ນຫມາຍໃຫ້ຮູ້ ໃດຢ່າງວ່າ: ຄົນ ສັດ ບ້ານ ເມືອງ ເປັນຕົ້ນ ຄຳດັ່ງ
ກ່າວນີ້ ເຮົາບໍ່ຮູ້ວ່າ ມີຈຳນວນທີ່ໃດ ແຕ່ຖ້າຢາກຮູ້ຈຳນວນ ດ້ອງລື້ນຄຳ
ອື່ນເຂົ້າດັ່ງນີ້:

ຄົນດຽວ ຝູງດຽວ ບ້ານທັງຫລາຍ ເມືອງນຶ່ງ ຄຳວ່າ "ດຽວ
ຝູງ ທັງຫລາຍ ນຶ່ງ" ນັບເປັນວັຈນະຂອງຄຳນາມ. ວັຈນະ ຫລື ພົດ
ຂອງຄຳນາມ ມີ ໓ ຢ່າງ:

ກ. ເອກພົດ (ເອກວັຈນະ) (singulier) ແມ່ນຄຳບອກຈຳນວນ
ດຽວ ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນ ເອກວັຈນະ ຫລື ເອກພົດ ນັ້ນແມ່ນ ຄຳ: ດຽວ ນຶ່ງ
ຫມູ່ນຶ່ງ ຂອງຫນ້ອຍ ເງິນຫນ້ອຍ ຯລຯ

ຂ. ພະຫຸພົດ (ພະຫຸວັຈນະ) (pluriel) ແມ່ນ ຄຳບອກ
ຈຳນວນຫລາຍ ດັ່ງແຕ່ "ສອງ" ຂຶ້ນໄປ ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນພະຫຸວັຈນະ ຫລື
ພະຫຸພົດ ນັ້ນ ແມ່ນຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ຂ.໑ - ຄຳສັງຂບາ ແຕ່ສອງຂຶ້ນໄປ.

ຂ.໒ - ຄຳ: ມາກ ຫລາຍ ບັນດາ ພວກ ຫມູ່ ກອງ ປຸງ
ທັງຫລາຍ ທັງມວນ ທັງປວງ ທັງຫມົດ ທັງສັນ ເຫລົ່ານີ້ ເຫລົ່ານັ້ນ

ຄ. ອະວັຈນະ ຫລື ອະພົດ ແມ່ນ ຄຳບໍ່ບອກຈຳນວນ ຫລື ບໍ່
ກຳນົດຈຳນວນໃນຄຳເອງດັ່ງກ່າວມາແລ້ວ ສະນັ້ນ ຄຳລາວທຸກຄຳ ນອກຈາກ
ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນ ເອກວັຈນະ (ເອກພົດ) ແລະ ພະຫຸວັຈນະ (ພະຫຸພົດ) ແລ້ວ
ນັບເປັນ ອະວັຈນະ (ອະພົດ) ທັງມວນ ໂດຍຢ່າງ: ຄົນ ບ້ານ ເມືອງ ນົກ
ດົນໄມ້ ປ່າ ດິນ ຟ້າ ເປັນຕົ້ນ.

ຫມວດທີ ໒

ຄຳສັພນາມ

ຄຳສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້ແທນນາມໄດ້ທຸກຢ່າງ ສະນັ້ນ
ສັພນາມຈິງແປວ່າ ແທນຊື່ ຄຳເວົ້າທຸກພາສາຕ້ອງມີຄຳສັພນາມ ສຳລັບ
ໃຊ້ແທນຄຳນາມ ທີ່ໄດ້ເວົ້າມາແລ້ວ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຊ້ຳຄວາມເກົ່າ ໂດຍຢ່າງ
ໃນປະໂຫກວ່າ ທ້າວສວນ ເຫັນ ທ້າວໄປ ທ້າວສວນຈິງຖາມ ທ້າວໄປ
ວ່າ ທ້າວໄປ ໄປໃສ ບໍ່ເຫັນມາຢາມທ້າວສວນ ດັ່ງນີ້ ບ່ອນມີຄຳຊ້ຳກັນ
ຢູ່ຫລາຍຄຳ ຟັງແລ້ວ ບໍ່ມ່ວນເລີຍ ຖ້າໃຊ້ ຄຳສັພນາມ ແທນ ກໍຈະໄດ້
ຄວາມດັ່ງນີ້:

ທ້າວສວນ ພົບ ທ້າວໄປ ຜູ້ ຈິງຖາມ ລາວ ວ່າ ເຈົ້າໄປໃສ

ບໍ່ເຫັນມາປາມຂ້ອຍແດ່ ຄຳວ່າ ຜູ້ນີ້ ລາວ ເຈົ້າ ຂ້ອຍ ເປັນສັພນາມແທນ
ຄຳວ່າ ທ້າວສວນ ແລະ ທ້າວໃບ ດັ່ງນີ້ ເປັນດັ່ງ.

ຄຳສັພນາມ ແບ່ງເປັນ ໗ ຈຳພວກ: ບຸຣຸດສັພນາມ ປະພັນ
ທະສັພນາມ ນິບົມສັພນາມ ອະນິບົມສັພນາມ ສັມພັນທະສັພນາມ
ປຸດສາສັພນາມ ແລະ ວິພາກສັພນາມ.

໑. ບຸຣຸດສັພນາມ (le pronom personnel)

ບຸຣຸດສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້ແທນຊື່ ຄົນ ສັດ ຫລື ສິ່ງຂອງໃນ
ເວລາເວົ້າກັນ ບຸຣຸດສັພນາມ ມີ ໓ ຢ່າງ:

ກ. ປະຖົມບຸຣຸດ (ປະຖະມະບຸຣຸດ) (1ère personne)

ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້ແທນຊື່ຂອງຜູ້ເວົ້າເອງ (ບຸກຄົນທີ ໑) ໄດ້ແກ່ຄຳ
ເຫລົ່ານີ້: ຂ້ອຍ ຂ້ານ້ອຍ ຂ້າບາດ ຂ້າພະບາດ ກູ ດູ ເຮົາ ເຮົາ
ດູຂ້າ ຂ້າພະເຈົ້າ ເປັນດັ່ງ.

ຂ. ມັທົມບຸຣຸດ (ທຸດົບະບຸຣຸດ) (2e personne) ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້
ແທນຊື່ຂອງຜູ້ທີ່ເຮົາເວົ້ານຳ (ບຸກຄົນທີ ໒) ໄດ້ແກ່ຄຳເຫລົ່ານີ້: ເຈົ້າ ນົງ
ທ່ານ ອາດຫາ ພອຍອົງ ສູ ສູເຈົ້າ ເຂືອເຈົ້າ ເປັນດັ່ງ.

ຄ. ອຸດົມບຸຣຸດ (ຕະດົບະບຸຣຸດ) (3^e personne) ແມ່ນ ຄຳສຳລັບ
ໃຊ້ແທນຊື່ຂອງຜູ້ທີ່ເຮົາເວົ້າຮອດ (ບຸກຄົນທີ ໓) ໄດ້ແກ່ຄຳເຫລົ່ານີ້: ມັນ
ລາວ ເພິ່ນ ເອົາ ຂາເຈົ້າ ເຂືອເຈົ້າ ເປັນດັ່ງ.

໒. ປະພັນທະສັພນາມ (le pronom relatif) ປະພັນທະສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳສຳລັບໃຊ້ແທນຄຳນາມ ຫລື ຄຳສັພນາມ ທີ່ຢູ່ຖືກກັບໄປ ໃຕ້ຢ່າງ ຄຳປໂຍກຕໍ່ໄປນີ້:

"ຂ້ອຍມັກນ້ຳ ນ້ຳແລ່ນຫັນ ຂ້ອຍມັກຄົນ ຄົນເວົ້າມ່ວນ ເຈົ້າປາກ ກິນຂອງຂອງແຊບ" ຄຳວ່າ ນ້ຳ ຄົນ ຂອງ ຢູ່ຂ້າງຫລັງ ຖືກກັບຄຳ "ນ້ຳ ຄົນ ຂອງ" ທີ່ຢູ່ຂ້າງຫນ້ານັ້ນ ດ້ອງໃຊ້ ຄຳສັພນາມແທນ ຈິ່ງຈະ ມ່ວນ ດັ່ງນີ້: ຂ້ອຍມັກນ້ຳທີ່ແລ່ນຫັນ ຂ້ອຍປາກກິນຂອງອັນແຊບ ຂ້ອຍ ມັກຄົນເຊິ່ງເວົ້າມ່ວນ ເຮືອນຫລັງໃຫຍ່ ຊຶ່ງເຮົາເຫັນຢູ່ແມ່ນຂອງໃຜ?

ຄຳວ່າ	ທີ່	ແທນຄຳນາມ	ນ້ຳ	ທີ່ຢູ່ຕໍ່ຫນ້າ
"	ອັນ	"	ຂອງ	"
"	ເຊິ່ງ	"	ຄົນ	"
"	ຊຶ່ງ	"	ເຮືອນ	"

ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນ ຄຳປະພັນທະສັພນາມ ນັ້ນ ແມ່ນຄຳ ທີ່ ອັນ ເຊິ່ງ ຊຶ່ງ ນີ້ ດ້ອງລຽນຢູ່ຂ້າງຫລັງ ຄຳນາມ ຫລື ຄຳສັພນາມ ສເມີ.

໓. ນິຍົມສັພນາມ (le pronom défini ou démonstratif)

ນິຍົມສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳສຳລັບໃຊ້ແທນ ນາມ ທີ່ກຳນົດໃຫ້ຮູ້ແນ່ ນອນ ໃຕ້ຢ່າງ: ນີ້ຂອງຂ້ອຍ ນັ້ນຂອງເຈົ້າ ພຸ້ນຂອງເພິ່ນ. ຄຳວ່າ "ນີ້ ນັ້ນ ພຸ້ນ" ແມ່ນຄຳນິຍົມສັພນາມ.

ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນ ນິຍົມສັພນາມ ນັ້ນ ແມ່ນຄຳເຫລົ່ານີ້:

ນີ້ ໃດຢ່າງ : ໃຊ້ແທນຂອງຢູ່ໃກ້ ດັ່ງຄຳວ່າ ນີ້ຂອງເຈົ້າ.

ນັ້ນ " ໃຊ້ແທນຂອງຢູ່ໄກໄປອີກ ດັ່ງຄຳວ່າ ນັ້ນຂອງເຈົ້າ.

ຫນ້ " ໃຊ້ແທນຂອງຢູ່ໄກຈັກຫນ່ວຍ ດັ່ງຄຳວ່າ ຫນ້
ຂອງເພີນ.

ພຸ້ນ " ໃຊ້ແທນຂອງຢູ່ໄກຫລາຍ ດັ່ງຄຳວ່າ ພຸ້ນຂອງ
ເຂົາ.

ຫມາຍເຫດ-ຄຳນິຍົມສັພນາມ (pronom défini) ແມ່ນຄຳຈຳພວກດຽວກັນ
ກັບ ຄຳນິຍົມສັພນາມ- (adjectif démonstratif) ແຕ່ມີຂໍ້ສັງເກດວ່າກັນ ຄື:

ກ ຖ້າປະກອບ ຄຳນາມ ດັ່ງຄຳວ່າ ຄົນນີ້ ບ້ານນັ້ນ ເຮືອນພຸ້ນ
ຄຳວ່າ ນີ້ ນັ້ນ ພຸ້ນ ເປັນຄຳນິຍົມຄຸນສັບ.

ຂ. ຖ້າບໍ່ມີ ຄຳນາມ ຢູ່ນຳ ຈິ່ງເປັນ ນິຍົມສັພນາມ ໃດຢ່າງ:
ນີ້ຂອງເຈົ້າ ນັ້ນຂອງຂ້ອຍ ພຸ້ນຂອງເພີນ ຄຳ ນີ້ ນັ້ນ ພຸ້ນ ໃນທີ່ນີ້ ເປັນ
ຄຳນິຍົມສັພນາມ

໔. ອະນິຍົມສັພນາມ (le pronom indéfini)

ອະນິຍົມສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳສຳລັບໃຊ້ແທນ ນາມ ທີ່ບໍ່ມີ
ກຳນົດແນ່ນອນ ໃດຢ່າງ: "ຂ້ອຍບໍ່ເຫັນໃຜ ພໍເປັນທີ່ເພິ່ງ ເຈົ້າຈະໄປໄສ
ກໍຕາມເຈົ້າ" ຄຳວ່າ ໃຜ ໄສ ໃນທີ່ນີ້ ແມ່ນ ຄຳອະນິຍົມສັພນາມ.

ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນ ອະນິຍົມສັພນາມ ນັ້ນ ແມ່ນຄຳເຫລົ່ານີ້: ຜູ້ອື່ນ
ຜູ້ນຶ່ງ ຜູ້ນຶ່ງອີກ ບາງ ລາງ ພ່ອງ ລາງພ່ອງ ອັນໃດອັນນຶ່ງ.

ໃບ ໂຕປ່າງ: ໄບເຮັດກໍໄດ້ ໄບເວົ້າກໍຕາມ

ຜູ້ໃດ ທີ່ໃດ ໂຕປ່າງ: ຜູ້ໃດເຮັດກໍໄດ້ ຈະໄປທີ່ໃດກໍຕາມ

ໃສ ອັນໃດ " ຈະໄປໃສກໍຕາມ ເອົາອັນໃດກໍໄດ້

ຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງ " ໃຫ້ຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງ ໄປກໍໄດ້

ສິ່ງໃດສິ່ງນຶ່ງ " ເອົາສິ່ງໃດສິ່ງນຶ່ງກໍໄດ້

ທັງປວງ " ທັງປວງພັງ ພລັບສານຊ້າງໃຫຍ່

ທັງມວນ " ທັງມວນນາ ຢູ່ໂຮງພບາເຈົ້າ

ທັງຫມົດ " ທັງຫມົດໃຫ້ ມາໂຮງພ້ອມພໍ່າ

ຂ. ສັມພັນທະສັພນາມ (le pronom possessif)

ສັມພັນທະສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳແທນນາມທີ່ບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ແມ່ນ
ຂອງຜູ້ໃດ ໂຕປ່າງ: ຫມວນຫນ່ວຍນີ້ແມ່ນ ຂອງເຈົ້າ ຂອງຂ້ອຍ
ບໍ່ໄດ້ເອົາມາ ຂອງເຈົ້າ ຂອງຂ້ອຍ ແມ່ນ ສັມພັນທະສັພນາມ ບອກ
ເຈົ້າຂອງ.

ດ. ປຸດສາສັພນາມ (le pronom interrogatif)

ປຸດສາສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳສຳລັບໃຊ້ແປ້ນຄຳຖາມ ໂຕປ່າງ:
ໃບເວົ້າ? ເສື້ອຂອງຂ້ອຍຢູ່ໃສ? ຜູ້ໃດມາຫນ້າ? ຄຳວ່າ ໄບ ໃສ ຜູ້ໃດ ແມ່ນ
ຄຳປຸດສາສັພນາມ ເພາະໃຊ້ແທນນາມທີ່ບັງບໍ່ທັນຮູ້ຈັກ.

ຄຳທີ່ໃຊ້ແປ້ນ ຄຳປຸດສາສັພນາມ ນັ້ນ ແມ່ນຄຳເຫລົ່ານີ້:

ໃ ໂຕຢ່າງ: ໂຕນາ ໂຕຢູ່ຫັ້ນ ອັນນີ້ຂອງໃ?
 ຜູ້ໃ ໂຕນາ " ຜູ້ໃເວົ້າ ຜູ້ໃໂຕນາຫັ້ນ?
 ໂຕ ຫຍັງ " ເພິ່ນຢູ່ໃສ ແມ່ນຫຍັງ?

໗. ວິພາກສັພນາມ (pronom partitif)

ວິພາກສັພນາມ ແມ່ນ ຄຳສັພນາມ ທີ່ໃຊ້ບອກການແບ່ງສ່ວນ
 ການແຕກວ່າງກັນ ຫລື ການກະທຳແກ່ກັນ ແລະ ກັນ ຄື ຕ່າງ ບາງພ່ອງ
 ກັນ ເປັນຕົ້ນ.

ໂຕຢ່າງ: ຊາວສວນ ຕ່າງກໍພາກັນປູກລົ້ນໄມ້; ຊາວນາ ບາງພ່ອງ
 ກໍໂຖນາ ບາງພ່ອງກໍວານາ; ຊາວລາວມັກຊົດຊ່ວຍກັນ.

ຄຳສັພນາມ: ຕ່າງ ບາງພ່ອງ ແລະ ກັນ ຊຶ່ງໃຊ້ແທນຄຳນາມ
 ທີ່ນຳຫນ້າ "ຊາວສວນ ຊາວນາ ແລະ ຊາວລາວ" ແມ່ນ ວິພາກ
 ສັພນາມ.

ຫມາຍເຫດ - ຄຳອະນິຍົມສັພນາມ (pronom indéfini) ໃ ຜູ້ໃ
 ທີ່ໃ ໂຕ ໂຕ ແມ່ນ ຄຳດຽວກັນກັບປຸດສາສັພນາມ (pronom interrogatif)
 ແຕ່ໃຊ້ຕ່າງກັນ ຄື ຖ້າໃຊ້ເປັນຄຳຖາມ ແມ່ນ ປຸດສາສັພນາມ ຖ້າໃຊ້ເປັນ
 ຄຳທີ່ບໍ່ມີກຳນົດ ແມ່ນ ຄຳອະນິຍົມສັພນາມ.

ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳສັພນາມ

ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳສັພນາມ ມີແຕ່ພົດ (ວັຈນະ) ຢ່າງດຽວ
 ແລະ ພົດນັ້ນ ກໍໃຊ້ແຕ່ ໒ ຢ່າງ: ເອກພົດ ແລະ ພະຫຸພົດ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

໑. ເອກພົດ (ເອກວັຈນະ)—ຄຳສັພນາມ ທັງຫມົດ ທີ່ເປັນ ເອກພົດ (ເອກວັຈນະ) ບໍ່ມີເຄື່ອງຫມາຍເລວໂດບອກໄທ້ຮູ້ ແຕ່ຫາກເປັນ ເອກພົດ ຢູ່ພາຍໃນຄຳເອງ ດັ່ງຄຳວ່າ ຂ້ອບ ຂ້າພະເຈົ້າ ກູ ມຶງ ໄຜ ນີ້ ນັ້ນ ພຸ້ນ ເປັນດັ່ງນັ້ນ.

໒. ພະຫຸພົດ (ພະຫຸວັຈນະ)—ຄຳສັພນາມ ທີ່ເປັນ ພະຫຸພົດ ນັ້ນມີ
໒ ຈຳພວກ ຄື:

- ກ. ຈຳພວກເປັນ ພະຫຸພົດ ພາຍໃນຄຳເອງ ໄດ້ແກ່ຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:
ປະຖົມບູຣຸດ (ປະຖະນະບູຣຸດ) ເຮົາ ເຜືອ ຕູ
ມັທຍົມບູຣຸດ (ທຸຕິຍະບູຣຸດ) ສູ ສູເຈົ້າ ເຂື່ອເຈົ້າ
ອຸດົມບູຣຸດ (ຕະຕິຍະບູຣຸດ) ເຂົາ ຂາເຈົ້າ ກັນ (ຄົນຕິກັນ)
ຂ. ຈຳພວກຄຳອື່ນ ທີ່ໃຊ້ຫມາຍ ພະຫຸພົດນັ້ນ ຄື:
ພວກ ຫມູ່ ຝູງ ຊຸມ ຈຸ້ມ ຯລຯ ໂຕຢ່າງ: ພວກເຈົ້າ ຫມູ່ຂ້ອບ
ຊຸມໃຜ ຯລຯ.

ຫມວດທີ ໓

ຄຳຄຸນສັບ (l'adjectif)

ຄຳຄຸນສັບ ແມ່ນ ຄຳທີ່ສະແດງລັກສະນະອາການຂອງຄຳນາມ ແລະ
ຄຳສັພນາມ ແບ່ງເປັນ ໓ ຈຳພວກ:

໑. ລັກສະນະຄຸນສັບ (Adjectif qualificatif)

໒. ສັມພັນກະຄຸນສັບ (adjectif possessif)

໓. ນິຍົມຄຸນສັບ (adjectif démonstratif)

໔. ອະນິຍົມຄຸນສັບ (adjectif indéfini)

໕. ປຸດສາຄຸນສັບ (adjectif interrogatif)

໖. ສັງຂະຄຸນສັບ (adjectifs numéraux)

໗. ປະມານຄຸນສັບ (adjectif quantitatif)

໑. ລັກສະນະຄຸນສັບ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກທີ່ໃຊ້ບອກລັກສະນະຕ່າງໆ ຂອງບາງ ແລະສັພບາງ ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ວ່າ ບາງ ຫລື ສັພບາງ ນັ້ນ ເປັນ ຢ່າງໃດ ໃດຢ່າງ: ຄົນດີ ດົນໄມ້ໄຫຍ່ ເຮືອສູງ ບ້າແດງ ຄຳວ່າ ດີ ໄຫຍ່ ສູງ ແດງ ແມ່ນ ລັກສະນະຄຸນສັບ.

ລັກສະນະຄຸນສັບ ບອກລັກສະນະ ອາການຕ່າງໆ ດັ່ງນີ້:

໑໑ - ຂາດ: ກວ້າງ ໄຫຍ່ ສັ້ນ ແຄບ ບາວ ຮີ ຫລຍ

໑໒ - ຊຸນິດ: ດີ ຊົ່ວ ອ່ອນ ແກ່ ໜຸ່ມ ສາວ ຫລຍ

໑໓ - ສັບຖານ: ກົມ ແບນ ແຄບ ແປ່ ສູງ ດຳ ຫລຍ

໑໔ - ສີ: ແດງ ຂາວ ດຳ ເຫລືອງ ແຫລ້ ມຸ່ຍ ຫລຍ

໑໕ - ກົນ: ເຫມັ້ນ ຄາວ ກຸບ ຂົວ ຫອມ ຫລຍ

໑໖ - ສູງ: ມ່ວນ ຄ່ອນ ແຮງ ແຫຍ ຄົນ ຫລຍ

໑໗ - ອົດ: ເຄັມ ເຜັດ ຫວານ ສົ້ມ ຈາງ ຫລຍ

໑໘ - ສັມພັດ: ອຸ່ນ ຮ້ອນ ໜາວ ເຢັນ ຄາບ ຫລຍ

1.4 - ອາການ: ໄວ ຊ້າ ສລາດ ໂງ່ ຈ້າ ບລຍ

6. ສັມພັນທະຄຸນສັບ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກທີ່ໝາຍເຖິງເຈົ້າຂອງ
ບອກວ່າ ຄົນ ສັດ ຫລື ສິ່ງຂອງ ເຊິ່ງເຮົາເວົ້າຮອດນັ້ນ ແມ່ນ ຂອງຜູ້ໃດ.
ເຊັ່ນ:

ເສື້ອຂ້ອຍ ພໍ່ຂ້ອຍ ບິດາຂ້າພະເຈົ້າ ຫມວກນຶ່ງ ສັງເຈົ້າ ປຶ້ມຫມູ່
ເຈົ້າ ສໍເຮົາ ຮູບມັນ ຄັນຮົ່ມລາວ ສີສະເພີນ ໄມ້ຄ້ອນເຂົາເຈົ້າ ຖົງເທົ້າ
ພວກເພີນ.

ໂຕຢ່າງ: ພໍ່ຂ້ອຍ ແມ່ຂ້ານ້ອຍ ພໍ່ລາວ ຄຳວ່າ "ຂ້ອຍ ຂ້ານ້ອຍ
ລາວ" ແມ່ນ ສັມພັນທະຄຸນສັບ.

ຖ້າຄຳເຫລົ່າໜ້າ ຫາກໃຊ້ແທນ ຄຳນາມ ທີ່ກ່າວແລ້ວ ເຮົາກໍເອີ້ນ
ວ່າ ສັມພັນທະສັພນາມ

ໂຕຢ່າງ: ເສື້ອເຈົ້າ ງາມກວ່າຂອງຂ້ອຍ ເຈົ້າ ແມ່ນ ສັມພັນທະ
ຄຸນສັບ ຂອງຂ້ອຍ ແມ່ນ ສັມພັນທະສັພນາມ.

໓. ນິຍົມຄຸນສັບ ແມ່ນ ຄຳດຽວກັນກັບນິຍົມສັພນາມ" ນີ້ ນັ້ນ ພຸ້ນ"
ແຕ່ຫາກໃຊ້ປະກອບກັບ ຄຳນາມ ໂຕຢ່າງ: ເຮືອນຫລັງນີ້ ຈານໂບນີ້
ບ່ອນຫນ້າ ບ່ອນຫນ້າ ຟາກພຸ້ນ ຄຳວ່າ ນີ້ ນັ້ນ ຫນ້ ຫນີ້ ພຸ້ນ ແມ່ນ ຄຳ
ນິຍົມຄຸນສັບ.

4. ອະນິຍົມຄຸນສັບ ແມ່ນ ຄຳທີ່ສະແດງວ່າ ນາມຊຶ່ງປະກອບເຂົ້າ
ນັ້ນໃຊ້ຢ່າງລອບໆບໍ່ຄັກແຄ່ ໂຕຢ່າງ: ບໍ່ມີຄົນໃດ ບໍ່ມີຈັກຄົນ ລາງຄົນ ນົກ

ປະມານຄຸນສັບ ແມ່ນຄຳຄຸນສັບ ທີ່ໝາຍເຖິງຈຳນວນບໍ່ຈຳກັດ ຄື: ມາກ ນ້ອຍ ຫລາຍ ທັງຫລາຍ ທັງປວງ ເປັນຕົ້ນ.

ໂຕຢ່າງ: ເຈົ້າມີລູກຫລາຍຄົນ ເຈົ້າມີຊັບສົມບັດມາກ ຊາວບ້ານ ທັງປວງ ພາກັນດຳລາ ນີ້ແປ້ນແປ້ນແກ່ຄົນທັງຫລາຍ ຄຳ "ຫລາຍ ມາກ ທັງປວງ ແລະ ທັງຫລາຍ" ແມ່ນ ປະມານຄຸນສັບ.

ຫມວດທີ ໔

ຄຳກິຣິຍາ

ຄຳກິຣິຍາ ແມ່ນ ຄຳທີ່ສະແດງກິຣິຍາອາການຂອງ ຄຳນາມ ແລະ ຄຳສັພນາມ ໂຕຢ່າງ: ນ້ຳແລ່ນ ຄວາຍນອນ ນົກບິນ ຄົນນັ່ງ ຄຳວ່າ ແລ່ນ ນອນ ບິນ ນັ່ງ ແປ້ນ ຄຳກິຣິຍາ ເພາະສະແດງກິຣິຍາອາການຂອງ ຄຳນາມ ຄື ນ້ຳ ຄວາຍ ນົກ ຄົນ. ຄຳກິຣິຍາ ມີ ໔ ຈຳພວກ:

໑. ອະກັນກິຣິຍາ ແມ່ນ ຄຳກິຣິຍາ ຈຳພວກທີ່ມີໃຈຄວາມເດັ່ນ ແລ້ວ ບໍ່ມີຄຳທີ່ແປ້ນກັນເຂົ້າມາຮັບຮອງກໍໄດ້ຄວາມ ໂຕຢ່າງ: ນົກບິນ ຄວາຍນອນ ນ້ຳແລ່ນ ຄຳກິຣິຍາ ບິນ ນອນ ແລ່ນ ໃນທີ່ນີ້ມີໃຈຄວາມ ບໍ່ຮີບຮັດ ບໍ່ຕ້ອງຖາມຫາວ່າ ບິນຫຍັງ ແລ່ນຫຍັງ ແລະ ນອນຫຍັງ ກໍໄດ້ຄວາມ. ຄຳກິຣິຍາພວກນີ້ຈຶ່ງເອີ້ນວ່າ ອະກັນກິຣິຍາ.

໒. ສະກັນກິຣິຍາ ແມ່ນ ຄຳກິຣິຍາ ຈຳພວກທີ່ມີໃຈຄວາມຍັງບໍ່ເດັ່ນ ບໍ່ຮີບຮັດ ຕ້ອງມີຄຳທີ່ແປ້ນກັນເຂົ້າມາຕື່ມອີກ ຈຶ່ງໄດ້ຄວາມເດັ່ນ ໂຕຢ່າງ:

ຂ້ອຍເຫັນ ນ້ຳປາກ ຄວາບຊົນ ນາບພານບິງ ຄຳວ່າ ເຫັນ ປາກ ຊົນ
ບິງ ໃນທີ່ນີ້ບັງບໍ່ໄດ້ຄວາມ ດ້ອງມີ ຄຳນາມ ທີ່ເປັນກັນເຂົ້າມາຕື່ມ ຈິ່ງ
ໄດ້ຄວາມເດັມວ່າ: ຂ້ອຍເຫັນຮີດ ນ້ຳປາກນ້ຳ ຄວາບຊົນກັນ ນາບພານ
ບິງນົກ ສະນັ້ນ ຄຳ ເຫັນ ປາກ ຊົນ ບິງ ໃນທີ່ນີ້ ຈິ່ງເປັນສະກົມກິຣິບາ

ຫມາຍເຫດ ຄຳກິຣິບາ ລາງຄຳ ເປັນທັງ ອະກົມກິຣິບາ ແລະ
ສະກົມກິຣິບາ ໂຕຢ່າງ: "ອັດ" ຖ້າເວົ້າວ່າ ປະຕູອັດ ກໍເປັນ ອະກົມ
ກິຣິບາ ຖ້າເວົ້າວ່າ ຄົນອັດປະຕູ ກໍເປັນສະກົມກິຣິບາ.

໓. ວິກະດັດກິຣິບາ ແມ່ນ ຄຳກິຣິບາ ຈຳພວກທີ່ບໍ່ມີໃຈຄວາມ
ໃນໂຕເອງ ດ້ອງອາສັບ ຄຳນາມທີ່ປຸ່ງຂ້າງທ້າຍ ຈິ່ງໄດ້ຄວາມ. ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນ
ວິກະດັດກິຣິບານັ້ນ ແມ່ນ ຄຳຕໍ່ໄປນີ້:

ມີ	ໂຕຢ່າງ:	ຂ້ອຍມີເງິນ	ເພິ່ນມີຄວາມຮູ້
ເປັນ	"	ເພິ່ນເປັນນາຍ	ຂ້ອຍເປັນສມຽນ
ຄື	"	ເຈົ້າຄືເດັກນ້ອຍ	

໔. ຄຳກິຣິບານຸເຄາະ ແມ່ນ ຄຳກິຣິບາ ຈຳພວກໜຶ່ງ ສຳລັບປະ
ກອບເຂົ້າກັບ ຄຳກິຣິບາພວກອື່ນ ເພື່ອຊ່ວຍຄຳກິຣິບາ ພວກອື່ນ ໆ ໃຫ້
ໄດ້ຄວາມເດັມ ໂຕຢ່າງ: ຂ້ອຍດ້ອງນອນ ເພິ່ນຈະໄປ ຂ້ອຍໄດ້ເຫັນປາບົກ
ເປັນລັບ. ຄຳວ່າ "ດ້ອງ ຈະ ໄດ້" ນັ້ນ ແມ່ນ ຄຳກິຣິບານຸເຄາະ ເພາະວ່າ
"ດ້ອງ" ມີໜ້າທີ່ຊ່ວຍ ຄຳວ່າ "ນອນ"; ຄຳວ່າ "ຈະ" ຊ່ວຍຄຳວ່າ

"ໄປ"; ຄຳວ່າ "ໄດ້" ຊ່ວຍຄຳວ່າ "ເຫັນ". ຄຳທີ່ໃຊ້ເປັນຄຳກິຣິຍານຸເຄາະ
ນັ້ນ ແມ່ນຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ຄົງ	ໂຕຢ່າງ:	ຄົງໄດ້
ເພິງ ຄວນ	"	<u>ເພິງ</u> ທຳ ຄວນທຳ
ຈົງ	"	<u>ຈົງ</u> ກິນ <u>ຈົງ</u> ທຳ
ກຳລັງ ພວມ	"	<u>ກຳລັງ</u> ມາ <u>ພວມ</u> ມາ
ບ່ອນ	"	<u>ບ່ອນ</u> ເຫັນ
ຢ່າ	"	<u>ຢ່າ</u> ຟ້າວ <u>ຢ່າ</u> ເຮັດ
ຈະ ຈັກ ຊິ	"	<u>ຈະ</u> ໄປ <u>ຈັກ</u> ກິນ <u>ຊິ</u> ໄປ
ຕ້ອງ	"	ຂ້ອຍ <u>ຕ້ອງ</u> ເຮັດວຽກ
ໄດ້	"	ຂ້ອຍ <u>ໄດ້</u> ເຫັນ
ໃຫ້	"	ເພິ່ນ <u>ໃຫ້</u> ຂ້ອຍໄປ
ຖືກ	"	ເດັກນ້ອຍ <u>ຖືກ</u> ຂັງ
ບັງ	"	ເຂົາເຈົ້າ <u>ບັງ</u> ບໍ່ເຮັດ
ຢູ່	"	ເຂົາກິນ <u>ຢູ່</u>
ເຄີຍ	"	ລາວ <u>ເຄີຍ</u> ເຫັນ
ແລ້ວ	"	ຂ້ອຍກິນ <u>ແລ້ວ</u>

ເຄື່ອງໝາຍຂອງ ຄຳກິຣິຍາ

ມາລາ (Modes)

ມາລາ ແປວ່າ ລະບຽບ ໃນທີ່ນີ້ ໝາຍເຖິງລະບຽບການໃຊ້ຄຳ
ກິຣິຍາໃຫ້ເປັນໄປລາມອາການ ມີຢູ່ ໔ ມາລາ ຄື:

໑. ນິເທວມາລາ (mode indicatif) ແມ່ນລະບຽບຄຳກິຣິຍາທີ່ໃຊ້
ບອກເລົ່າຕາມເຮື່ອງ ກໍເກີດຂຶ້ນ ຫລື ແຈ້ງຄວາມປະສົງຄວາມຄິດຄວາມເຫັນ
ຂອງຕົນ

ກ. ຄວາມບອກເລົ່າ ລະບຽບ ຄຳກິຣິຍາ ທີ່ໃຊ້ໃນຄວາມບອກບໍ່
ດ້ອງມີຄຳໃດຄຳໜຶ່ງປະກອບ ໂຕຢ່າງ. "ແດດອອກ ປ່າລົກ ນົກຮ້ອງ ຄົນ
ຟັນໄມ້" ເປັນລັ້ງ.

ຂ. ຄວາມແນະນຳ ລະບຽບ ຄຳກິຣິຍາ ທີ່ໃຊ້ໃນຄວາມແນະນຳ
ໃຊ້ຄຳກິຣິຍາບຸກຄະ "ຄວນ ເພິງ ຫນ້າ ຫລື ເປັນລາ" ເປັນລັ້ງ ເຂົ້າ
ປະກອບຂ້າງໜ້າ ຄຳກິຣິຍາ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຄວາມບໍລິບູນ ໂຕຢ່າງ: "ເຈົ້າ
ຄວນເຮັດ ເຂົາເຈົ້າເພິງຮູ້ວ່າ ຄວນເຮັດແນວໃດ ສິ່ງທີ່ຫນ້າຊົມ ຂອງນີ້
ເປັນລາເບິ່ງ" ດັ່ງນີ້ ເປັນລັ້ງ.

໓. ປອກັບມາລາ (mode conditionnel) ແມ່ນ ລະບຽບ ຄຳກິຣິຍາ
ທີ່ໃຊ້ບອກ ຄວາມຄາດຄະເນ ຄວາມກະດວງ ຫລື ຄວາມແບ່ງຮັບ ມີດັ່ງນີ້:

ກ. ບອກຄວາມຄາດຄະເນ ໃຊ້ຄຳກິຣິຍາບຸກຄະຈຳພວກ "ຮອບວ່າ"

ຫລື ຄຳວ່າ "ບາງທີ ບາງເທື່ອ ລາງເທື່ອ" ເຂົ້າປະກອບ ໂຕຢ່າງ: ຮອບວ່າ
ເພິ່ນໄປແລ້ວ ລາງເທື່ອເພິ່ນບໍ່ຢູ່ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ຂ. ບອກຄວາມແບ່ງຮັບ ໃຊ້ຄຳວ່າ "ຖ້າ ຖ້າວ່າ ບົວວ່າ ຫາກວ່າ"
ເຂົ້າປະກອບ ໂຕຢ່າງ: ຖ້າເຈົ້າບໍ່ມາຂ້ອຍກໍ່ບໍ່ໄປ; ບົວວ່າສາວບໍ່ເອື້ອ ໂຕອ້າຍ
ກໍ່ບໍ່ແລ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

ຝ. ອາມັດຕິມາລາ (mode impératif) ແມ່ນ ລະບຽບຄຳກິຣິຍາ
ທີ່ໃຊ້ບັງຄັບ ຫລື ຮ້ອງຂໍ ເຊື້ອເຊີນ ວົງວອນ ຈຳພວກນີ້ ໃຊ້ຄຳກິຣິຍາ
ນຸ່ງເກະ "ຈົງ ຂົງ ຢ່າ" ປະກອບຂ້າງຫນ້າ ຫລື ໃຊ້ ຄຳ "ສາ ເທາະ
ແນ ເຖີດ ທ້ອນ ຖ້ອນ" ປະກອບຂ້າງຫລັງກິຣິຍາ ໂຕຢ່າງ: ຈົງໄປດີ
ທ້ອນ ຂົງຈະເຣີນ ເຮັດລະແນ ຢ່າຟ້າວໄປ ນອນສາ ໄປເທາະ ເປັນຕົ້ນ.

ຮ. ສັກຕິມາລາ (mode subjonctif) ແມ່ນ ລະບຽບ ຄຳກິຣິຍາ
ທີ່ໃຊ້ຄວາມຄັກແນ່ ໃຊ້ຄຳກິຣິຍານຸ່ງເກະ "ຕ້ອງໃຫ້ ຄວນໃຫ້" ປະກອບນຳ
ໂຕຢ່າງ: ຕ້ອງໃຫ້ເຈົ້າມາ ຄວນໃຫ້ຫມົດທຸກຄົນເຂົ້າປະຊຸມ.

ດ. ສະພາວະມາລາ (mode infinitif) ແມ່ນ ລະບຽບ ຄຳກິຣິຍາ
ທີ່ໃຊ້ບອກຄວາມເລື່ອນລອບ ໂຕຢ່າງ: ນອນຫລາຍ ເປັນໄຂ້ ໄຫ້ຫລາຍ
ເປັນໄຂ ຄຳກິຣິຍາ "ຂອນ" ແລະ "ໄຫ້" ຮຽກວ່າ ກິຣິຍາສະພາວະມາລາ.

ຫມາຍເຫດ.— ຖ້າມີ ຄຳບຸພບົດນຳຫນ້າ ຄຳກິຣິຍາ ຄຳກິຣິຍາ
ກໍ່ເປັນສະພາວະມາລາ ຫລື ຖ້າມີ ກິຣິຍາສອງຄຳລຽນກັນ ຄຳຫລັງ
ກໍ່ນັບວ່າເປັນສະພາວະມາລາ ໂຕຢ່າງ: ຂ້ອຍອອກຈາກບ້ານເພື່ອດາກ
ອາກາດ ຂ້ອຍຢາກຮູ້ຄວາມຈິງ ດາກ ແລະ ຮູ້ ເປັນສະພາວະມາລາ.

ເຄື່ອງຫມາຍເວລາຂອງຄຳກິຣິຍານັ້ນ ແມ່ນ ກາມ ນາຈາກພາສາ ບາລີວ່າ ກາລ (ກາລະ) ແປວ່າ ເວລາ. ຄຳກິຣິຍາ ທັງຫລາຍ ໃນ ພາສາລາວ ບໍ່ມີເຄື່ອງຫມາຍບອກ "ກາມ" ພາຍໃນຄຳເອງ ດ້ອງອາສັບ ຄຳອື່ນບອກໃຫ້ຮູ້ ແລະ ກາມ ນັ້ນ ມີ ໔ ຢ່າງ:

໑. ປັດຈຸບັນກາມ ແມ່ນ ເວລາດຽວນັ້ນ ຫລື ເວລາປັດຈຸບັນ ປັດຈຸບັນກາມ ມີ ໓ ພວກ:

ກ. ປັດຈຸບັນແທ້ ຄຳທີ່ຫມາຍບອກປັດຈຸບັນກາມແທ້ ແມ່ນຄຳ ຕໍ່ໄປນີ້: ກຳລັງ ພວມ ຢູ່ ບັງ ໃດຢ່າງ: ເຂົາເຈົ້າກຳລັງມາ ເພິ່ນ ພວມມາ ລາວພວມເຮັດຢູ່ ເພິ່ນບອນຢູ່ ຂ້ອຍບັງບ່ອນ.

ຂ. ປັດຈຸບັນໄກ້ອະດີດ - ປັດຈຸບັນໄກ້ອະດີດ ໃຊ້ຄຳວ່າ ແລ້ວ ຕໍ່ ຄຳບອກປັດຈຸບັນແທ້ ໃດຢ່າງດັ່ງນີ້: ເຂົານອນຢູ່ແລ້ວ ເຂົາເຮັດຢູ່ແລ້ວ ເປັນດັ່ງ.

ຄ. ປັດຈຸບັນໄກ້ອະນາຄົດ - ປັດຈຸບັນໄກ້ອະນາຄົດ ໃຊ້ຄຳບອກ ອະນາຄົດກ່ານ: ຈະ ຈັກ ຊິ ປະກອບຂ້າງຫນ້າ ຄຳກິຣິຍາ ແລະ ໃຊ້ ຄຳບອກ ປັດຈຸບັນແທ້ ປະກອບຂ້າງຫນ້າ ດັ່ງນີ້: ເຂົາເຈົ້າຈະໄປຢູ່ຕອກ ເຂົາເຈົ້າຊິເຮັດຢູ່ຕອກ ຯລຯ

໒. ອະດີດກາມ - ອະດີດກາມ ແມ່ນ ຄຳທີ່ບອກເວລາ ທີ່ ລ່ວງໄປແລ້ວ ຄຳທີ່ໃຊ້ຫມາຍອະດີດກາມນັ້ນ ແມ່ນ ຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ໄດ້ ເຄີຍ

ແລ້ວ ສຳເຣັດ ເສັດແລ້ວ ໂຕຢ່າງ: ລາວໄດ້ດີແທ້ ຂ້ອບເຄີຍກິນ ເພິ່ນ
ທຳສຳເຣັດ ເຂົາເຈົ້າທຳເສັດແລ້ວ ຯລຯ

ນີ. ອະນາຄົດການ - ອະນາຄົດການ ແມ່ນ ຄຳບອກເວລາທີ່ບໍ່
ທັນມາເຖິງ ອະນາຄົດການນັ້ນ ມີ ໒ ຢ່າງ:

ກ. ອະນາຄົດການແທ້ - ຄຳທີ່ໃຊ້ຫມາຍບອກ ອະນາຄົດການແທ້
ນັ້ນ ແມ່ນ ຄຳຕໍ່ໄປນີ້: ຈະ ຈັກ ຊິ ໂຕຢ່າງ: ຂ້ອບຈະກິນ ເພິ່ນຈັກໄປ
ເຂົາເຈົ້າຊິເຮັດດອກ ຯລຯ

ຂ ອະນາຄົດການໄກ້ອະດີດ - ອະນາຄົດການໄກ້ອະດີດ ໃຊ້ "ແລ້ວ"
ຕໍ່ທ້າຍຄຳກິຣິຍາ ດັ່ງນີ້: ເພິ່ນຈະໄປແລ້ວ ເຂົາຊິເຮັດແລ້ວ ຯລຯ

໔. ອະນຸດການ - ແມ່ນ ຄຳບອກເວລາທີ່ບໍ່ມີກຳນົດ ຄຳກິຣິຍາ
ທັງຫລາຍ ທີ່ບໍ່ມີຄຳບອກປັດຈຸບັນການ ອະດີດການ ແລະ ອະນາຄົດການ
ບຸ່ນຳ ເປັນຄຳກິຣິຍາອະນຸດການ ທັງມວນ ໂຕຢ່າງ: ເຂົາກິນສົມ ເພິ່ນ
ໄປເຮັດການ ຂ້ອບນອນ ດັ່ງນີ້ ເປັນຕົ້ນ ນອກຈາກນີ້ ຍັງໃຊ້ຄຳວ່າ "ບ່ອມ"
ຫມາຍເປັນ ອະນຸດການ ໄດ້ອີກ ເຊັ່ນ: ຄົນຊົ່ວບ່ອມທຳບາບ ເປັນຕົ້ນ.

໒. ວາຈີກ (la voix)

໑ "ວາຈີກ" (la voix) ເປັນເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳກິຣິຍາ ທີ່ສະແດງ
ວ່າຄຳນາມ ຫລື ຄຳສັພນາມ ເປັນຜູ້ກະທຳເອງ (ກັດຕຸວາຈີກ) (voix
active) ຫລື ຖືກກະທຳ (ກັນມະວາຈີກ) (voix passive).

ໂຕຢ່າງ: ຄົນຖືໄມ້ຄ້ອນ ໄມ້ຄ້ອນຖືກຄົນຖື ຄຳກິຣິຍາ ຖືເປັນກັດຕຸ

ວາຈົກ ຖືກຖື ເປັນກັມມະວາຈົກ.

ໃນການໃຫ້ກະທຳ ຫລື ຖືກໃຫ້ກະທຳ ເພິ່ນເອີ້ນກັດຕຸວາຈົກ ຫລື
ກັມມະວາຈົກ ກາອິດກັດຕຸວາຈົກ (voix active du causatif) ແລະ
ກາອິດກັມມະວາຈົກ. (voix passive du causatif).

ໃດຢ່າງ: ຂ້ອບໃຫ້ຄົນຖືໄມ້ຄ້ອນ ໄມ້ຄ້ອນຖືກ ຂ້ອບ ໃຫ້ຄົນຖື
ຄຳກິອົບາ ໃຫ້ຖື ເປັນກາອິດກັດຕຸວາຈົກ. ຖືກໃຫ້ຖື ເປັນກາອິດກັມມະ
ວາຈົກ.

໒. ກາອົກ - ສ່ວນຄຳບາມ ຫລື ສັພນາມທີ່ກະທຳ ຫລື ຖືກ
ກະທຳ ທີ່ໃຫ້ກະທຳ ຫລື ຖືກໃຫ້ກະທຳນັ້ນ ເປັນ "ກາອົກ" ໃນປະໂຫກ
ຄົນຖືໄມ້ຄ້ອນ ແລະ ໄມ້ຄ້ອນຖືກຄົນຖື, ຄົນ ເປັນ ກັດຕຸກາອົກ ຄື ເປັນຜູ້
ກະທຳ; ໄມ້ຄ້ອນ ເປັນ ກັມມະກາອົກ ຄືເປັນຂອງທີ່ຖືກກະທຳ; ໃນປະໂຫກ
ຂ້ອບ ໃຫ້ຄົນ ຖືໄມ້ຄ້ອນແລະໄມ້ຄ້ອນຖືກຂ້ອບໃຫ້ຄົນຖື, ຂ້ອບ ເປັນ
ກາອິດກັດຕຸກາອົກ ຄື ເປັນຜູ້ໃຫ້ກະທຳ ຄົນ ເປັນກາອິດກັມມະກາອົກ ຄື
ເປັນຜູ້ຖືກໃຫ້ກະທຳ ດັ່ງກ່າວມາແລ້ວນັ້ນ ວາຈົກ ແລະ ກາອົກ ເປັນເຄື່ອງ
ຫມາຍຂອງຄຳກິອົບາທີ່ສະແດງຄວາມສັນພັນລະຫວ່າງຄຳບາມ ຫລື ຄຳ
ສັພນາມ ແລະຄຳກິອົບາ.

໓. ຫນ້າທີ່ຂອງຄຳ ສ່ວນຫນ້າທີ່ຂອງຄຳບາມ ຫລື ຄຳສັພນາມ
ຕໍ່ຄຳກິອົບາໃນປະໂຫກນຶ່ງ ນັ້ນເປັນດັ່ງນີ້:

໓.໑ - ປະທານ (sujet) ຄຳນາມ ຫລື ຄຳສັພນາມໃດທີ່ເປັນ ເຈົ້າຂອງຄຳກິຣິຍາ (sujet du verbe) ຈະເປັນກັດຕຸວາຈົກ ຫລື ກົມມະວາ ຈົກກົດ (forme active ou passive) ມີໜ້າທີ່ເປັນປະທານ (sujet) ຂອງຄຳ ກິຣິຍານັ້ນ ແລະ ນຳໜ້າຄຳກິຣິຍາສເມີ. ໂດຍຢ່າງ: "ຄົນຖືໄມ້ຄ້ອນ" ໃນ ປໂຍກນີ້ "ຄົນ" ເປັນປະທານຂອງ ຄຳກິຣິຍາ "ຖື" ໃນປໂຍກ ກິຣິຍາ "ໄມ້ຄ້ອນຖືກຄົນຖື" ໄມ້ຄ້ອນເປັນປະທານຂອງຄຳ "ຖືກຖື".

໓.໒ - ກົມ (complément) ຄຳນາມ ຫລື ຄຳສັພນາມທີ່ມີໜ້າ ທີ່ເປັນກົມນັ້ນ ແມ່ນ ສັບທີ່ນຳຫລັງຄຳກິຣິຍາ ສະແດງວ່າເປັນຜູ້ຮັບກົມ ຈາກຄຳກິຣິຍານັ້ນ. ໂດຍຢ່າງ: ແມ່ດີລູກ ແມ່ດີຂ້ອຍ ຄຳນາມ "ລູກ" ແລະ ຄຳສັພນາມ "ຂ້ອຍ" ເປັນກົມຂອງຄຳກິຣິຍາ "ດີ". ໜ້າທີ່ຂອງກົມມີຢູ່ ຫລາຍຢ່າງ ເປັນຕົ້ນ ຄື

ກ. ກົມມະກາຣິກ (complément direct) ດັ່ງກ່າວມາແລ້ວ.

ຂ. ອຸປໂຍຄກົມ (complément indirect) ເປັນກົມທີ່ມີອຸປໂຍກບຸພບົດ ນຳໜ້າຕໍ່ຈາກ ຄຳກິຣິຍາ ຄື ແມ່ເວົ້ານຳລູກ ຂ້ອຍໄປເຖິງທີ່ນັ້ນ ຄຳນາມ ລູກ ແລະ ຄຳສັພນາມ ທີ່ນັ້ນ ເປັນອຸປໂຍຄກົມ ຂອງຄຳກິຣິຍາ ເວົ້າ ແລະ ໄປ ດັ່ງນັ້ນມີ ອຸປໂຍກບຸພບົດ ນຳ ແລະ ເຖິງ ນຳໜ້າ ຂຶ້ນກັບ ຄຳກິຣິຍາ.

ຄ. ອະທິກະຣະນະກົມ (complément circonstanciel) ມີ ອະທິກະຣະ ນະບຸພບົດນຳໜ້າບອກບ່ອນຢູ່ ເວລາ ຫລື ອາການ ຄື "ທີ່ ນີ້ ເມື່ອ ລືນ".

ໂຕຢ່າງ: ຂ້ອບເຂົ້າໄປທີ່ໂຮງຮຽນ ເພິ່ນມາຮອດນີ້ເຊົ້ານີ້ ຝົນດົກລົມ ໂຮງຮຽນ
ເຊົ້ານີ້ ລົມ ແມ່ນ ອະທິກະຣະນະກັນ.

ຫມາຍເຫດ - ກັນຂອງນາມ ເອີ້ນວ່າ ສັມພັນທະກັນ (complément
d'objet ou complément déterminatif). ໂຕຢ່າງ: "ເຮືອນນາບສີ" "ນາບສີ"
ເປັນສັມພັນທະກັນຂອງຄຳນາມ "ເຮືອນ".

ຫມວດທີ ໕

ຄຳກິຣິຍາວິເສດ

ຄຳກິຣິຍາວິເສດ (adverbe) ແມ່ນ ຄຳປະກອບ ຄຳກິຣິຍາ ຫລື
ຄຳກິຣິຍາວິເສດ ດ້ວຍກັນ ໂຕຢ່າງ:-

໑. ປະກອບ ຄຳກິຣິຍາ: ເຮັດດີ ແລ່ນໄວ ບິນສູງ ກິນຫລາຍ
ໄປຊ້າ ຕື່ນເດັກ ບ່າງກ່ອນ ໄປໄກ ຂຶ້ນເທິງ ລົງລຸ່ມ ເອົາໂລດ ຄຳທີ່
ຂີດກ້ອງເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນ ຄຳກິຣິຍາວິເສດ.

ຫມາຍເຫດ: ຈົງສັງເກດວ່າ ຄຳດຽວກັນ ອາດເປັນທັງຄຳຄຸນສັບ
ແລະ ຄຳກິຣິຍາວິເສດ ໄດ້ ສຸດແລ້ວແຕ່ຈະປະກອບ ຄຳນາມ ຫລື
ປະກອບຄຳກິຣິຍາ ເຊັ່ນ:

ຄົນດີ	ດີ	ແມ່ນ	ຄຳຄຸນສັບ
ເຮັດດີ	ດີ	"	ຄຳກິຣິຍາວິເສດ
ເຮືອນສູງ	ສູງ	"	ຄຳຄຸນສັບ

ບິນສູງ ສູງ ແມ່ນ ຄຳກິຣິບາວິເສດ

໒. ປະກອບ ຄຳກິຣິບາວິເສດ ດ້ວຍກັນ: ດີແທ້ ຫລາຍໂພດ
ເຫລືອເກີນ ຄຳວ່າ ແທ້ ໂພດ ເກີນ ແມ່ນ ຄຳກິຣິບາວິເສດ

ຄຳຊ້າກັນ ເຊັ່ນ: ໄວໆ ຊ້າໆ ແປ້ນດັນ ຄຳທີ່ ໒ ກໍແມ່ນ ຄຳກິຣິບາວິເສດ.

ຄຳກິຣິບາວິເສດມີຫລາຍຊະນິດ ແປ້ນດັນ ຄື:

໒.໑ - ປະຕິເສດກິຣິບາວິເສດ (*adverbe de négation*) ແມ່ນ ຄຳສຳລັບບອກທ້າມ ຫລື ບໍ່ຮັບ ໄດ້ແກ່ຄຳວ່າ: ບໍ່ ເບົາ ໄປ ມີ ບໍ່ໃຊ້ ປ່າ ຈັງວ່າ ບໍ່ນາ.....ໂຕຢ່າງ: ບ້ອງນີ້ ມີໃຊ້ ທັມມະຊາດເຊື້ອ ມີປ່າປອມນາ; ຄາວຄົບຢາງ ເບົາ ສົມສເມີນ້ອງ; ບໍ່ໄດ້ອອກ ບໍ່ມີນາ ບໍ່ໃຊ້ແມ່ນຄົບໂງ່ນາ....

໒.໒ - ປະຕິບານກິຣິບາວິເສດ (*adverbe d'affirmation*) ແມ່ນ ຄຳສຳລັບບອກຮັບ ແລະ ຂານດອບດັງນີ້:

ກ. ບອກຮັບ: ໂດຍ ຂ້ານ້ອຍ ເຈົ້າ ເຈົ້າຂ້ານ້ອຍ ອີ ເອີ ແມ່ນ ແມ່ນແລ້ວ.....

ຂ. ຂານດອບ: ໂດຍ ໂດຍຂ້ານ້ອຍ ເຈົ້າ ເຈົ້າຂ້ານ້ອຍ (ໃຊ້ແປ້ນຄຳບອກຮັບກໍໄດ້) ເຮັບ ເຮັບ ຮີ ກຸ.....

ໂຕຢ່າງ: ໂດຍ ຂ້ານ້ອຍບິນດີຮັບເອົາ

ອີນ້ອງເອີບ

ຂານດອບ:

ເຮັບ

ໄດ້ບໍ່

"

ບໍ່

ຫມວດທີ ໖

ຄຳບຸພບົດ

ຄຳບຸພບົດ (preposition) ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້ຕໍ່ສອງຄຳ ໃຫ້ບຸກພັນກັນ ແລະ ຄວາມຫມາຍຢ່າງແຈ້ງແຈ້ງ ໂຕຢ່າງ: ຂ້ອຍມາ ທີ່ນະຄອນວຽງຈັນ ທີ່ ແມ່ນ ຄຳບຸພບົດເຊິ່ງຕໍ່ຄຳກິຣິຍາ ມາ ກັບ ຄຳນາມ ນະຄອນ.

ຄຳບຸພບົດຢູ່ຫນ້າ:

໑. ຄຳນາມ:	ປາຢູ່ໃນນ້ຳ
໒. ຄຳສັພນາມ	ເຊີນໄປນຳຂ້ອຍ
໓. ຄຳກິຣິຍາ	ເພິ່ນມາເພື່ອບອກສອນ

ໃນ ນຳ ເພື່ອ ແມ່ນ ຄຳບຸພບົດ.

ຄຳບຸພບົດ ມີໂຕຢ່າງ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ເຂົາເຈົ້າໄປທາງເຮືອ ເງິນຢູ່ໃນຖົງ ດູຮາທ່ານພອນ ຂ້າແຕ່
ພຣະອົງຢູ່ປະເສີດ ໄປສູ່ບ້ານ ເຂົ້າຮອດເມືອງ ເຮັດລອດຄືນ ລ່າຈົນແຈ້ງ
ຂ້ອຍເຫັນກັບລາ ຈົງໄປໂດຍສວັດລີ ອົດເດີນລາມທາງ ໄດ້ກິນບ້ອນລາວ
ບົວເປັນເພັງຄອບເມັງພາຮູ້ ເພິ່ນໃຫ້ເງິນແກ່ເຈົ້າ ພວກເພິ່ນຖວາຍທານ
ແດ່ສົງ ເຂົາເຈົ້າຟ້ອງຕໍ່ສານ ທະຫານຕາຍເພື່ອຊາດ ເສື້ອບິນນີ້ສຳລັບ
ຂ້ອຍ ຂ້ອຍໃຫ້ຈຳເພາະເຈົ້າ ເຂົາເຈົ້າມາແຕ່ປ່າ ເຂົາເຈົ້າມາດັງແຕ່
ປີກາຍ ເພິ່ນມາຈາກເມືອງ ນ້ອງງາມກວ່າເຮືອນ ອັດຖະບານແຫ່ງປະຊາຊົນ
ທີ່ປ່າ ໃນປ່າ ນອກບ້ານ ພາຍໃນບ້ານ ເທິງຟ້າ ບົນອາກາດ ເຫນືອເມກ

ຮິມບ້ານ ແຄມທົ່ງນາ ແປະໂຮງການ ຈົນເມືອງ ໄກ້ປ່າ ມຸ່ບ້ານ ຂອກ
ເມືອງ ແຈຣ້ວ ເພິ່ນມານີ້ແລງ ລາວໄປກ່ອນງາຍ ເຂົາເຈົ້າມາລຸນເຈົ້າ
ລາວນອນຈົນຄຳ ປົນຕົກລວດນີ້ ປົນຕົກບັ້ງນີ້ ພວກເພິ່ນມາຈົນເຖິງບ້ານ
ຂ້ອຍນອນຕຸລອດຄືນ ມີເຂົ້າພັບຫາບ ປົກຕົກເທົ້າຄຳ ທ່າງານເກືອບຕາຍ
ແຕ່ເຊົ້າເທົ້າຄຳ ອາບໄດ້ປະມານ ໑໐ ປີ ຟັງເທດສັງຮາດຣີ
ຄຳທີ່ຂີດກ້ອງເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນ ຄຳບຸພບົດ.

ຫມວດທີ ໗

ຄຳສັນທານ

ຄຳສັນທານ (conjonction) ແມ່ນ ຄຳທີ່ໃຊ້ຕໍ່ຄຳກັບຄຳ ປໂຍກ ກັບ
ປໂຍກ ຫລື ຂໍ້ຄວາມກັບຂໍ້ຄວາມ ໃຫ້ເລື່ອງກັນ ໃດຢ່າງ:

ຕໍ່ຄຳ: ພັກບັບລຸກ

ຕໍ່ປໂຍກ: ອ້າຍຫົວແຕ່ນ້ອງໄທ້

ຕໍ່ຂໍ້ຄວາມ: ທ້າວດີ ຮຽນຫນັງສືດີ ຈົນເສັງຂັນຊັ້ນມັດຍົມໄດ້
ສ່ວນທ້າວແດງ ນັ້ນຮຽນຫນັງສືບໍ່ດີ ຈຶ່ງ ເສັງບໍ່ໄດ້.

ຄຳວ່າ: ກັບ ແຕ່ ຈົນ ສ່ວນ ຈຶ່ງ ທີ່ຂີດກ້ອງໄວ້ນັ້ນ ເປັນຄຳ
ສັນທານ ຄຳສັນທານນັ້ນ ອາດມີຫລາຍຄຳ ປະກອບເຂົ້າກັນແລະບາງທີ
ກໍຢູ່ຫ່າງກັນເຊັ່ນ ກໍຈິງ; ຄັນ ແລ້ວ: ເມື່ອແລ້ວຈິງ; ພໍ ກໍ;
ກໍດີ; ກໍໄດ້; ທັງ ທັງ ກໍໄດ້.

ເດັກນ້ອຍຢູ່ນີ້ ທັງກິນທັງຫລົ້ນ ເພິ່ນເຮັດຫຍັງ ກໍດີ ກໍມີຄົນບ້ອງ

ຂ້ອຍອາບນ້ຳແລ້ວຈຶ່ງນອນ ຄັນຂ້ອຍມາແລ້ວ ເຈົ້າຈຶ່ງໄປ ປານີກິນກໍໄດ້
ທາກໄດ້.

ຄຳສຳລັບ ໃຊ້ວ່າຂໍ້ຄວາມທີ່ວາງກັນ ຫລື ຂັດກັນ ໄດ້ແກ່ຄຳ ດັ່ງ
ຕໍ່ໄປນີ້: ແຕ່ວ່າ ແຕ່ທີ່ວ່າ ໂຕຢ່າງ:

ອ້າຍຫົວ ແຕ່ນ້ອງໄທ້.

ເຂົາຈະໄປກໍລາມ ແຕ່ວ່າຂ້ອຍບໍ່ໄປ.

ຄຳສຳລັບ ໃຊ້ວ່າຂໍ້ຄວາມຝ່າຍໜຶ່ງ ກັນອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ໃຫ້ເນື່ອງກັນ
ໄດ້ແກ່ຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຝ່າຍ ຝ່າຍວ່າ ສ່ວນ ສ່ວນວ່າອັນໜຶ່ງ ອີກປະການ
ໜຶ່ງ ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ໂຕຢ່າງ:

ເນື້ອຝົນລົກ ຝູງນົກ ກໍເຂົ້າລືຢູ່ໃນຮັງ ຝ່າຍລົງພາກັນນັ່ງທາງ
ຢູ່ເທິງດັບໄມ້

ຄຳສຳລັບ ໃຊ້ຕໍ່ຄວາມທີ່ເປັນເຫດ ແລະ ຍົນຂອງກັນ ໄດ້ແກ່ຄຳ
ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ເພາະ ເພາະວ່າ ບ້ອນ ບ້ອນວ່າ ດ້ວຍວ່າ ເຫດວ່າ ຈິ່ງ
ສະນັ້ນ ເຫດສະນັ້ນ ໂຕຢ່າງ:

ລູກດີ ບ້ອນພໍ່ແມ່ບອກສອນ ເຮົາທຳດີ ເພາະປາກໄດ້ດີ ເຂົາ
ບໍ່ຮຽນ ຈິ່ງອ່ານບໍ່ອອກ.

ຄຳສຳລັບ ໃຊ້ວ່າຂໍ້ຄວາມທີ່ໃຫ້ເລືອກເອົາໄດ້ແກ່ຄຳ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຫລື
ຫລື ບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ໂຕຢ່າງ: ເຈົ້າຈະໄປ ຫລື ບໍ່ໄປ ຈິ່ງຢ່າເຮັດອີກ ບໍ່ດັ່ງນັ້ນ
ເຈົ້າຈະຖືກໂທດ.

ຄຳສຳລັບ ໃຊ້ຕໍ່ຂໍ້ຄວາມທີ່ບໍ່ແນ່ ຫລື ເປັນຄວາມຄາດຄະເນ ໄດ້

ແກ່ຄຳ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ຖ້າ ຖ້າວ່າ ຫາກ ຫາກວ່າ ມີ ມີວ່າ ແມ່ນ ແມ່ນວ່າ
ເວັ້ນແຕ່ ເວັ້ນໄວ້ແຕ່ ນອກຈາກ ເວັ້ນຈາກ ໂຕຢ່າງ:

ຖ້າຝົນຕົກ ຂ້ອຍຈະບໍ່ໄປ ມີວ່າເຈົ້າບໍ່ໃຫ້ ຂ້ອຍກັບບ່ອນ ຂ້ອຍ
ຈະໄປແລ້ວເວັ້ນແຕ່ຝົນຕົກ.

ຄຳສຳລັບ ໃຊ້ຕໍ່ຂໍ້ຄວາມປຸງບທຽບ ໄດ້ແກ່ຄຳ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ດູຈດັ່ງ
ດັ່ງວ່າ ພຽງດັ່ງ ພລັ່ນ ພລັ່ນດັ່ງ ເຫມືອນ ເຫມືອນດັ່ງ ຄື ຄືດັ່ງ ໂຕຢ່າງ:
ທັນທີແດງ ກໍແດງຍິບັ່ງ ຄືດັ່ງ ນ້ຳຄັ່ງໃສ່ໄຕຄຳ ທັງປວງພັງ
ພລັ່ນ ສານຊ້າງໃຫຍ່.

ຄຳຕື່ມ ສຳລັບໃຫ້ມ່ວນຂຶ້ນ ໄດ້ແກ່ຄຳວ່າ: ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ
ແມ່ນຈັ່ງໃດກໍຊ່າງ ໂຕຢ່າງ: ເປັນຢ່າງໃດກໍຕາມທ້ອນ ທະແນມແຕ່ໄດ້ຮ່ວມ.

ຫມວດທີ ໒

ຄຳອຸທານ

ຄຳອຸທານ (interjection) ແມ່ນ ຄຳ ຫລື ສຽງ ທີ່ຮ້ອງອອກມາ
ດ້ວຍຄວາມບິບູນຊື່ນ ດົກໃຈ ປລາດໃຈ ຊື່ນເຊີບ ຫລື ຄວາມສົ່ງໃຈ
ໂຕຢ່າງ: ບໍ່! ເປັ້ວ! ເອ! ນໍ! ເປັນຕົ້ນ ຄຳອຸທານ ມີ ໒ ຢ່າງ ຄື ຄຳອຸທານ
ບອກອາການ ແລະ ຄຳອຸທານ ທ້າຍຄຳ ດັ່ງນີ້:

໑. ບອກອາການຮ້ອງຮຽກ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ເຮັບ! ເນັ! ເອັບ!
ເວັບ! ເນີ! ໄຜທັນນາ! ຯລຯ

໒. ບອກອາການປລາດ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ເອ! ໂອ! ໂອໂທ! ຍ່າ!

ບ້ານ! ພຣະ

໓. ບອກອາການຄຽດ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ບຳ! ໄບ້ວ! ຫວ່າ!
ປະໂຫ!
໔. ບອກອາການສົງສານ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ປະໂຫເອີບ! ເຈົ້າ
ເອີບ! ພຣະ
໕. ບອກອາການເຂົ້າໃຈ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ເອີ! ເອີ! ອີ! ອີ! ພຣະ
໖. ບອກອາການເຈັບ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ອຸ່ບ! ໂອບ! ໂອ່ບ! ພຣະ
໗. ບອກອາການສົງສັບ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ຫີ! ຫີ! ວະ!
ຫວາ! ພຣະ
໘. ບອກອາການທ້ວງ ແມ່ນ ຄຳຈຳພວກ ເຍີ! ເຍີບ! ພຣະ

ບົດທີ ໔

ວິທີກະຈາຍຄຳ

ກະຈາຍ ຫລື ຈາຣະໄນ (analyse) ໝາຍຄວາມວ່າ— ແບກອອກ
ເປັນສ່ວນ ກະຈາຍປໂຍກ ແມ່ນ ພິຈາຣະນາ:

໑. ຊຸມິດຂອງຄຳຕ່າງໆ ຊຶ່ງມີຢູ່ໃນປໂຍກນັ້ນ ແລະ ຫນ້າທີ່ຂອງ
ຄຳແຕ່ລະຄຳ.

໒. ຫນ້າທີ່ຂອງຄຳເວົ້າ ຊຶ່ງປະກອບເປັນ ອະນຸປໂຍກ ຫລືປໂຍກ
ຍ່ອຍ.

໓. ຊຸມິດຂອງປໂຍກຍ່ອຍຕ່າງໆ ທີ່ປະກອບເຂົ້າເປັນປໂຍກເຕັມ
ດ້ວຍເຫດນີ້ຈຶ່ງມີການກະຈາຍຄຳ ນີ້ ຢ່າງ:

ກ. ການກະຈາຍຄຳໃນໄວຍາກອນ (analyse grammaticale du mot).

ຂ. ການກະຈາຍອະນຸປໂຍກ (analyse de la proposition).

ຄ. ການກະຈາຍປໂຍກ (analyse de la phrase).

ການກະຈາຍ ໃນຂໍ້ ໑ ແລະ ໒ ນີ້ ເຮົາເອົາໂຮມກັນເປັນອັນດຽວ
ໂດຍໃຊ້ຊື່ວ່າ ການກະຈາຍປໂຍກ (analyse logique).

ຫມວດທີ ໑

ໃນການຈາຣະໄນຄຳນັ້ນ ເຮົາຄວນບອກໃຫ້ຮູ້:

໑. ຊຸມິດຂອງຄຳ (ແມ່ນ ບາມ ສັພນາມ ຄຳຄຸນສັບ ກິຣິບາ

ແລະ ອື່ນໆ).

໒. ພຶດ (ເອກພົດ ຫລື ພະຫຸພົດ).

໓. ຫນ້າທີ່ຂອງຄຳ (ແມ່ນ ປະທານ ຫລື ກັມຂອງຄຳກິຣິຍາໃດ).

ໂຕຢ່າງການກະຈາຍຄຳ

໑-ນົກນ້ອຍເຮັດຮັງຢູ່ເທິງໄມ້

ນົກ ສາມັນບະນານ ອະລິງ ອຸດົມບູຣຸດ ອະພົດ ປະທານ
ຂອງກິຣິຍາ ເຮັດ.

ນ້ອຍ ຄຳຄຸນສັບ ປະກອບກັບຄຳນາມນົກ
ເຮັດ ສະກັມກິຣິຍາ ນິເທດນາລາ ອະນຸດການ ສະແດງກິຣິຍາ
ອາການຂອງນົກ.

ຮັງ ສາມັນບະນານ ບະປຸງສະກະລິງ ອະພົດ ກັມມະກາຣິກ
ຂອງກິຣິຍາເຮັດ.

ຢູ່ເທິງ ບຸພບົດ ຕໍ່ ກິຣິຍາເຮັດ ກັບຄຳນາມ ງ່າໄມ້.

ງ່າ ສາມັນບະນານ ບະປຸງສະກະລິງ ອະພົດ ອະທິກະຣະນະ
ກັມ ບອກບ່ອນຢູ່ຂອງກິຣິຍາເຮັດ.

ໄມ້ ສາມັນບະນານ ບະປຸງສະກະລິງ ອະພົດ ສັມພັນທະກັມ
ຂອງງ່າ

໒ - ຂ້ອຍຈະໄປທີ່ເຮືອນທ່ານຫມໍ່ໃຫຍ່

ຂ້ອຍ ບູຣຸດສັພນານ ປະຖົມບູຣຸດ ບະປຸງສະກະລິງ ເອກພົດ.

ປະທານຂອງກິຣິບາໄປ.

ຈະ ກິຣິບານຸເຄາະ ປະກອບ ຄຳກິຣິບາໄປ.

ໄປ ສະກັມກິຣິບາ ນິເທດມາລາ ອະນາຄົດການ ສະແດງ
ກິຣິບາອາການຂອງບຸຣຸດສັພນາມຂ້ອບ.

ທີ່ ບຸພບົດ ຕໍ່ ກິຣິບາໄປ ກັບຄຳນາມ ເຮືອນ.

ເຮືອນ ສາມັນບະນາມ ນະປຸງສະກະລິງ ເອກພົດ ອະທິກະຣະນະ
ກັມ ບອກບ່ອນຢູ່ຂອງກິຣິບາໄປ.

ທ່ານຫມໍ່ ສາມັນບະນາມ ປຸງລິງ ເອກພົດ ສັມພັນທະກັມຂອງ
ເຮືອນ (ເຮືອນທ່ານຫມໍ່ ຫມາຍຄວາມວ່າ ເຮືອນຂອງ
ທ່ານຫມໍ່).

ໄຫວ່ ຄຳຄຸນສັບ ປະກອບ ກັບ ຄຳນາມ ທ່ານຫມໍ່.

ໝໍ - ກິນຫລາຍໄພດຍ່ອມໃຫ້ໂຫດ

ກິນ ສະກັມກິຣິບາ ສະພາວະມາລາ ອະນຸດການ ປະທານ
ຂອງກິຣິບາໄຫ້.

ຫລາຍ ກິຣິບາວິເສດ ປະກອບຄຳກິຣິບາກິນ.

ໄພດ ກິຣິບາວິເສດ ປະກອບຄຳກິຣິບາວິເສດຫລາຍ.

ບ່ອມ ກິຣິບານຸເຄາະ ປະກອບຄຳກິຣິບາໄຫ້.

ໄຫ້ ສະກັມກິຣິບາ ນິເທດມາລາ ອະນຸດການ ສະແດງກິຣິບາ
ອາການຂອງຄຳກິຣິບາກິນ.

ໂຫດ ສາມັນບະນາມ ນະປຸງສະກະລິງ ອະພົດ ກັມມະກາຣິກ

ຂອງຄຳກິຣິຍາໄທ້.

ຫມວດທີ ໒

໑ - ປໂຍກ (la phrase)

ເມື່ອເວລາເຮົາສະແດງຄວາມຄິດອອກມາ ກ່ຽວກັບ ຄົນ ສັດ ຫຼື ສິ່ງຂອງໃດໆ ເຮົາກໍ ທຳເປັນປໂຍກສັ້ນ ຖ້າເຮົາເອົາປໂຍກສັ້ນຫລາຍປໂຍກມາໂຮມເຂົ້າກັນເປັນປໂຍກດຽວ ເຮົາກໍເອີ້ນແຕ່ລະປໂຍກວ່າ ອະນຸປໂຍກ ເປັນປໂຍກບ່ອຍ (la proposition).

ໃນປໂຍກໜຶ່ງ ເຮົາຈະຮູ້ໄດ້ວ່າ ມີອະນຸປໂຍກເທົ່າໃດ ປະກອບນຳກັນສຸດແລ້ວແຕ່ຈຳນວນຄຳກິຣິຍາ ທີ່ມີປະທານເທົ່ານັ້ນ.

ອະນຸປໂຍກມີສາມຊະນິດ:

໑.໑ - ອະນຸປໂຍກດຽວ (la proposition indépendante).

໑.໒ - ອະນຸປໂຍກນຳ (la proposition principale).

໑.໓ - ອະນຸປໂຍກຕາມ (la proposition subordonnée).

ອະນຸປໂຍກດຽວ ແມ່ນ ປໂຍກທີ່ມີຄວາມຫມາຍຢ່າງຄົບຖ້ວນ ໂດຍຢ່າງ: ເລືອດເດີນຕາມເສັ້ນໂລຫິດ.

ອະນຸປໂຍກນຳ ແມ່ນ ອະນຸປໂຍກທີ່ສຳຄັນ ຊຶ່ງອະນຸປໂຍກອື່ນເຂົ້າປະກອບນຳ.

ອະນຸປໂຍກຕາມ ແມ່ນ ອະນຸປໂຍກທີ່ປະກອບເຂົ້າກັບອະນຸປໂຍກນຳເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຄວາມຕື່ມເຂົ້າອີກ ໂດຍຢ່າງ: ຄວາມໂສກເສົ້າ ແມ່ນ ພາຍຢາງໜຶ່ງ ຊຶ່ງວຽກການເປັນປາແກ້.

ອະນຸປໂຍກນຳ: ຄວາມໂສກເສົ້າ ແມ່ນ ພບາດຢ່າງໜຶ່ງ;

ອະນຸປໂຍກຕາມ: ຊຶ່ງວຽກການເປັນປາແກ້.

໒ - ໂຕຢ່າງ ການກະຈາຍປໂຍກ

ອຸດສາຫະກັມ ແລະ ພານິຊກັມ ຊຶ່ງພາໃຫ້ຫລາຍຄົນ ມີງານທຳ
ນັ້ນ ເປັນສົມບັດຂອງປະເທດຊາດ.

ນີ້ອະນຸປໂຍກສອງຢ່າງໃນເຂົ້າກັນ:

໒.໑ - ອຸດສາຫະກັມ ແລະ ພານິຊກັມ ເປັນສົມບັດຂອງ
ປະເທດຊາດ. (ອະນຸປໂຍກນຳ).

ປະທານ ແມ່ນ: ອຸດສາຫະກັມ ແລະ ພານິຊກັມ ວິກະດັດ
ກິຣິບາ ແມ່ນ: ເປັນ.

ກັມມະກາຣິກ ແມ່ນ: ສົມບັດຂອງປະເທດຊາດ.

໒.໒ - ຊຶ່ງພາໃຫ້ຫລາຍຄົນມີງານທຳ (ອະນຸປໂຍກຕາມ).

ປະທານ ແມ່ນ: ຊຶ່ງ (ປະພັນທະສັພນາມ ໃຊ້ແທນນາມ
ອຸດສາຫະກັມ ແລະ ພານິຊກັມ).

ສະກັມກິຣິບາ ແມ່ນ: ພາ

ກັມມະກາຣິກ ແມ່ນ: ຫລາຍຄົນໃຫ້ມີງານທຳ.

ຫມາຍເຫດ - ການຮຽງຄຳເວົ້າ ເຂົ້າເປັນປໂຍກໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມ
ຫລັກໄວຍາກອນ ຄື ການແຕ່ງປໂຍກ ຫລື ການສັມພັນຄຳໃຫ້ເປັນປໂຍກ
ນີ້ລະບຽບວິທີຊຶ່ງເພິ່ນ ເອີ້ນວ່າ ວິທີສັມພັນປໂຍກ (construction de la phrase)

ທີ່ບໍ່ແຕກຕ່າງກັນກັບວິທີກະຈາຍໄປ (analyse logique) ແຕ່ປະການໃດ
ລະບຽບ ວະຈິວິພາກຂອງ ໄວບາກອນລາວ ຊຶ່ງໄດ້ຈຳແນກຖ້ອຍຄຳໃນ
ພາສາລາວອອກເປັນປະເພດຕ່າງໆ ເພື່ອໃຊ້ສຳລັບບຸກຄົນຊັ້ນສາມັນຊົນນິ
ຄົບຖ້ວນ ແລະ ບໍລິບູນເທົ່ານີ້.

ບົດພິເສດ

ວິທີໃຊ້ ສັບຮາຊການ

RECEIVED

OFFICE OF THE
DIRECTOR OF THE
BUREAU OF THE
CENSUS

ບົດພິເສດ

ວິທີໃຊ້ ສັບຣາຊການ

ບົດພິເສດນີ້ເປັນລະບຽບຂອງພາສາທີ່ຈະຕ້ອງໃຊ້ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ຈຶ່ງໄດ້ຈັດເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງວະຈິວິພາກ ວ່າດ້ວຍ "ສັບຣາຊການ" ຊຶ່ງເຄີຍມີບົມເອີ້ນວ່າ "ຣາຊາສັບ" ຫມາຍຄວາມວ່າ ສັບສຳລັບພຣະຣາຊາ. ແຕ່ໃນທີ່ນີ້ "ຣາຊາສັບ" ຫມາຍຄວາມວ່າສັບທີ່ໃຊ້ໃນຣາຊການ (ສັບຫລວງ) ເພາະບາງຄຳບໍ່ກ່າວສະເພາະສຳລັບພຣະມະຫາກະສັດ ແລະ ເຈົ້າບາບເທົ່ານັ້ນ ບັງກ່າວທົ່ວໄປເຖິງຄຳທີ່ໃຊ້ສຳລັບບຸກຄົນຊັ້ນອື່ນໆ ເຊັ່ນ ຂຸນບາງ ແລະ ພຣະສົງ ເປັນຕົ້ນດ້ວຍ.

ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ນຳມາກ່າວໃນທີ່ນີ້ ແຕ່ສະເພາະຂໍ້ທີ່ຄວນສັງເກດຕາມລັກສະນະໄວຍາກອນເທົ່ານັ້ນ ບໍ່ກ່າວໃຫ້ພິສດານຕາມຕຳຣາ "ຣາຊາສັບ" ເຊິ່ງຈະມີອີກແຜນໜຶ່ງຕ່າງຫາກ.

ບຸກຄົນທີ່ຈະຕ້ອງໃຊ້ສັບຣາຊການຕາມບົດພິເສດ ນີ້ມີຢູ່ ໕ ຊັ້ນ ຄື:

໑ - ພຣະຣາຊາ, ໒ - ເຈົ້າບາບ, ໓ - ພຣະສົງ, ໔ - ຂຸນບາງ, ໕ - ຄົນສຸພາບ. ຕໍ່ຈາກນີ້ໄປກໍເປັນຊັ້ນສາມັນຊົນ ທີ່ເວົ້າລົມກັນຕາມທັມມະດາ ຫລື ທີ່ປາກເວົ້າພາສາຕາລາດ

ນອກຈາກສັບຊຶ່ງຈຳພວກຄົນເຫລົ່ານີ້ໃຊ້ແລ້ວ ບັງມີຄຳອື່ນອີກທີ່ຈະກ່າວບັນຍັດເຖິງ ໂດຍຈຳເພາະລະບຽບສັບຣາຊການໄດ້ແບ່ງອອກ ໔ ຊຸມິດ ເຫມືອນສັບອື່ນໆໃນພາສາລາວຄື: ໑ - ຄຳນາມ, ໒ - ຄຳສັພນາມ,

໓- ຄຳກິຣິຍາ, ໔- ຄຳວິເສດ. ຈະບົກອະທິບາຍແຕ່ລະຊຸມຄຳໄປນີ້, ເພາະລະບຽບອັນນັ້ນໃຊ້ຄືກັນ ເປັນຕົ້ນວິທີກະຈາຍຄຳ:

ໝວດທີ ໑- ຄຳນາມທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ

ລະບຽບສັບຣາຊການ ກ່ຽວກັບຄຳນາມ ເປັນລະບຽບບັງຄັບຄຳ ສາມັນຍະນາມ ອາກາຣະນາມ ແລະ ວິສາມັນຍະນາມ (nom concret, nom abstrait et nom propre). ຄຳນາມຍ່ອມປ່ຽນແປງໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ ເກືອບທຸກພວກ ເວັ້ນແຕ່ພວກ ສມຸທະນາມ (nom collectif) ເຊັ່ນ ສະພາຣາຊມົນຕີ.

໑- ດອນທີ ໑ - ຄຳສາມັນຍະນາມ ແລະ ອາກາຣະນາມ ທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ.

ຄຳສາມັນຍະນາມ ແລະ ອາກາຣະນາມ ເປັນຄຳນາມທີ່ໃຊ້ມາກ ໃນ ຣາຊການ ແລະ ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ, ຕາມລຳດັບຊັ້ນ ແລະຄວາມນັບຖືມາກນ້ອຍຕໍ່ບຸກຄົນທີ່ເຮົາຈະໃຊ້ຄຳນາມເຫລົ່ານັ້ນ ເຊັ່ນ ພຣະຣາຊາ ແລະ ເຈົ້ານາຍເປັນຕົ້ນ.

໑.໑ - ສ່ວນທີ ໑- ສຳລັບຊັ້ນພຣະຣາຊາ

ຄຳທີ່ກ່ຽວກັບພຣະຣາຊາ ແມ່ນຄຳທີ່ກ່ຽວກັບສິ່ງທີ່ເປັນຂອງພຣະຣາຊາ ໃດຢ່າງ:

- ສ່ວນຕ່າງໆ ແຫ່ງພຣະກາຍຂອງພຣະອົງ ຄື ພຣະຫັດ (ມີ) ພຣະບາດ (ດິນ) ພຣະເນດ (ດາ) ພຣະສຽນ (ຫົວ) ພຣະເກດ (ຜົມ) ຯລຯ

- ການກະທຳ ແລະກິຈການຕ່າງໆ ຂອງພຣະອົງ ຄື ພຣະຣາຊ

ພິທີການສົມຈິດ (ການແຕ່ງດອງ) ຄວາມຊົງພໍພຣະທັບ (ຄວາມພໍໃຈ)
ຄວາມຊົງເຊື້ອພຣະທັບ (ຄວາມເຊື້ອໃຈ) ຯລຯ

ພຣະບາດີວົງ ແລະ ເຄື່ອງໃຊ້ຂອງພຣະອົງ ຄື ພຣະຣາຊບິດາ (ພໍ່)
ພຣະຣາຊທິດາ (ລູກສາວ) ຯລຯ

- ພຣະຣາຊສົມບັດ ແລະ ສິ່ງຂອງຕ່າງໆຂອງພຣະອົງ ເຊັ່ນພຣະ
ບໍລົມຣາຊວັງ ພຣະໂກດ ພຣະທຳນັ່ງ.

ຄຳຕ່າງໆ ເຫລົ່ານັ້ນ ຈັດຂ້າໃນລະບຽບດັ່ງແຈ້ງຕໍ່ລົງໄປນີ້:

ກ.- ມີຄຳ "ພຣະບໍລົມ" ຫລື "ພຣະບໍລົມຣາຊ" ປະກອບຫນ້າ
ສຳລັບບອກວ່າສັບເຫລົ່ານັ້ນສະແດງເຖິງສິ່ງທີ່ຄວນສັກກາຣະບູຊາ ສິ່ງທີ່
ຍິ່ງໃຫຍ່ ສິ່ງທີ່ຄົນນິຍົມຊົມຊອບ ໃດຢ່າງ: ພຣະບໍລົມມະຫາຣາຊວັງ
ພຣະບໍລົມວົງສານຸວົງ ພຣະບໍລົມເດຊານຸພາບ ພຣະບໍລົມຣາຊໂອງການ
ພຣະບໍລົມໄພທິສົມພານ ພຣະບໍລົມຣາຊປະຖັມ ຯລຯ

ຂ.- ມີຄຳ "ພຣະຣາຊ" ປະກອບຫນ້າສຳລັບສິ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ
ດັ່ງທີ່ກ່າວຢູ່ຂ້າງເທິງນີ້ ໃດຢ່າງ: ພຣະຣາຊວັງ (ນ້ອຍກວ່າ ພຣະບໍລົມ
ມະຫາຣາຊວັງ) ພຣະຣາຊຊັບ ພຣະຣາຊພາຫະນະ ພຣະຣາຊບານ
ພຣະຣາຊຫະຣິທັບ ພຣະຣາຊປວັດ ພຣະຣາຊກຸສົນ ຯລຯ

ໃດຍາມກ ຄຳອາກາຣະບານບ່ອນປະກອບດ້ວຍຄຳ "ພຣະຣາຊ"
ນຳຫນ້າສເມີ ໃດຢ່າງ:

ພຣະຣາຊບາຣົບ ພຣະຣາຊດຳຣິ ພຣະຣາຊປະສົງ ຯລຯ

ຄ.- ມີຄຳ "ພຣະ" ປະກອບຫນ້າ ສຳລັບຄຳອື່ນໆ:

-ສິ່ງທີ່ເປັນເຄື່ອງໃຊ້ຂອງພຣະອົງ ເຊັ່ນ ພຣະແສງ ພຣະທຳນັ່ງ ຯລຯ

-ສ່ວນຕ່າງໆ ແຫ່ງພຣະກາບຂອງພຣະອົງ ເຊັ່ນ ພຣະສຽນ
(ຫົວ) ພຣະເກດ (ຜົມ) ພຣະໂອດ (ປາກ) ພຣະພັກ (ໃບຫນ້າ) ຯລຯ

ຄຳໃດຫາກມີຄຳ "ພຣະ" ປະກອບຫນ້າແລ້ວ ກໍບໍ່ຈຳເປັນຈະໃຊ້ຄຳ
"ພຣະ" ສອງຄຳໃນຄຳປະສົມ ໃດຢ່າງ: ສອງພຣະອົງ ບ້ວນພຣະໂອດ
ອົດພຣະທຳນັ່ງ ອົດບົນພຣະທຳນັ່ງ ເຮືອນພຣະທຳນັ່ງ ຯລຯ

ງ.- ມີຄຳ "ຫລວງ" ປະກອບທັງໝົດ.

ສັບຣາຊການທີ່ປະກອບດ້ວຍຄຳ "ພຣະບໍລົມຣາຊ ພຣະບໍລົມ
ພຣະຣາຊ ແລະ ພຣະ" ແມ່ນຄຳປາລີ ສັນສະກຣິດ ກັບຄຳຂແມນ ແລະ
ຄຳໂບຣານ ບາງຄຳທຳນັ້ນ ໃດຢ່າງ: ພຣະຂໂນງ ພຣະປາງ ພຣະ
ບັງຄົນຫນັກ ພຣະບັງຄົນເບົາ ສ່ວນຄຳລາວອື່ນໆ ເພິ່ນໃຊ້ຄຳ "ຫລວງ"
ປະກອບທ້າຍຄຳເພື່ອໃຫ້ເປັນສັບຣາຊການ ໃດຢ່າງ: ສາງຫລວງ ຂອງ
ຫລວງ ສວນຫລວງ ຯລຯ

ຄຳ "ຫລວງ" ໃຊ້ໄດ້ທົ່ວໄປ ສຳລັບປະກອບຄຳນາມບອກຄົນ ສັດ
ຫລື ສິ່ງຂອງ ຄຳວ່າ "ຫລວງ" ມີຄວາມໝາຍວ່າ ໃຫຍ່ ທີ່ນຶ່ງ ແລະ
ສຳຄັນອີກດ້ວຍ ໃດຢ່າງ: ເມັງຫລວງ ພູເຂົາຫລວງ ແກ້ງຫລວງ ທະເລ
ຫລວງ ຄຳເຫລົ່ານີ້ ບໍ່ມີຄວາມກ່ຽວພັນຢ່າງໃດກັບພຣະຣາຊາ.

໑. ໒ - ສ່ວນທີ ໒- ສຳລັບຊັ້ນເຈົ້ານາຍ

ຣາຊາສັບກ່ຽວກັບເຈົ້ານາຍນີ້ ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນໄປຕາມລຳດັບຊັ້ນ
ແລະ ຖານະຂອງບຸກຄົນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເຊັ່ນ ພຣະຣາຊິນີ ແລະ ເຈົ້ານາຍ.

ສັບທິໃຊ້ກ່ຽວກັບພຣະອາຊາ ໃຊ້ໄດ້ທັງຫມົດ ສຳລັບເຈົ້ານາບຊັ້ນສູງ
ນອກຈາກຄຳ "ພຣະບໍລົມອາຊ" ຫລື "ພຣະບໍລົມ" ປະກອບຫນ້າໄປ

ສັບທິມີຄຳ "ພຣະອາຊ" ປະກອບຫນ້າ ຈະໃຊ້ສຳລັບພຣະອາຊີນີ
ກໍໄດ້ ໂຕຢ່າງ: ພຣະອາຊສັດທາ ພຣະອາຊດຳຣີ ພຣະອາຊຜາຣົບ
ພຣະອາຊກຸສົນ.

ສັບອື່ນໆ ຈະມີຄຳ "ພຣະ" ປະກອບຫນ້າ ນອກຈາກຄຳທີ່ເປັນ
ສັບອາຊການຢູ່ແລ້ວ.

ສັບບາງຄຳມີຄວາມກ່ຽວພັນກັບບຸກຄົນບາງຈຳພວກທຳມະ:

ກ - ຄຳສັ່ງ - ເພິ່ນວ່າ:

ພຣະບໍລົມອາຊໂອງການ ຫລື ພຣະອາຊໂອງການ ສຳລັບພຣະອາຊາ

ພຣະອາຊເສົາວະນີ ສຳລັບພຣະອາຊີນີ

ພຣະອາຊບັນຊາ ສຳລັບເຈົ້າຟ້າ

ບັນຊາ ສຳລັບເຈົ້ານາບຸ້ໃຫຍ່

ຄຳສັ່ງ ສຳລັບຂຸນນາງ ແລະ ຄົນສຸພາບ

ຂ - ຈົດຫມາຍ - ເພິ່ນວ່າ

ພຣະອາຊຫັດເລຊາ ສຳລັບພຣະອາຊາ

ລາບພຣະອາຊຫັດ ສຳລັບ ພຣະອາຊີນີ,

ພຣະສະມະນະສານ ສຳລັບພຣະສັງຄະຣຳດ,

ລາບພຣະອັກສອນ ສຳລັບເຈົ້ານາບຊັ້ນສູງ,

ລິຂິດ ສຳລັບພຣະສົງ,

ຈົດຫມາຍ ຫລື ຫນັງສື ສຳລັບໃຊ້ທົ່ວໄປ.

ຄ. ພັຣບາ - ເພິ່ນວ່າ

ພຣະອັກມະເຫສີ, ພຣະຣາຊິນີ (ເມັງຫລວງ ຂອງພຣະຣາຊາ)

ເຈົ້າຫມ່ອນ, ພຣະສຸນົມ (ເມັງນ້ອຍຂອງພຣະຣາຊາ)

ຫມ່ອນ (ເມັງເຊື້ອໄພ່ຂອງເຈົ້າທຸກຊັ້ນ)

ພັຣບາ (ເມັງ) ສຳລັບຄົນສຸພາບ

ຫມາຍເຫດ - ສຳລັບພຣະພຸດເຈົ້າ ແລະ ເທວະດາ ເພິ່ນໃຊ້
ລະບຽບສັບຣາຊການ ກ່ຽວກັບພຣະຣາຊາ ແຕ່ວ່າເພິ່ນໃຊ້ຄຳ "ພຣະພຸດ"
ຫລື "ພຸດ" ນຳຫນ້າ ສຳລັບຄຳທີ່ກ່ຽວກັບພຣະພຸດເຈົ້າ ແລະ ຄຳ
"ເທວະ" ຫລື "ເທພ" ນຳຫນ້າ ສຳລັບຄຳທີ່ກ່ຽວກັບ ເທວະດາ ໃດຢ່າງ:
ພຣະພຸທບຣຶຂານ, ພຸທພບາກອນ, ເທວະໂອງການ, ເທວະບັນຊາ,
ເທວະບໍຣິວານ, ເທພເຈົ້າ ຯລຯ

໒ - ດອນທີ ໒ - ວິສາມັນບະນາມ (nom propre) ທີ່ໃຊ້ເປັນສັບ
ຣາຊການ ທີ່ເປັນສາມັນບະນາມ ມີລະບຽບວິທີໃຊ້ຕ່າງກັນກັບຄຳສາມັນ
ບະນາມ ແລະ ອາກາຣະນາມ ລະບຽບກ່ຽວກັບວິສາມັນບະນາມ (nom
propre) ເປັນລະບຽບບັງຄັບຄຳນາມເດີມທີ່ເປັນຊື່ເດີມ ຫລື ຊື່ນ້ອຍ ແລະ
ນາມສະກຸນກັບນາມບົດ ຫລື ຣາຊທິນນາມ.

໒.໑ - ສ່ວນທີ ໑ - ນາມເດີມ (nom d'origine ou prénom) ທີ່ໃຊ້
ເປັນສັບຣາຊການ ນາມເດີມ ແມ່ນຊື່ນ້ອຍຂອງຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຕັ້ງແຕ່ເກີດມາ
ໃດຢ່າງ: ສິຈັນ ວັນດີ ສິສຸພັນ ຯລຯ

ລະບຽບກ່ຽວກັບນາມເດີມ ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກ. ສຳລັບຊັ້ນພຣະຣາຊາ

ເພິ່ນໃຊ້ຄຳດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ປະກອບຫນ້ານາມເດີມ:

ສົມເດັດພຣະເຈົ້າ, ສົມເດັດພຣະ ຫລື ພຣະເຈົ້າ ໂຕຢ່າງ: ພຣະ
ເຈົ້າອະໂສກ ຄຳນຳຫນ້າທີ່ໄດ້ປ່ຽນແປງມາແຕ່ສມັບບູຮານ ແຕ່ກ່ອນເພິ່ນໃຊ້
ຄຳວ່າ "ຂບ, ທ້າວ, ພບາ" ຯລຯ ແລ້ວແຕ່ສມັບ.

ເມື່ອກະສັດອົງໃດຫາກສະເດັດຂຶ້ນສະເວີບຣາຊສົມບັດແລ້ວ ເພິ່ນ
ເຄີຍປ່ຽນຊື່ໃໝ່ ເພິ່ນເອີ້ນຊື່ໃໝ່ນີ້ວ່າ ພຣະປະຣະນາພິໄທ ຫລື ພຣະ
ບໍຣົມນາມາພິໄທ ຄຳ ພຣະນາມາພິໄທນີ້ ມີຄຳ "ພຣະບາດສົມເດັດ
ພຣະເຈົ້າ" ນຳຫນ້າສເມີ.

ຂ - ສຳລັບຊັ້ນເຈົ້ານາຍ

ເຈົ້ານາຍ ທີ່ໃຊ້ພຣະນາມເດີມ ໃດບາກແມ່ນຈຳພວກທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບ
ບົດເປັນເຈົ້າກອມ

ເຈົ້ານາຍທີ່ເປັນເຈົ້າກອມ ສ່ວນຫລາຍເອົາຊື່ເຈົ້າກອມອອກຫນ້າ
ເຊັ່ນ ສະເດັດເຈົ້າກອມພຣະວັງ (ເຈົ້າເຊດຖາ)

ແຕ່ກໍມີບາງພຣະອົງ ເອົາພຣະນາມເດີມອອກຫນ້າ ເຊັ່ນ ສະເດັດ
ເຈົ້າຮຸວັນນະພູມາ (ເຈົ້າກອມນາ).

ຄ - ສຳລັບພຣະສົງ

ສຳລັບພຣະສົງທີ່ບໍ່ມີບົດບັນດາສັກ ເພິ່ນໃຊ້ເຕັ້ນາມເດີມ ອົງທີ່ມີ
ຈຳແໜ່ງບັນດາສັກດັ່ງແຕ່ ພຣະສົມເດັດ, ພຣະຊາ, ພຣະກຸ, ພຣະ

ຫລັກຄຳ, ພຣະລູກແກ້ວ ຈົນໄປຮອດພຣະບອດແກ້ວ ບ່ອນໃຊ້ບົດບັນດາສັກ
ປະກອບຫນ້ານາມເດີມ. ຖ້າດຳລົງດຳແຫນ່ງຄຸນະສົງນຳ ກໍໃຊ້ດຳແຫນ່ງເຈົ້າ
ຄຸນະສົງນຳດ້ວຍ ຄື ເຈົ້າອະທິການວັດ, ເຈົ້າຄຸນະດາແສງ, ເຈົ້າຄຸນະເມືອງ,
ເຈົ້າຄຸນະແຂວງ, ເຈົ້າຣາຊາຄຸນະ ຫລື ທີ່ປຶກສາສົງເປັນຕົ້ນ ປະກອບ
ຫນ້ານາມເດີມ ແລະ ນາມສະກຸນ ແລ້ວຕື່ມນາມສາບາໄວ້ຂ້າງທ້າຍໃນ
ວົງເລັບ ໂຕຢ່າງ: ພຣະຄຣູ ຈັນທາ ຄຸນເມືອງ (ເຕໄຊ).

ພຣະຄຣູ ເຈົ້າຄຸນະດາແສງ ຈັນທາ ຄຸນເມືອງ (ເຕໄຊ).

ພຣະສົງ ທີ່ໄດ້ຮັບໃບປະກາສນິບະບັດຊັ້ນມະຫາປໂບກໃດ ຫລື
ນັກທັມຊັ້ນໃດ ຈະອ້າງເຖິງປະກາສນິບະບັດລົງໃສ່ທ້າຍນາມເດີມກໍໄດ້ ໂຕ
ຢ່າງ: ພຣະຄຣູ ເຈົ້າຄຸນະດາແສງຈັນທາ ຄຸນເມືອງ (ເຕໄຊ) ປ. ໙ ຫລື
ນັກທັມຊັ້ນເອກ

ສຳລັບພຣະສົງທີ່ບໍ່ມີບົດບັນດາສັກ ແລະ ດຳແຫນ່ງຫນ້າທີ່ໃດໆ
ເພິ່ນໃຊ້ຄຳ "ພຣະ" ນຳຫນ້ານາມເດີມ ໂຕຢ່າງ: ພຣະຄຳແດງ ຈັນ
ດາຣາ ຖ້າເປັນສາມະເນນ ກໍໃຊ້ຄຳ "ສາມະເນນ" ນຳຫນ້ານາມເດີມ
ໂຕຢ່າງ: ສາມະເນນຄຳມີ ສີທາຣາດ.

ເຈົ້ານາຍທີ່ຊົງຜນວດເປັນພຣະ ຫລື ເປັນສາມະເນນ ບ່ອນຮັກສາ
ນາມທັງຣາຊາການຂອງພຣະອົງໄວ້ນຳຫນ້າພຣະນາມເດີມ ແລະ ພຣະ
ນາມສາບາ ໂຕຢ່າງ: ພຣະເຈົ້າລຸງ ເຈົ້າຄຳແດງມະຫາຣາດ (ວິຣະປັນໂຍ)
ສາມະເນນນາບຣ້ອບໂທ ເຈົ້າຄຳມີ ສີປະເສີດ (ທັມມະປັນໂຍ).

໘ - ສຳລັບຂຸນນາງ

ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບພຣະຣາຊທານນາມບົດເປັນ ທ້າວ ຫມິນ ແສນ ເພັງ ພບາ ພບາຫລວງ ເຈົ້າພບາຫລວງ ເປັນຜູ້ທີ່ເພີ່ນເອີ້ນວ່າຂຸນນາງ.

ສຳລັບພັຣາຂອງພວກຂຸນນາງເຫລົ່ານີ້ ເພີ່ນຮຽກຕາມນາມບົດຂອງຜົວເພີ່ນ ດັ່ງແຕ່ຊັ້ນຫມິນຂຶ້ນໄປ ວ່າ: ນາງຫມິນ ນາງແສນ ນາງເພັງ ນາງພບາ ນາງພບາຫລວງ ນາງເຈົ້າພບາຫລວງ.

ສຳລັບຜູ້ທີ່ມີບົດຖາບັນດາສັກໃນຣາຊການ ເພີ່ນໃຊ້ນາມບົດນຳຫນ້າຣາຊທິນນາມແລ້ວລົງນາມເດີມໄວ້ໃນວົງເລັບ ໃດຢ່າງ: ພຣະເດຊວົງສາ (ສີຈັນ ວັນເຮືອງ).

ແຕ່ວ່ານາງທີ່ ເພີ່ນໃຊ້ນາມບົດນຳຫນ້ານາມເດີມກໍ່ມີ ເຊັ່ນ ພບາຄຸນ ພິລາວັນ, ພບາຄຳພັນ ປັນຍາ.

໙ - ສຳລັບຄົນສຸພາບ

ສຳລັບຜູ້ຊາບເພີ່ນໃຊ້ຄຳ "ທ່ານ" ນຳຫນ້ານາມເດີມ ໃດຢ່າງ: ທ່ານຄຳສີ ວັນນະວົງ.

ສຳລັບຜູ້ຍິງບໍ່ກັບມີຜົວ ເພີ່ນໃຊ້ຄຳ "ນາງສາວ" ນຳຫນ້ານາມເດີມ ໃດຢ່າງ: ນາງສາວຈັນສີ ສຸວັນນະຣາດ.

ຜູ້ຍິງທີ່ມີຜົວແລ້ວ ເພີ່ນເວົ້າເຖິງໃດບໍ່ໃຊ້ຄຳ "ນາງ, ບານາງ, ບາແມ່" ນຳຫນ້ານາມເດີມ ໃດຢ່າງ: ນາງວັນລີ ສີເມືອງ ຄຳບອກນາມສະກຸນ "ສີເມືອງ" ເປັນນາມສະກຸນຂອງຜົວ "ວັນລີ" ເປັນຊັ້ນອົບຂອງນາງເອງ.

໒.໒ - ສ່ວນທີ ໒ - ຣາຊທິນນາມແລະນາມບົດທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊ

ການ

ນາມບົດ (titre de mandarinat) ເປັນບົດບັນດາສັກ ຊຶ່ງພຣະມະຫາ
ກະສັດ ພຣະຣາຊາທານໃຫ້ຄົນທີ່ມີຄຸນວຸດທິ ທຳປະໄຕໃຫ້ແກ່ປະເທດຊາດ
ບ້ານເມືອງ ນາມບົດປະກອບດ້ວຍນາມບອກລຳດັບຊັ້ນ ແລະ ຣາຊທິນນາມ
ໂຕຢ່າງ: ພຍາເດຊວົງສາ ປະກອບດ້ວຍຄຳ "ພຍາ" ບອກລຳດັບຊັ້ນບົດ
ບັນດາສັກ ແລະ ຄຳ ເດຊວົງສາຊຶ່ງເອີ້ນວ່າຣາຊທິນນາມ (nom conféré par
le Roi).

ລະບຽບກ່ຽວກັບຣາຊທິນນາມ ແລະ ນາມບົດ ມີວິທີໃຊ້ຕ່າງໆກັນ
ຕາມລຳດັບຊັ້ນຂອງບົດບັນດາສັກ.

໒.໓ - ສ່ວນທີ ໓ - ດຳແໜ່ງບົດທາງຣາຊການ

ຄຳວ່າ "ບົດ" ຫມາຍເຖິງດຳແໜ່ງບົດທາງຣາຊການ ຄື
ດຳແໜ່ງຂ້າຣາຊການຝ່າຍທະຫານ ຝ່າຍດຳຣວດ ຝ່າຍພົລເຮືອນ ແລະ
ຝ່າຍສຸານ.

ການໃຊ້ຄຳບອກດຳແໜ່ງບົດນີ້ ເພີ່ມໃຊ້ປະກອບຫນ້ານາມເດີມ
ໂຕຢ່າງ: ຝ່າຍທະຫານ ຄື ນາຍພັນເອກ ວັນທອງ ສຸດາຣັກ.

ຖ້າໄດ້ຮັບພຣະຣາຊທານນາມບົດຊັ້ນຂຸນນາງ ໃຫ້ບອກຊັ້ນຂຸນນາງ
ດັ່ງກ່າວໄວ້ໃນສ່ວນທີ ໑ ວັກ ໔.ໂຕຢ່າງ: ພຍາເດຊວົງສາ (ສີຈັນ ວັນເຮືອງ)

໓ - ຕອນທີ ໓ - ລັກສະນະນາມ (nom numéral) ທີ່ໃຊ້ເປັນສັບ
ຣາຊການ.

ເພື່ອຈະບອກຈຳນວນ ພຣະຣາຊາ ແລະ ເຈົ້ານາຍຊັ້ນສູງ ເພີ່ມ

ໃຊ້ຄຳລັກສະນະນາມວ່າ "ພຣະອົງ" ແລະ ໃຊ້ຄຳວ່າ "ອົງ" ສຳລັບ
ເຈົ້ານາຍທົ່ວໄປ ໃດຢ່າງ: ພຣະຣາຊາສອງພຣະອົງ ພຣະເຈົ້າຕາສາມ
ພຣະອົງ ເຈົ້າເຫລັກສີອົງ ຯລຯ

ຫມວດທີ ໒- ຄຳສັພນາມ

ຄຳສັພນາມທີ່ຈັດເຂົ້າລະບຽບຂອງສັບຣາຊການມີແຕ່ບຸຊອດສັພນາມ
(pronom personnel) ທີ່ນັ້ນ ດັ່ງຈະແຈ້ງຕໍ່ລົງໄປນີ້:

໑ - ປະຖະມະບຸຣຸດ (1ère personne)

ຂ້າພຣະພຸທເຈົ້າ, ຂ້າພຣະບາດ ຫລື ຂ້ານ້ອຍ ສຳລັບຜູ້ນ້ອຍ
ເວົ້ານຳພຣະຣາຊາ.

ອາດມາພາບ ສຳລັບພຣະສົງເວົ້ານຳພຣະຣາຊາ ແລະ ເຈົ້ານາຍ
ທຸກຊັ້ນ.

ອາດມາ ສຳລັບພຣະສົງເວົ້ານຳ ຄະຣິຫັດໂດຍທົ່ວໄປ
ຂ້ານ້ອຍ ສຳລັບຜູ້ນ້ອຍ ເວົ້ານຳພຣະສົງ ເຈົ້ານາຍທຸກຊັ້ນ ແລະ
ຊຸມນາງຕ່າງໆ.

ຂ້ອຍ ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ ເວົ້ານຳຜູ້ນ້ອຍ ຫລື ເວົ້ານຳບຸກຄົນສເມີກັນ

ຂ້າ (ບຸຮານ) ສຳລັບຜູ້ນ້ອຍເວົ້ານຳຜູ້ໃຫຍ່

ກູ ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ເວົ້ານຳຄົນໃຊ້

ເຮົາ (ບຸຮານ) ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ເວົ້ານຳຜູ້ນ້ອຍ

ເຮົາ ສຳລັບຫມູ່ຄົນເວົ້ານຳບຸກຄົນສເມີກັນ

ຂ້າພະເຈົ້າ ສຳລັບຄົນທົ່ວໄປ ເວົ້ານຳບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄປ.

໒ - ທຸຕິບະບຸຣຸດ (2ème personne)

ໄດ້ຝ່າສຸວັນນະປາທະຈັກຄຳພຣະບາດ ຫລື ໄດ້ຝ່າລະອອງທຸລີ
ພຣະບາດ ສຳລັບພຣະຣາຊາຊົງຜູ້ນ້ອຍເວົ້ານຳ

ໄດ້ຝ່າລະອອງພຣະບາດ ສຳລັບພຣະຣາຊິນີ ແລະ ອົງຣັຊທາຍາດ
ຊົງຜູ້ນ້ອຍເວົ້ານຳ

ໄດ້ຝ່າພຣະບາດສາທຸໂຫຍ່ ຫລື ທຸໂຫຍ່ ສຳລັບເຈົ້າກຣົມ ຊົງ
ຜູ້ນ້ອຍເວົ້ານຳ

ໄດ້ຝ່າພຣະບາດສາທຸ ສຳລັບເຈົ້ານາຍຊັ້ນພຣະບໍລົມວົງສານຸວົງ
ເຊິ່ງຜູ້ນ້ອຍເວົ້ານຳ.

ຝ່າບາດທຸ ສຳລັບເຈົ້ານາຍທັມມະດາ

ສົມເດັດບໍລົມບໍພິດພຣະຣາຊສົມພານເຈົ້າ ແມ່ນຄຳພຣະສົງ
ເວົ້ານຳພຣະຣາຊາ.

ບໍພິດພຣະຣາຊສົມພານເຈົ້າ ແມ່ນຄຳພຣະສົງເວົ້ານຳເຈົ້ານາຍຊັ້ນ
ສົງ.

ບໍພິດ ສຳລັບເຈົ້ານາຍຊັ້ນຮອງລົງມາ ແລະ ຂຸນນາງຜູ້ໂຫຍ່ ຊົງ
ພຣະສົງເວົ້ານຳ.

ພນະທ່ານ ສຳລັບຂຸນນາງ ທີ່ເປັນປະທານສະພາຣາຊມົນຕີ,
ປະທານສະພາຜູ້ແທນຣາສດອນ, ນາຍົກຣັຊມົນຕີ, ເອກອັດຣາຊທູດ ແລະ
ອັດຣາຊທູດ.

ທ່ານ ສຳລັບຄົນສຸພາບທຸກຊັ້ນທີ່ເວົ້ານຳກັນ
ເຈົ້າ ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ເວົ້ານຳຜູ້ນ້ອຍ ຫລື ໃນລະຫວ່າງບຸກຄົນສເມີກັນ
ນຶ່ງ ສຳລັບຄົນໃຊ້ ຫລື ຜູ້ນ້ອຍຊຶ່ງຜູ້ໃຫຍ່ເວົ້ານຳ

໓ - ຕະຕິບະບຸຣຸດ (3ème personne)

ພຣະອົງ ສຳລັບພຣະອາຊາ ພຣະອາຊີນີ ແລະ ອັຊທາບາດ
ພນະທ່ານ ສຳລັບຂຸນນາງ ທີ່ເປັນປະທານສະພາອາຊາມົນຕີ,
ປະທານສະພາຜູ້ແທນອາສດອນ, ນາຍົກຣັຖມົນຕີ, ເອກອັດຕາຊທູດ ແລະ
ອັດຕາຊທູດ.

ທ່ານ ສຳລັບຄົນສຸພາບ ແລະ ຜູ້ມີກຽດໂດຍທົ່ວໄປ ທັງຍິງທັງຊາຍ.

ເພີ່ນ ສຳລັບຜູ້ທີ່ເຮົານັບຖື

ລາວ ສຳລັບຄົນສເມີກັນ

ມັນ, ເຂົາ, ສຳລັບເດັກນ້ອຍ ຄົນໃຊ້ ຄົນຊັ້ນຕ່ຳ ຊຶ່ງຜູ້ໃຫຍ່ເວົ້າເຖິງ

ຫມວດທີ ໓- ຄຳກິຣິຍາ ທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຮາຊການ 103

ຄຳກິຣິຍາສຳລັບພຣະອາຊາ ແລະ ເຈົ້ານາຍຊັ້ນສູງ ເປັນຄຳທີ່ໃຊ້
ຢ່າງດຽວກັນ ບອກນັ້ນຍັງມີ ຄຳກິຣິຍາທີ່ໃຊ້ສຳລັບບຸກຄົນຈຳພວກໃດ
ຈຳພວກນຶ່ງໂດຍຈຳເພາະ ແລະ ມີຄຳກິຣິຍາອີກປະເພດນຶ່ງຊຶ່ງຜູ້ນ້ອຍໃຊ້
ສຳລັບເວົ້າກັບຜູ້ໃຫຍ່.

໑ - ດອນທີ ໑ - ຄຳກິຣິຍາກ່ຽວກັບພຣະອາຊາ ແລະ ເຈົ້ານາຍ
ຊັ້ນສູງ.

໑.໑ - ທີ່ຕ່າງກັນກັບຄຳກິຣິຍາທັມມະດາ

ພັນທົມ	ແປວ່າ	ນອນ
ປະທັບ	"	ນັ່ງ
ສເວີບ	"	ກິນ
ບນວດ	"	ບວດ
ທອດພຣະເພດ	"	ເບິ່ງ
ໂບດ	"	ຮັກ, ຊອບ
ປະຊວນ	"	ບໍ່ສະບາຍ, ເຈັບປ່ວຍ
ຕຣັດ, ດຳຣັດ	"	ເວົ້າ, ແຈ້ງໃຫ້ຊາບ
ສະເດັດ	"	ໄປ
ສົງ	"	ອາບນ້ຳ
ຊົງ	"	ເຮັດ, ກະທຳ, ແປໄດ້ຫລາຍຢ່າງ ແລ້ວແຕ່ ນາມຂ້າງທ້າຍຈະບົ່ງ ຄວາມ ເຊັ່ນ ຊົງມ້າ (ຂີ້ມ້າ) ຊົງສິນ (ຮັບສິນ) ຯລຯ

໑.໒- ຄຳກິຣິຍາທັມມະດາມີຄຳ "ຊົງ ປະກອບຂ້າງຫນ້າ

ໂດຍຢ່າງ: ຊົງຟັງ ຊົງບິນດີ ຊົງຮັບ ຊົງຊຸບລ້ຽງ ຊົງສັ່ງສອນ
 ໃຫ້ສັງເກດວ່າ ຄຳກິຣິຍາໃໝ່ ໑ ເທິງນີ້ ແມ່ນຄຳກິຣິຍາໃຊ້
 ໂດຍຈຳເພາະ ບໍ່ປະກອບດ້ວຍຄຳນຳຫນ້າ "ຊົງ" ດັ່ງຄຳກິຣິຍາທັມມະດາ.

໑.໓- ສັບທີ່ປະກອບດ້ວຍຄຳ "ຊົງ" ນຳຫນ້າ

ຄຳກິຣິຍາ "ຊົງ" ແມ່ນສະກັບກິຣິຍາ (verbe transitif) ມີ
ຄວາມໝາຍຕ່າງໆໄປຕາມຄຳນາມທີ່ໃຊ້ແມ້ນກັນ (c omplément) ຄຳກິຣິຍາ
"ຊົງ" ນັ້ນ.

ໂຕຢ່າງ :

ຊົງພຣະເມດຕາ	ແປວ່າ	ມີຄວາມເມດຕາ
ຊົງພຣະກະຣຸນາ	"	ມີຄວາມກະຣຸນາຫລືມີຄວາມເອົ້າດູ
ຊົງພຣະອຸດສາຫະ	"	ມີຄວາມອຸດທິນ ຄວາມພາກພຽນ
ຊົງພຣະດຳຣິ	"	ມີຄວາມດຳຣິພິຈາຣະນາ
ຊົງພຣະບັງຄົນຫນັກ	"	ຖ່າຍອຸດຈາຣະ
ຊົງພຣະບັງຄົນເບົາ	"	ຖ່າຍປັດສາວະ

໒ - ຕອນທີ ໒ - ຄຳກິຣິຍາກ່ຽວກັບບຸກຄົນຈຳພວກໃດຈຳພວກ
ໜຶ່ງໂດຍຈຳກັດ.

໒.໑: - ກິຣິຍາ "ດາບ" ເພີ່ນວ່າ:

ສວັອຄົດ, ສຸອະຄົດ ສຳລັບພຣະອາຊາ ພຣະອາຊິນີ ແລະ
ອຸທາບາດ.

ສັນພຣະຊົນ ສຳລັບເຈົ້ານາຍຊົນສູງ

ມໍຣະນະພາບ ສຳລັບພຣະສົງສາມະເນນ

ເຖົງແກ່ອະສັນຍະກັມ ສຳລັບຂຸນນາງຜູ້ໃຫຍ່

ເຖົງແກ່ອະນິຈກັມ ສຳລັບຂຸນນາງຊັ້ນຮອງລົງມາ

ເຖິງແກ່ກັນ ສຳລັບເພັງລົງມາ ດລອດຮອດຄົນສຸພາບ
ດາບ ສຳລັບຄົນ ແລະ ສັດທົ່ວໄປ.

໒.໒ - ກິຣິບາ "ສັງ" "ອອກຄວາມສັງ"

ເພິ່ນໃຊ້ຄຳຮາຊາສັບປະກອບ ຫລັງຄຳ "ນີ" ແລະ ຫນ້າຄຳ
"ສັງ" ໃດຢ່າງ:

ນີພຣະບໍລົມຮາຊາໂອງການເຫນືອເກົ້າເຫນືອຂມ່ອມສັງ ຫລື ນີ
ພຣະບໍລົມຮາຊາໂອງການສັງ ສຳລັບພຣະຮາຊາ.

ນີພຣະຮາຊາໂອງການສັງ ນີພຣະຮາຊາເສົາວະນີສັງ ສຳລັບ
ພຣະຮາຊິນີ

ນີພຣະຮາຊບັນຊາສັງ ສຳລັບຣັຊທາບາດ

ນີພຣະບັນຊາສັງ ສຳລັບເຈົ້ານາບຊັ້ນສູງ

ນີບັນຊາສັງ ສຳລັບຂຸນນາງຜູ້ໃຫຍ່

ນີຄຳສັງ ສຳລັບຂຸນນາງຊັ້ນຮອງລົງມາດລອດຮອດຄົນສຸພາບ

໒.໓ - ກິຣິບາອື່ນໆ

ສເວີບ ແປວ່າ ກິນ ສຳລັບພຣະຮາຊາ ເຈົ້ານາບ

ສັງ ແປວ່າ ກິນ ສຳລັບພຣະສົງສາມະເນບ

ຊົງພຣະມະຫາກະຣຸນາໃເດເກົ້າ ໃເດຂມ່ອມ ແປວ່າ ຊອບຮັກ
ສຳລັບພຣະຮາຊາ

ໃເດເກົ້າໃເດຂມ່ອມ ແປວ່າ ຊອບຮັກ ສຳລັບເຈົ້ານາບຊັ້ນສູງ

ສະເດັດພຣະຮາຊາດຳເນີນ ແປວ່າ ເຖີນ, ໄປ, ບ່າງ ສຳລັບ

ພຣະອາຊາ ພຣະອາຊີນີ ຣັຊທາບາດ

ສະເດັດ (ເດີນ ໄປ ບ່າງ) ສຳລັບເຈົ້ານາຍ

ພຣະບັນທົມ (ບອນ) ສຳລັບພຣະອາຊາ ພຣະອາຊີນີ ຣັຊທາບາດ

ບັນທົມ (ບອນ) ສຳລັບເຈົ້ານາຍ

ຈຳວັດ (ບອນ) ສຳລັບພຣະສົງສາມະເນນ

ຊົງພຣະປະຊວນ (ປ່ວຍເຈັບ) ສຳລັບພຣະອາຊາ ພຣະອາຊີນີ

ຣັຊທາບາດ

ປະຊວນ (ປ່ວຍເຈັບ) ສຳລັບເຈົ້ານາຍ

ອາພາດ (ເຈັບໂຊ) ສຳລັບພຣະສົງສາມະເນນ

ຊົງຊາບໄດ້ຝ່າລະອອງທຸລີພຣະບາດ (ຊາບຮູ້ຈັກ) ສຳລັບ

ພຣະອາຊາ

ຊົງຊາບໄດ້ຝ່າລະອອງພຣະບາດ (ຊາບຮູ້ຈັກ) ສຳລັບພຣະອາຊີນີ

ແລະຣັຊທາບາດ

ຊົງຊາບໄດ້ຝ່າພຣະບາດ (ຊາບຮູ້ຈັກ) ສຳລັບເຈົ້ານາຍຊັ້ນສູງ

ຊົງຊາບ (ຊາບຮູ້ຈັກ) ສຳລັບພຣະສັງຄະອາດ ແລະ ເຈົ້ານາຍ

ຊົງພຣະມະຫາກະຣຸນາໄພດເກົ້າໄພດຂ່ວມ່ອມພຣະອາຊທານ ຫລື

ຊົງພຣະອາຊທານ (ເອົາໃຫ້) ສຳລັບພຣະອາຊາ.

ຊົງພຣະອາຊທານ (ເອົາໃຫ້) ສຳລັບພຣະອາຊີນີ ແລະ ຣັຊທາບາດ

ຊົງປະທານ (ເອົາໃຫ້) ສຳລັບພຣະສັງຄະອາດ ແລະ ເຈົ້ານາຍ

ຊົງພຣະອາຊສົມພົບ (ເກີດ) ສຳລັບພຣະອາຊາ ຫລຸ່ມ

໓ - ຕອນທີ ໓ - ຄຳກິຣິຍາບອກກິຣິຍາອາການຂອງບຸ້ນອັບດັບ
ໃຫຍ່

ທຸກເກົ້າທຸກຂ່ວມ່ອມຖວາບ (ຖວາບສິ່ງຂອງທີ່ບົກບໍ່ຂຶ້ນໄດ້) ແຕ່
ພຣະຣາຊາ

ນ້ອມເກົ້ານ້ອມຂ່ວມ່ອມຖວາບ (ຖວາບສິ່ງຂອງທີ່ບົກບໍ່ຂຶ້ນບໍ່ໄດ້) ແຕ່
ພຣະຣາຊາ

ຂໍປະທານຖວາບ (ຂໍຖວາບສິ່ງຂອງ) ແຕ່ພຣະສັງຄະຣາດ ແລະ
ເຈົ້ານາຍ

ຂໍຖວາບ (ຂໍເອົາສິ່ງຂອງໃຫ້) ແຕ່ພຣະສົງ

ຖວາບ (ເອົາໃຫ້) ແຕ່ພຣະສົງ ແລະ ເຈົ້ານາຍ

ຂໍພຣະຣາຊທານ (ຮ້ອງຂໍ) ຕໍ່ພຣະຣາຊາ ພຣະຣາຊິນີ ແລະ
ຣັຊທາບາດ

ຂໍປະທານ (ຮ້ອງຂໍ) ຕໍ່ພຣະສັງຄະຣາດ ແລະ ເຈົ້ານາຍ

ຂໍພຣະຣາຊທານພຣະບໍຣົມຣາຊານຸບາດ (ຂໍອະນຸບາດ) ຈາກ
ພຣະຣາຊາ

ຂໍພຣະຣາຊທານອະນຸບາດ (ຂໍອະນຸບາດ) ຈາກພຣະຣາຊິນີແລະ
ຣັຊທາບາດ

ຂໍປະທານພຣະອະນຸບາດ (ຂໍອະນຸບາດ) ຈາກພຣະສັງຄະຣາດ
ແລະ ເຈົ້ານາຍ

ຂໍປະທານອະນຸບາດ (ຂໍອະນຸບາດ) ຈາກເຈົ້າຣາຊາຄນະສົງ
ຂຸນນາງຊື້ນຜູ້ໃຫຍ່

ຖວາຍບັງຄົມ (ພົບນ້ອມໄຫວ້) ແກ່ພຣະຣາຊາ ພຣະຣາຊິນີ
ອັດທະຍາບາດ

ນະມັສການ (ໄຫວ້ນົບນ້ອມ) ແດ່ພຣະພຸທເຈົ້າ ພຣະທັມ ພຣະສົງ
ຮັບພຣະຣາຊທານເຮັດສອງພຣະເດດພຣະຄຸນ ຮັບພຣະຣາຊທານ
ຂຸນສອງພຣະເດດພຣະຄຸນ ພະລະ ແປວ່າ ຮັບເຮັດ ຮັບທຳ ຮັບຂຸນ
ພະລະ ເພື່ອພຣະຣາຊາ ພຣະຣາຊິນີ ແລະ ອັດທະຍາບາດ.

ຖວາຍຄຳນັບ (ຄຳນັບ) ຕໍ່ເຈົ້ານາຍ

ຂາບບັງຄົມທູນພຣະມະຫາກະຣຸນາ (ບອກ) ຕໍ່ພຣະຣາຊາ

ຂາບບັງຄົມທູນ (ບອກ) ຕໍ່ພຣະຣາຊິນີ ແລະ ອັດທະຍາບາດ

ຂາບຫລອງ (ບອກ) ຕໍ່ເຈົ້ານາຍຊື້ນສູງ

ຫລອງ (ບອກ) ສຳລັບເຈົ້ານາຍ

ຂາບຮຽນ (ບອກ) ຕໍ່ຂຸນນາງຜູ້ໃຫຍ່

ຮຽນ (ບອກ) ຕໍ່ຂຸນນາງ

ຖວາຍພຣະພອນ (ບອກ) ແດ່ພຣະຣາຊາ ພຣະຣາຊິນີ ແລະ
ອັດທະຍາບາດ ໂດຍພຣະສົງສາມະເນນ

ຈະເຣີນພອນ (ບອກ) ແດ່ຂຸນນາງ ໂດຍພຣະສົງສາມະເນນ

ຄຳກິຣິຍາ "ຂອບໃຈ" ມີລະບຽບໃຊ້ຄັ້ງຕໍ່ໄປນີ້:

ຂໍພຣະຣາຊທານຂອບພຣະມະຫາກະຣຸນາທິຄຸນຢ່າງລ້ຽວເກົ້າ ລ້ນ

ຂ່ວມ ສະແດງຕໍ່ພຣະຣາຊາ ພຣະຣາຊິນີ ແລະ ຣັຊທາບາດ.
ຂໍປະທານຂອບພຣະເດດພຣະຄຸນຢ່າງສູງ ເຈົ້ານາຍຊັ້ນເຈົ້າກອນ
ຂໍຂອບພຣະທັຍ ຕໍ່ເຈົ້ານາຍ
ຂໍຂອບພຣະຄຸນ ຕໍ່ຂຸນນາງຊັ້ນສູງ
ຂອບຄຸນ ຂອບໃຈ ຕໍ່ຂຸນນາງຊັ້ນຕໍ່ລົງມາ ແລະ ຄົນສຸພາບ.

ຫມວດທີ ໔- ຄຳວິເສດ ທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ

ຄຳວິເສດຫມາຍເຖິງຄຳຄຸນສັບ (adjectif) ແລະ ຄຳກິຣິຍາວິເສດ (adverbe) ທັງສອງຢ່າງໂຮມກັນ.

ຄຳຄຸນສັບບໍ່ມີຣາຊາສັບຕ່າງຫາກ ໃຊ້ດັງດຽວກັນກັບຄຳຄຸນສັບອື່ນໆ
ໃນຄຳເວົ້າທີ່ມະນຸດ ໃດຢ່າງ: ພຣະທັດສັ້ນ ແປວ່າ ມີສັ້ນ, ເກດບາວ
ແປວ່າ ບົມບາວ.

ສ່ວນຄຳກິຣິຍາວິເສດນັ້ນ ມີແຕ່ຄຳປະຕິບານກິຣິຍາວິເສດ (adverbe d'affirmation) ຈັດເຂົ້າລະບຽບຣາຊາສັບ ໃດຢ່າງ:

ຖວາບພຣະພອນ ສຳລັບພຣະສົງສາມະເນນ ຕໍ່ພຣະຣາຊາ
ເຈົ້ານາຍ

ຈະເລີນພອນ ສຳລັບພຣະສົງສາມະເນນ ຕໍ່ຂຸນນາງ
ໂດຍທານໂທດ ຂ້າພຣະພຸດເຈົ້າ ຂໍຮັບໃສ່ເກົ້າໃສ່ຂ່ວມ ສຳລັບ
ບຸນອັບຕໍ່ພຣະຣາຊາ ພຣະຣາຊິນີ ແລະ ຣັຊທາບາດ.

ໂດຍທານໂທດຂ້ານ້ອຍ ສຳລັບບຸນອັບຕໍ່ເຈົ້ານາຍ

ໃດຍຂ້າມ້ອບ ສຳລັບຜູ້ນ້ອຍຕໍ່ຊຸມນາງ

ໃດຍ ສຳລັບຄົນສຸພາບຕໍ່ຜູ້ໃຫຍ່ ແລະ ຄົນສຸພາບດ້ວຍກັນ

ເຈົ້າ ສຳລັບຄົນສຸພາບ

ສຳລັບຜູ້ໃຫຍ່ຕໍ່ຜູ້ນ້ອຍນັ້ນ ບໍ່ມີລະບຽບແນ່ນອນ ແລ້ວແຕ່ຈະໃຊ້

ໂຕຢ່າງ: ເຈົ້າ ສຳລັບໃຊ້ໃດຍທົ່ວໄປ.

ຫມວດທີ ໕- ຄຳສຸພາບ

ລະບຽບສັບຮາຊການກ່ຽວກັບຄຳສຸພາບ ຄື ຖ້ອຍຄຳທີ່ບຸກຄົນ
ສຸພາບຄວນໃຊ້ມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

໑ - ເວັ້ນຈາກໃຊ້ຄຳຫຍາບຊ້າ ທີ່ສະແດງວ່າ ເຮົາບໍ່ມີຄວາມ
ນັບຖືຜູ້ອື່ນ ຫລື ຂາດກິຣິຍາມາຣະທາດ ທີ່ເປັນສົມບັດຂອງຜູ້ດີ ບໍ່ຄວນໃຊ້
ຄຳອຸທານຢ່າງສາມັນຊົນ ຄື ຫີ! ຫະ! ເອີ! ເວັບ! ບໍ່ຄວນໃຊ້ຄຳກິຣິຍາວິເສດ
ປະຕິເສດ ຫລື ປະຕິບາຍບາງຄຳທີ່ບໍ່ສົມຄວນ ຄື ບໍ່ດອກ ອີ ເອີ ທັງບໍ່
ງົກຫົວ ຫລື ບໍ່ແກວ່ງຫົວ ເພື່ອບອກວ່າຮັບ ຫລື ບໍ່ຮັບດ້ວຍ.

໒ - ບໍ່ຄວນໃຊ້ຄຳບໍ່ສຸພາບ ເຊັ່ນຄຳວ່າ ບັກ, ອີ ກຸ ມຶງ ມັນ
ເຂົາ ໃຫ້ໃຊ້ຄຳສຸພາບແທນ ຄື ທ່ານ ຫລື ທ້າວ ນາງ ຂ້ານ້ອຍ ທ່ານ ເພິ່ນ.

ບໍ່ຄວນວ່າ ຂີ້ ຫລື ບ່ຽວ ໃຫ້ວ່າຖ່າຍຫນັກຫລືຖ່າຍເບົາ ຫລື ຈະ
ວ່າອຸດຈາຣະ ຫລື ປັດສາວະ ກໍໄດ້.

໓ - ບໍ່ຄວນໃຊ້ຄຳທີ່ສາມັນຊົນເວົ້າ ເພື່ອສະແດງເຖິງອະວັຍວະລັບ
ຂອງຜູ້ຊາບ ຫລື ຜູ້ຍິງ ຄື ປາຄໍ່ ສາກກະເບືອ ສອງກີບປາຍບີ້.

໔ - ບໍ່ຄວນໃຊ້ຄຳປັ້ນ ເພື່ອປິດບັງ ຄຳຫຍາບຊ້າລາມົກ ຄື
ບິຫາບ ແຂກດີ ຯລຯ

ຫມາຍເຫດ: ວິທີສົ່ງຈົດຫມາຍ ແລະ ວິທີຂາບທຸນ ຈະໄດ້ກ່າວໄວ້
ໃນອາຊາສັບ.

ເອກສານຣາຊການ

UNIVERSITY OF CHICAGO

ROYAUME DU LAOS
ORDONNANCE ROYALE No 10
NOUS, SOMDET PHRA CHAO SISAVANG VONG
ROI DU LAOS,

VU le Modus Vivendi provisoire franco-laotien en date du 27 Août 1946 ;
VU la Constitution du Royaume du Laos promulguée par l'Ordonnance Royale du 11 Mai 1947 ;

VU l'arrêté du 27 Août 1948 du Premier Ministre du Gouvernement du Laos portant nomination d'une Commission chargée de fixer l'écriture laotienne d'usage courant ;

VU le procès-verbal en date des 5,6,7 et 9 Octobre 1948 de la Commission précitée ;

Le Conseil des Ministres entendu,

ORDONNONS :

ARTICLE 1 ER .— L'alphabet de l'écriture laotienne (consonnes, voyelles et accents), les chiffres, les signes de ponctuation ainsi les règles de formation des syllabes sont fixés conformément au tableau annexé à la présente Ordonnance.

ARTICLE 2.— L'orthographe des mots de la langue laotienne ainsi que des mots d'origine étrangère employés dans la langue laotienne est essentiellement phonétique suivant la prononciation en usage dans le pays.

ARTICLE 3.— L'écriture «THAM» reste régie par ses règles orthographiques et étymologiques.

ARTICLE 4.— Notre Conseil des Ministres est chargé de l'exécution de la présente Ordonnance.

Fait en Notre Palais Royal
Luangprabang le 27 Janvier 1949

Signé : SISAVANG VONG

Par Sa Majesté le Roi du Laos :

Le Ministre de l'Education Nationale
et de la Santé Publique,

Signé : Kou ABHAY

ແປຈາກພາສາຝຣັ່ງ

ພຣະຣາຊອານາຈັກລາວ

ພຣະຣາຊໂອງການ

ເຮົາ ສົມເດັດພຣະເຈົ້າ ສີສວ່າງວົງ

ພຣະມະຫາກະສັດ ແຫ່ງ ປະເທດລາວ,

ຊົງເຫັນ ຄຳຕົກລົງຊົ່ວຄາວ ລະຫວ່າງ ຝຣັ່ງແລະລາວ ສະບັບ
ລົງວັນທີ ໒໗ ອາສຸດ ໑໙໔໓;

ຊົງເຫັນ ຣັຖທັມມະມູນ ພຣະຣາຊອານາຈັກລາວ ລົງວັນທີ ໑໑
ແມ ໑໙໔໗;

ຊົງເຫັນ ດຳຣັດ ນາຍົກຣັຖມົນຕຣີ ລົງວັນທີ ໒໗ ອາສຸດ ໑໙໔໘
ແຕ່ງຕັ້ງຄນະກັມມະການຮຽບຮຽງແລະບັນທຶກ ການຂຽນ ຄຳລາວ ທີ່
ເຄີຍໃຊ້ກັນ;

ຊົງເຫັນ ບັນທຶກການປະຊຸມ ເມື່ອວັນທີ ໔, ໓, ໗ ແລະ ໙ ໑໙໔໘
ຂອງຄນະກັມມະການ ທີ່ກ່າວເທິງນີ້;

ກອງປະຊຸມຣັຖມົນຕີ ລົງຄວາມເຫັນດີດ້ວຍ.

ຈຶ່ງຊົງພຣະຣາຊດຳຣັດ ວ່າ:

ມາດຕາ ໑.- ອັກຂຣະລາວ (ພຍັນຊນະ ສຣະ ແລະ ວັນນະບູດ),
ເລກ, ເຄື່ອງຫມາຍວັກ ພ້ອມທັງ ວິທີປະກອບພບາງ ນັ້ນ ໄດ້ຈັດໄວ້ເປັນ
ລະບຽບ ດັ່ງແຈ້ງປຸ້ນ ແຜນ ທີ່ຄັດນິດ ພຣະຣາຊໂອງການ ສະບັບນີ້.

ມາດຕາ ໒.- ວິທີຂຽນຄຳລາວ ແລະ ຄຳທີ່ເອົາມາຈາກພາສາອື່ນ

ແມ່ນ ວິທີສະກົດຕາມສຽງ ທີ່ເຄີຍໄຊ້ກັນຢູ່ໃນປະເທດລາວ.

ມາດຕາ ມ.- ຫນັງສື "ທັມ" ໃຊ້ ວິທີຂຽນຕາມລະບຽບທີ່ໄຊ້
ກັນມາແລ້ວ.

ມາດຕາ ໔.- ກອງປະຊຸມອັດຕະໂນມັດ ເປັນຜູ້ຮັບພາຣະ ເພື່ອໃຫ້
ເປັນໄປຕາມພຣະອາຊ໌ໂອງການສະບັບນີ້.

ທ່າທີພຣະບໍລົມມະຫາອາຊວັງ
ຫລວງພຣະບາງ ວັນທີ ໒໗ ຊັງວິເຟ ໑໙໔໙
ຊົງພຣະປາຣະມາພິໄທ: ສີສວ່າງວົງ
ເຊັນຮັບສນອງພຣະບາດສົມເດັດພຣະເຈົ້າມະຫາຊີວິດ :
ອັດຕະໂນມັດກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ສາທາລະນະສຸກ,
ເຊັນ: ກຸ ອະພັບ

ຄະກຳມະການວັນພະຄະດີ

ຄະກຳມະການວັນພະຄະດີລາວ ໄດ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງຂຶ້ນແຕ່ປີ ກ.ສ. ໑໙໕໑ ຕາມລຳອັດຂອງນາຍົກຣັຖມົນຕີ ສະບັບເລກທີ ໑໐໗ ລົງວັນທີ ໒໗ ສິງຫາ (ອາສຸດ) ໂດຍອາສັບພຣະຣາຊໂອງການສະບັບເລກທີ ໑໔ ມິຖຸນາ (ຊວງ) ແລະ ເລກທີ ໓໔ ລົງວັນທີ ໒໒ ກຸມພາ (ເຟວອີເປ) ໑໙໕໐. ໃນມາດຕາ ໓ ແຫ່ງ ລຳອັດທີ່ກ່າວນີ້ ໄດ້ກຳນົດຈຳນວນ ຄະກຳມະການໄວ້ທັງຫມົດ ໒໔ ທ່ານ ແຕ່ວ່າໃນຂັ້ນລຸ່ມນີ້ ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງ ຂຶ້ນກ່ອນ ພຽງ ໕ ທ່ານ ເພື່ອໃຫ້ເປັນປະຖົມສະມາຊິກ.

ຄະກຳມະການປະຖົມສະມາຊິກ ໕ ທ່ານນັ້ນ ຄື:

໑. ພະທ່ານ ກຸ ອະພັບ	ເປັນ	ປະທານ
໒. ພະທ່ານ ດຸບ ປັນຍາ	"	ຮອງປະທານ
໓. ພະທ່ານ ບົງ ສຸວັນນະວົງ	"	ຮອງປະທານ
໔. ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອ ງິນ	"	ກຳມະການ
໕. ທ່ານ ມະຫາ ສິລາ ວິຣະວົງ	"	ກຳມະການ

ຕໍ່ນັ້ນມາ ຈົນເຖິງປີ ກ.ສ. ໑໙໖໐ ທ່ານຜູ້ມີກຽດຫລາຍທ່ານ ໄດ້ຮັບເຊີນເຂົ້າເປັນຄະກຳມະການດ້ມອີກຕາມລຳດັບ ຄື ຕໍ່ມາໄດ້ມີ ຄະກຳມະການເຖິງ ໑໔ ທ່ານ (ໃນຈຳນວນນີ້ ໔ ທ່ານໄດ້ເຖິງອະສັນຍະກຳ ແລະ ໑ ທ່ານໄດ້ລາອອກ) ດັ່ງນີ້ :

໑. ພະທ່ານ ກຸ ອະພັບ ປະທານກົດດິມະສັກ (ເຖິງແກ່ອະສັນຍະກຳ)

໒. ພນະທ່ານ ຜູ້ບ ບັນບາ ຮອງປະທານກົດດິນະສັກ
໓. ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອ ງົນ ປະທານກັມມະການຈັດການປະຈຳປີ
໔. ພນະທ່ານ ບົງ ສຸວັນນະວົງ ຮອງປະທານກັມມະການຈັດການປະຈຳປີ
໕. ມະຫາ ພູມີ ຈິດພົງ ກັມມະການ ແລະ ເລຂາທິການ (ເຖິງແກ່ກັມ)
໖. ພນະທ່ານ ຫຼຸບ ອະພັບ ກັມມະການ (ເຖິງແກ່ອະສັນຍະກັມ)
໗. ທ່ານ ເກື້ອງ ປະທຸມຊາດ ກັມມະການ
໘. ທ່ານ ຄຸນ ພິລາວັນ ກັມມະການ
໙. ທ່ານ ພູວົງ ພິມມະສອນ ກັມມະການ
໑໐. ທ່ານ ຫນູທັກ ສິດທິມໍຣະດາ ກັມມະການ (ເຖິງແກ່ກັມ)
໑໑. ທ່ານ ມະຫາ ສິລາ ວິຣະວົງ (ໄດ້ລາອອກແລ້ວ)
໑໒. ທ່ານ ເກນ ກັມມະການ
໑໓. ທ່ານ ໄດ ແກ້ວຫລວງໂຄດ ກັມມະການ
໑໔. ທ່ານ ສຸພັນ ບລັງຊາເດີລາບຣິດ ກັມມະການ.

ພະຣາຊອານາຈັກລາວ

ພະຣາຊໂອງການ

ເລກທີ ໗໒

ວັນທີ

໒໓. ໒. ໗໐

ເຮົາພຣະອົງ ບໍ່ອົມເຊດຖາ ຂໍ້ຄົງບະ ສຸຣິບະວົງສາ

ພຣະມະຫາ ສີສວ່າງ ວັທນາ

ພຣະເຈົ້າມະຫາຊີວິດລາວ

ເຫັນຕາມ ຣັດທັມມະນູນແຫ່ງຣາຊອານາຈັກລາວ ລົງວັນທີ ໑໑
ພຶສພາ ໑໙໔໗ ແລະ ຂໍ້ຄວາມທີ່ແກ້ໄຂໃຫມ່;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການ ເລກທີ ໑໐໐ ລົງວັນທີ ໒ ເມສາ
໑໙໔໒ ກ່ຽວກັບ ການວາງລະບຽບ ຂອງ ກອງປະຊຸມຄະຣັດທັມດີ;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການເລກທີ ໒໑໙ ລົງວັນທີ ໒໓ ມິຖຸນາ
໑໙໓໒ ກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງສະມາຊິກແຫ່ງຄະຣັດທັມມະສົມຊົວຄາວ
ແຫ່ງຣາຊອານາຈັກລາວ;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການເລກທີ ໒໘໓, ໑໑໘, ໑໘໔, ໗໓, ໒໘໑
ແລະ ໑໘໐ ລົງວັນທີ ໓໑ ສິງຫາ ໑໙໓໒ ວັນທີ ໒໒ ພຶສພາ ໒໗
ກໍຣະກະດາ ໑໙໓໔ ວັນທີ ໑໑ ມີນາ ໙ ກັນຍາ ໑໙໓໔ ແລະ ວັນທີ
໑໒ ມິຖຸນາ ໑໙໓໗ ກ່ຽວກັບການປັບປຸງຄະຣັດທັມມະສົມຊົວຄາວ
ແຫ່ງຣາຊອານາຈັກລາວ;

ເຫັນຕາມ ພຣະຣາຊໂອງການເລກທີ ໑໐ ລົງວັນທີ ໒໗ ມະກະຣາ
໑໙໔໙ ກ່ຽວກັບ ຫລັກການຂຽນທາງຣາຊການ ຕາມແມ່ອັກຂຣະລາວ;

ເຫັນຕາມ ພຣະອາຊ໌ໂອງການເລກທີ ໓໔ ລົງວັນທີ ໑໘ ກຸມພາ ໑໙໕໗ ແລະ ຂໍ້ຄວາມທີ່ແກ້ໄຂໃຫມ່ ກ່ຽວກັບ ການໃຫ້ເບັ້ງລົງແກ່ ຂ້າອາຊ໌ການ ທີ່ຮັບດຳແຫນ່ງປົກຄອງອາຊ໌ການ;

ເຫັນຕາມ ດຳລັດນາຍົກຣັຖມົນຕີເລກທີ ໒໐໗/ເປເຊ ລົງວັນທີ ໒໗ ສິງຫາ ໑໙໕໑ ກ່ຽວກັບ ການຈັດຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການວັນນະຄະດີ;

ເຫັນຕາມ ດຳລັດກະຊວງເລກທີ ໗໒໗/ເອເດ ລົງວັນທີ ໑໔ ພຶສຈິກາ ໑໙໖໖ ຈັດຕັ້ງ ຮາງວັນ ທາງວັນນະຄະດີ;

ຕາມຄຳສເນີ ຂອງ ຮອງນາຍົກຣັຖມົນຕີ ຣັຖມົນຕີກະຊວງສຶກສາ ທິການ ສິລປາກອນ ແລະ ກິລາບຸວະຊົນ;

ຕາມຄວາມຕົກລົງ ຂອງ ຄະນະກຳມະການວັນນະຄະດີ ຄັ້ງທີ ໕ ທັນວາ ໑໙໖໙;

ຕາມຄວາມເຫັນຊອບ ຂອງ ກອງປະຊຸມຄະນະຣັຖບານ ຄັ້ງວັນທີ ໗ ມະກະຣາ ໑໙໗໐ ເວລາ ໑໖ ໃນງຸກົງ.

ຈຶ່ງຊົງພຣະອາຊ໌ດຳລັດວ່າ:

ມາດຕາ ໑ - ເພື່ອສົ່ງເສີມ ແລະ ປ້ອງກັນ ລັກສະນະ ສິລປະກຳ ແລະ ສັກສອນສາດຂອງຊາດໄວ້ ໄດ້ຈັດຕັ້ງສະມາຄົມ ວັນນະຄະດີ ແລະ ສິລປະ ຂຶ້ນບຶ້ງສະມາຄົມ ທີ່ມີຊື່ວ່າ "ອາຊ໌ບັນດິດສະພາລາວ".

ມາດຕາ ໒ - "ອາຊ໌ບັນດິດສະພາລາວ" ປຸ່ໃນຄວາມອຸປະຖຳ ຂອງ ກະຊວງສຶກສາທິການແຫ່ງຊາດ. "ອາຊ໌ບັນດິດສະພາລາວ" ເປັນອົງການ ປະກອບອຳນາດບຶ້ງໃຫຍ່ ທາງສິລປະກຳ ວັນນະກຳ ແລະ ພາສາສາດ,

ມີສະມັດພາບທາງສາວ ແລະ ສາມາດຮັບເອົາ ຊັບສິນບໍ່ຮີຈາກ ແລະ ມໍ່ຮະດົກ ໄດ້.

ມາດຕາ ມ.- ສະມາຊິກຂອງຣາຊບັນດິດສະພາ ໄດ້ຖືກ ກຳນົດໄວ້ເປັນຈຳນວນ ໒໔ ທ່ານ ເປັນຢ່າງຫລາຍ. ສະມາຊິກຂອງຣາຊບັນ ດິດສະພານັ້ນຖືກເລືອກເອົາໃນຈຳນວນບຸກຄົນສຳຄັນລາວ ອາຍຸຢ່າງຕໍ່າ ມີປະສິດທິພາບ ໂດຍສະເພາະ ທາງພາສາສາດ ວັນນະກັມ ແລະ ໔໕ ປີ ສິລປະກັມ.

ສະມາຊິກ ໑໐ ຄົນແຮກ ຈະຖືກເລືອກຕັ້ງຂຶ້ນ ໂດຍ ພຣະ ຣາຊໂອງການ.

ສະມາຊິກອື່ນໆ ກໍຈະຖືກເລືອກຕັ້ງ ໂດຍ ພຣະຣາຊໂອງການ ເຊັ່ນດຽວກັນ ດາມຄຳສະເໜີ ຂອງ ຣາຊບັນດິດສະພາ ທີ່ປະຈຳການຢູ່ ດາມລະບະເວລາທີ່ມີຜູ້ສະໝັກເຂົ້າສະເໜີຕົວເປັນລຳດັບໄປ.

ບົດຖາບັນດາສັກ ຂອງ ສະມາຊິກຣາຊບັນດິດສະພານັ້ນ ເປັນທີ່ ໃຫ້ກຽດໂດຍສະເພາະ ແຕ່ສາມາດຈະໄດ້ຮັບເບັ້ງລັງຄຳປ່ວຍການ ຜົ້ອງ ຈາກໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມການ ຊຶ່ງອັດກາຈະໄດ້ຖືກຈຳກັດໄວ້ໃນດຳຣັດ ຂອງ ອັດມົນຕີ ກະຊວງສຶກສາທິການ.

ນອກຈາກ ສິນຊັບບໍ່ຮີຈາກ ແລະ ມໍ່ຮະດົກ ທີ່ໄດ້ຮັບໄວ້ເປັນລາຍ ໄດ້ນັ້ນແລ້ວ ຣາຊບັນດິດສະພາ ອາດຈະຮັບພາຫະນະ ທາງວັດຖຸ ແລະ ທາງການເງິນ ອັນຈຳເປັນແກ່ກິຈການດຳເນີນງານຂອງຕົນນັ້ນ ຈາກ ກະຊວງສຶກສາທິການອີກດ້ວຍ. ການປົກຄອງ ສິນຊັບບໍ່ຮີຈາກ ແລະ

ນຳອະດີດນັ້ນ ຂຶ້ນແກ່ ອາຊບັນດິດສະພາ ທັງສິ້ນ.

ອາຊບັນດິດສະພາ ຈະປະກອບດ້ວຍ ຄະນະບໍລິຫານ ຂຶ້ນ ຄື ປະທານ ນຶ່ງທ່ານ ຮອງປະທານ ນຶ່ງທ່ານ ແລະ ກົມມະການ ສາມທ່ານ ຊຶ່ງໄດ້ຖືກເລືອກຕັ້ງຂຶ້ນມີກຳນົດສອງປີ.

ອາຊບັນດິດສະພາ ຈະຕັ້ງ ລະບຽບພາບໃນ ຂຶ້ນເອງ.

ມາດຕາ ໔ - ອາຊບັນດິດສະພາ ມີປະສິດທິພາບ ໂດຍສະເພາະ ອັນເປັນອຳນາດບິ່ງໃຫຍ່ ທາງພາສາ ວັນນະກັມ ແລະ ສິລປະກັມ; ອາຊບັນດິດສະພາເປັນຜູ້ອອກຄວາມເຫັນໃຫ້ອະນຸມັດຮາງວັນ ແກ່ ສິລປະຄະດີ ແລະ ວັນນະຄະດີ, ເຫັນຄຸນຄ່າຂອງຫນັງສື ແລະ ຂໍ້ພິສູດຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວກັບ :

໑. ໄວຍາກອນ ພາສາ ແລະ ວັນນະຄະດີ ລາວ

໒. ການດັດແປງຮຽບຮຽງໃຫມ່ ຫລື ການແປຫນັງສືຈາກຕ່າງປະເທດ

໓. ການຮຽບຮຽງ ຫລື ການແກ້ໄຂ ວັຈນານຸກົມລາວ.

ນອກຈາກປະສິດທິພາບໂດຍສະເພາະ ທີ່ລະບຸໄວ້ຂ້າງເທິງນີ້ ອາຊບັນດິດສະພາ ຍັງເປັນອົງການ ຄວບຄຸມ ແລະ ດູແລ ທົ່ວໄປ ປະຈຳກະຊວງສຶກສາທິການ ອັນກ່ຽວແກ່ຫລັກສະກົດຄຳ ໃນແບບຮຽນ ແລະ ປຶ້ມສອນວ່າງໆ ອີກດ້ວຍ ເພື່ອໃຫ້ຫລັກການຂຽນຫນັງສືລາວ ຖືກຕ້ອງ ຕາມພຣະອາຊໂອງການເລກທີ ໑໐ ລົງວັນທີ ໒໗ ມະກະຣາ ໑໙໔໙.

ມາດຕາ ໕.- ຄຳຕົກລົງຂອງອາຊບັນດິດສະພາ ຈະຖືກນຳມາໃຊ້ ໃນດ້ານສາທາລະນະ ໂດຍກະຊວງສຶກສາທິການເປັນຜູ້ຈັດຂຶ້ນ ດາມປະສິດທິພາບຂອງຮັຖບານ.

ເພື່ອໃຫ້ດຳເນີນການໄປໄດ້ ຣັຖມົນຕີກະຊວງສຶກສາທິການ ຈະ
ມອບຂໍ້ຮາຊການຜູ້ນຶ່ງໃຫ້ແກ່ຣາຊບັນດິດສະພາ, ຜູ້ທີ່ມີບົດເປັນ ຊັ້ນເອກ
ສາມາດທາງພາສາ ແລະ ວັນນະຄະດີ ຊຶ່ງຈະຮັບດຳແຫນ່ງເປັນ "ເລຂານຸ
ການປະຈຳ" ແລະ ຈະໄດ້ຮັບແຕ່ງຕັ້ງຂຶ້ນ ໂດຍຄວາມເຫັນຊອບຂອງ ຣາຊບັນ
ດິດສະພາ. ຂໍ້ຮາຊການອື່ນໆອີກ ຈະຖືກມອບຫມາຍໃຫ້ແກ່ຣາຊບັນດິດ
ສະພາ ເພື່ອຮັບຫນ້າທີ່ໃນສຳນັກເລຂານຸການປະຈຳ. ຜູ້ຊ່ຽວຊານຫລາຍຄົນ
ກໍຈະຖືກມອບຫມາຍໃຫ້ແກ່ຣາຊບັນດິດສະພາເຫມືອນກັນ. ກ່ຽວກັບ ການ
ປົກຄອງ ລະບົບວິນັຍຂໍ້ຮາຊການສຳນັກເລຂານຸການ ພ້ອມທັງການກຳ
ກັບລາຍໄດ້ລາຍຈ່າຍງົບປະມານທີ່ກະໄວ້ ເພື່ອການດຳເນີນງານໃນງົບປະ
ມານຂອງ ກະຊວງສຶກສາແຫ່ງຊາດນັ້ນ ເລຂານຸການ ຂຶ້ນກັບອະທິບໍດີປະ
ຈຳກະຊວງສຶກສາທິການ.

ຣາຊບັນດິດສະພາ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບຢ່າງເຕັມປຸງມ. ໃນສິນຊັບ
ບໍຣິຈາກ ແລະ ມໍຣະດົກ ທີ່ລົນໄດ້ຮັບ ໂດຍກົງ ຫລື ໂດຍຜ່ານທາງ
ຄະນະຣັຖບານ ນັ້ນ.

ປະທານ ຄະນະຣາຊບັນດິດສະພາ ຕິດກັບ ຣັຖມົນຕີ ໂດຍກົງ
ກ່ຽວກັບ ບັນຫາທຸກຢ່າງ ຊຶ່ງຕົນເຫັນສົມຄວນຮ້ອງຮຽນຕໍ່ຣັຖບານ ນັ້ນ.

ມາດຕາ ຝ.- ເລຂານຸການປະຈຳຣາຊບັນດິດສະພາ ຈະຖືກ
ຈັດເຂົ້າປະເພດ ອາ-໑ ກ່ຽວກັບ ເບື້ອງປະຈຳດຳແຫນ່ງ.

ມາດຕາ ກ.- ເປັນການພາງໄປກ່ອນ ພວກສະມາຊິກ ຄະ
ນະກຳມະການ ວັນນະຄະດີ ປັດຈຸບັນ ຈະຖືກຖືວ່າ ເປັນ ສະມາຊິກຣາຊບັນດິດ
ສະພາ ໂດຍສິດທິເສຣີ. ສະມາຊິກເຫລົ່ານີ້ ຈະໄຮມກັນເປັນກອງປະຊຸມ
ເພື່ອສະເໜີສະມາຊິກຕື່ມຂຶ້ນໃຫມ່ ຕໍ່ຣັຖມົນຕີ ກະຊວງສຶກສາທິການ ຈົນ

ກວ່າຈະຄົບຈຳນວນ ໒໔ ທ່ານ.

ຂ້າຮາຊການທັງຫລາຍ ທີ່ຮັບໃຊ້ຄຸນະກັມມະການວັນນະຄະດີ
ປັດຈຸບັນນີ້ ຈະຖກມອບຫມາຍໃຫ້ແກ່ ຮາຊບັນດິດສະພາ.

ມາດຕາ ໘.- ສະເດັດນາຍົກອັດຕະໂນມິນດີ, ທ່ານຮອງນາຍົກອັດຕະໂນມິນດີ
ອັດຕະໂນມິນດີກະຊວງສຶກສາທິການ ສິລປາກອນ ແລະ ກິລາບຸວະຊົນ ແລະ
ອັດຕະໂນມິນດີກະຊວງການຄັງ ເປັນບຸ້ນປະຕິບັດພຣະຮາຊໂອງການສະບັບນີ້ ດາມ
ຫນ້າທີ່ຂອງໃຜລາວ.

ທ່ານທີ່ພຣະບໍລົມມະຫາຮາຊວັງ

ຫລວງພຣະບາງ ວັນທີ ໒໓ ກຸມພາ ໒໕໗໐

ເຊັນ ແລະ ປະທັບດາ: ສີສວ່າງ ວັທນາ

ບຸ້ນສນອງພຣະບໍລົມຮາຊໂອງການ

ສະເດັດນາຍົກອັດຕະໂນມິນດີ, ປະທານກອງປະຊຸມຄະນະອັດຕະໂນມິນດີ,
ເຊັນ ແລະ ປະທັບດາ: ເຈົ້າສຸວັນນະພູມາ (ເຈົ້າກົມມະນາ)

ຮອງນາຍົກອັດຕະໂນມິນດີ ອັດຕະໂນມິນດີ ກະຊວງສຶກສາທິການ

ສິລປາກອນ ແລະ ກິລາບຸວະຊົນ

ເຊັນ ແລະ ປະທັບດາ: ພບາ ໄຊບະເພັດຈຳພອນ

(ເຫລືອມ ອິນສິຊຽງໃຫມ່)

ອັດຕະໂນມິນດີ ກະຊວງການຄັງ

ເຊັນ ແລະ ປະທັບດາ: ສີສຸກ ນະຈຳປາສັກ

PRESIDENCE DU CONSEIL

FONCTION PUBLIQUE

Secrétariat Permanent

Visa No 11 du 22-1-70

VICE AU CONTROLE FINANCIER

le 27-1-1970 sous No 241

ສະມາຊິກ ຣາຊບັນດິດສະພາ

ສະມາຊິກ ຂອງ ຣາຊບັນດິດສະພາ ຊຶ່ງຖືກແຕ່ງຕັ້ງ ໂດຍ
ພຣະຣາຊໂອງການ ເລກທີ ໒໒໑ ລົງວັນທີ ໒໗/໖/໗໐ ແລະ
ພຣະຣາຊໂອງການ ເລກທີ ໑໓໒ ລົງວັນທີ ໓໑/໖/໗໑.

ມີຈຳນວນໃນປັດຈຸບັນນີ້ ໒໑ ທ່ານ ຄື:

໑. ເຈົ້າພບາຫລວງຫມ້ນລູກທ້າວ (ບຸບ ປັນບາ)
໒. ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອ ງິນ
໓. ພບາ ບໍຣິຫານສຶກສາ (ບົງ ສຸວັນນະວົງ)
໔. ພບາ ເດຊາປະສິດ (ໄດ ແກ້ວຫລວງໄຄດ)
໕. ພບາ ຄຸນວາທິ (ຄຸນ ພິລາວັນ)
໖. ທ່ານ ເກື້ອງ ປະທຸມຊາດ (ເຖິງແກ່ກັມ)
໗. ພບາ ພູມິພາກ (ພູວົງ ພິມມະສອນ)
໘. ເພັງ ກິລວິທບານຸຮັກ (ເກນ) (ເຖິງແກ່ກັມ)
໙. ເພັງ ສີຮັກສາ (ທອງດີ ສີຣິສຸກ)
໑໐. ເພັງ ຈຳບົງພັກດີ (ຈັນທິ ຈັນທະສຸດທິ)
໑໑. ເພັງ ສີສັດທັມ (ນວນ ອຸທານສັກດາ)
໑໒. ນະຫາ ບົວໄຫລ ສວ່າງແສງອຸທັບ
໑໓. ເພັງ ພິພິດພັກດີ (ບຸນ ຈຸລນຸນວີ)
໑໔. ເພັງ ລັກສະນະວິຈານ (ລອດ ກຸສົນ)
໑໕. ທ່ານ ຄຳອ້ວນ ອັດຕະວົງ

໑໖. ພບາ ສິດທິມະໂນທັນ (ຄຳສີ ສິອິມະໂນທັນ)

໑໗. ເຈົ້າ ສະຖຽນ ນະຈຳປາສັກ

໑໘. ພ.ທ. ຊຳນານ ປຣິຊາບານ

໑໙. ເພັງ ອະນຸຣັກອັກສອນສາດ (ອ້ວນ ສີສຸພັນທອງ ວົງກົດ
ອັດນະ)

໒໐. ທ່ານ ຄຳຟອງ ສຸວັນນະຣາດ

໒໑. ນາງ ພບາ ບຸນຊູ ຊຸນະນິກອນ

ວ ະ ຈິ ວິ ພ າ ກ

ຮັບຮອງ ໂດຍ ຣາຊບັນດິດສະພາ

ໃນທີ່ປະຊຸມສະມັດຊາ ຄັ້ງທີ ໓ ສົກປີ ໑໙໗໒
(ແຕ່ວັນທີ ໑໓ ທາ ໑໘ ພຶສຈິກາ ໑໙໗໒)

ເພື່ອຄັດວິດຈົດຫມາຍບັນທຶກ ເລກທີ ໑໐໗/ຣບສ
ລົງວັນທີ ໑໐/໓/໑໙໗໑

ຄະນະກຳມະການບໍລິຫານ ຣາຊບັນດິດສະພາ:

ເຊັ່ນ:

- ປະທານ : ທ່ານ ສົມຈິນ ປີແອ ງິນ
- ຮອງປະທານ : ພບາ ບໍລິຫານສຶກສາ (ຍິງ ສຸວັນນະວົງ)
- ກຳມະການ : ພບາ ເດຊາປະສິດ (ໄຕ ແກ້ວຫລວງໂຄດ)
- ກຳມະການ : ນາງ ພບາ ບຸນຈູ ຊຸນະນິກອນ

ສາລະບານເຮືອງ

ສາ ຣະ ບາ ບ

ຄຳອັດຮຸກມົນຕິກະຊວງສຶກສາທິການ	ໜ້າ ໗
ຄຳນຳຂອງຣາຊບັນດິດສະພາລາວ	໘

ບົດທີ ໑ ລັກສະນະຄຳເວົ້າໃນພາສາລາວ

໑. ຄຳເວົ້າ	໑
໒. ພາຍາງ	໑
໓. ຄຳມູນ	໒
໔. ຄຳປະສົມ	໒

ບົດທີ ໒- ວິທີແບ່ງອັກສອນແລະແບ່ງຄຳເວົ້າ

໑. ວິທີແບ່ງອັກສອນ	໔
໒. ຄຳແບ່ງ	໖
໓. ການແບ່ງຄຳ	໗

ວິທີສັນທິ

ຫມວດ ໑ ສອກຫນ້າ ແມ່ນ ສອກ x ະ ຫລື x າ	໑໑
ຫມວດ ໒ ສອກຫນ້າ ແມ່ນ ສອກ x ື ຫລື x ື	໑໒
ຫມວດ ໓ ສອກຫນ້າ ແມ່ນ ສອກ x ຸ ຫລື x ຸ	໑໓

ບົດທີ ໓-ປະເພດຂອງຄຳເວົ້າແປດຢ່າງ

ຫມວດທີ ໑- ຄຳນາມ

໑. ສາມັນຍະນາມ	໑໔
---------------	----

໑.໑ - ປົກດິນນາມ	໑໕
໑.໒ - ສຸນທະນາມ	໑໖
໑.໓ - ລັກສະນະນາມ	໑໖
ດອນທີ່ ໑- ລັກສະນະນາມບອກຊື່ນິດ	໑໗
ດອນທີ່ ໒- ລັກສະນະນາມບອກສັບຖານ	໑໘
໑.໔ - ອາກາຣະນາມ	໑໙
໒. ວິສາມັນນະນາມ	໑໙
ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳນາມ	໑໙
໑. ເພດ	໒໐
໒. ພຶດ (ວັຈນະ)	໒໒
ຫມວດທີ່ ໒- ຄຳສັພນາມ	໒໓
໑. ບູຣຸດສັພນາມ	໒໔
໒. ປະພັນທະສັພນາມ	໒໕
໓. ນິຍົມສັພນາມ	໒໕
໔. ອະນິຍົມສັພນາມ	໒໖
໕. ສັນພັນທະສັພນາມ	໒໗
໖. ປຸດສາສັພນາມ	໒໗
໗. ວິພາກສັພນາມ	໒໘
ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳສັພນາມ	໒໘
໑. ເອກພຶດ (ເອກວັຈນະ)	໒໙

໒. ພະຫຸພົດ (ພະຫຸວັຈນະ)

໒໙

ຫມວດທີ ໓ - ຄຳຄຸນສັບ

໑. ລັກສນະຄຸນສັບ	໓໐
໒. ສັມພັນທະຄຸນສັບ	໓໑
໓. ນິຍົມຄຸນສັບ	໓໑
໔. ອະນິຍົມຄຸນສັບ	໓໑
໕. ປຸດສາຄຸນສັບ	໓໒
໖. ສັງຂາຄຸນສັບ	໓໒
໗. ປະມານຄຸນສັບ	໓໒

ຫມວດທີ ໔ - ຄຳກິຣິຍາ

໑. ອະກັມກິຣິຍາ	໓໓
໒. ສະກັມກິຣິຍາ	໓໓
໓. ວິກະດັກກິຣິຍາ	໓໔
໔. ຄຳກິຣິຍາທຸກະ	໓໔

ເຄື່ອງຫມາຍຂອງຄຳກິຣິຍາ

ມາລາ

໑. ນິເທດມາລາ	໓໖
໒. ປະຣິກັປມາລາ	໓໖
໓. ອານັດຕິມາລາ	໓໗
໔. ສັກຕິມາລາ	໓໗

໔. ສະພາວະນາລາ	໓໗
ການ (ກາລະ)	
໑. ປັດຈຸບັນການ	໓໘
໒. ອະດີດການ	໓໘
໓. ອະນາຄົດການ	໓໙
໔. ອະນຸດການ	໓໙
ວາຈິກ	
໑. ວາຈິກ	໓໙
໒. ກາຣິກ	໔໐
໓. ຫນ້າທີ່ຂອງຄຳ	໔໐
໓.໑ - ປະທານ	໔໑
໓.໒ - ກັນ	໔໑
ກ. ກັນມະກາຣິກ	໔໑
ຂ. ສຸປໄຍຄກັນ	໔໑
ຄ. ອະທິກະຣະນະກັນ	໔໑
ຫມວດທີ ໕ - ຄຳກິຣິບາວິເສດ	
໑. ປະກອບຄຳກິຣິບາ	໔໒
໒. ປະກອບຄຳກິຣິບາວິເສດ	໔໓
໒.໑ - ປະຕິເສດກິຣິບາວິເສດ	໔໓
໒.໒ - ປະຕິບານກິຣິບາວິເສດ	໔໓

ກ. ບອກຮັບ	໔໓
ຂ. ຂານຕອບ	໔໓
ຫມວດທີ ໖- ຄຳບຸພບົດ	໔໔
ຫມວດທີ ໗- ຄຳສັນທານ	໔໕
ຫມວດທີ ໘- ຄຳອຸທານ	໔໗
ບົດທີ ໔ ວິທີກະຈາຍຄຳ	
໑. ຊນິດຂອງຄຳຕ່າງໆ	໔໙
໒. ຫນ້າທີ່ຂອງຄຳເວົ້າ	໔໙
໓. ຊນິດຂອງປໂຍກບ່ອບຕ່າງໆ	໔໙
ກ. ການກະຈາຍຄຳໃນໄວຍາກອນ	໔໙
ຂ. ການກະຈາຍອະນຸປໂຍກ	໔໙
ຄ. ການກະຈາຍປໂຍກ	໔໙
ຫມວດທີ ໑ - ການຈາຣະໄນຄຳ	
໑. ຊນິດຂອງຄຳ	໔໙
໒. ພົດ	໕໐
໓. ຫນ້າທີ່ຂອງຄຳ	໕໐
ໂດຍ່າງການກະຈາຍຄຳ	໕໐
ຫມວດທີ ໒- ປໂຍກ	໕໒
ບົດພິເສດ	໕໗
ຫມວດທີ ໑ - ຄຳນາມທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ	໕໘

໑. ດອນທີ ໑ ຄຳສາມັນບະນາມແລະອາກາຣະນາມ	໔໘
໑.໑ - ສ່ວນທີ ໑ ສຳລັບຊັ້ນພຣະຣາຊາ	໔໘
໑.໒ - ສ່ວນທີ ໒ ສຳລັບຊັ້ນເຈົ້າພາຍ	໖໐
໒. ດອນທີ ໒ ວິສາມັນບະນາມທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ	໖໒
໒.໑ - ສ່ວນທີ ໑- ນາມເດີມ	໖໒
ກ. ສຳລັບຊັ້ນພຣະຣາຊາ	໖໓
ຂ. ສຳລັບຊັ້ນເຈົ້າພາຍ	໖໓
ຄ. ສຳລັບຊັ້ນພຣະສົງ	໖໓
ງ. ສຳລັບຊັ້ນພາຍ	໖໔
ຈ. ສຳລັບຄົນສຸພາບ	໖໔
໒.໒ - ສ່ວນທີ ໒- ຣາຊທິນນາມແລະນາມບົດ	໖໕
໒.໓ - ສ່ວນທີ ໓- ຕຳແໜ່ງບົດທາງຣາຊການ	໖໖
໓. ດອນທີ ໓- ລັກສະນະນາມທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ	໖໖
ໜວດທີ ໒- ຄຳສັພນາມ	໖໗
໑. ປະຖົມບູຣຸດ	໖໗
໒. ທຸດິບະບູຣຸດ	໖໘
໓. ດະດິບະບູຣຸດ	໖໙
ໜວດທີ ໓- ຄຳກິຣິບາທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຣາຊການ	໖໙
໔. ດອນທີ ໔- ຄຳກິຣິບາກ່ຽວກັບພຣະຣາຊາ	
ແລະເຈົ້າພາຍຊັ້ນສູງ	໖໙

໑.໑ - ທີ່ວ່າງກັນລັບຄຳກິຣິຍາທັມມະດາ	໗໐
໑.໒ - ຄຳກິຣິຍາທັມມະດາ "ຊົງ" ປະກອບຫນ້າ	໗໐
໑.໓ - ສັບທີ່ປະກອບດ້ວຍຄຳ "ຊົງ" ຫນ້າ	໗໑
໒. ດອນທີ່ ໒- ຄຳກິຣິຍາກ່ຽວກັບບຸກຄົນ	
໒.໑ - ກິຣິຍາ "ດາບ"	໗໑
໒.໒ - ກິຣິຍາ "ສັງ"	໗໒
໒.໓ - ກິຣິຍາອື່ນໆ	໗໒
໓. ດອນທີ່ ໓- ຄຳກິຣິຍາບອກກິຣິຍາອາການ	
ຂອງຜູ້ນັ້ນອບດ້ວຍໃຫຍ່	໗໔
ຫມວດທີ່ ໔- ຄຳວິເສດທີ່ໃຊ້ເປັນສັບຮາຊການ	໗໖
ຫມວດທີ່ ໕ ຄຳສຸພາບ	໗໗
ເອກສານຮາຊການ	໗໙
ພຣະຮາຊໂອງການ ເລກທີ ໑໐ ທີ່ເປັນພາສາຝຣັ່ງ	໘໑
ພຣະຮາຊໂອງການ ເລກທີ ໑໐ ແປຈາກພາສາຝຣັ່ງ	໘໒
ຄນະກັມມະການວັນນະຄະດີ	໘໔
ພຣະຮາຊໂອງການ ເລກທີ ໗໒ ລົງວັນທີ ໒໓/໒/໑໐	໘໖
ສະມາຊິກ ຮາຊບັນດິດສະພາ	໙໒

ປຶ້ມຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນຣາຊບັນດິດສະພາລາວ

໑. ບຸນປະເພນີ ແລະບຸນສາສນາ ພາສາຝຣັ່ງ
໒. ນິທານ ທ້າວສັງສິນຊັບ ພາສາຝຣັ່ງ
໓. ນິທານ ທ້າວກາລະເກດ ພາກ ໑
໔. ນິທານ ທ້າວກາລະເກດ ພາກ ໒
໕. ຊຸມະສັນທະ
໖. ນິທານ ນາງແດງອ່ອນ ພາກ ໑
໗. ນິທານ ນາງແດງອ່ອນ ພາກ ໒
໘. ນິທານ ທ້າວສຽວສວາດ
໙. ນິທານ ທ້າວສຸຣິວົງ
໑໐. ນິທານ ທ້າວສີທົນ
໑໑. ພັນຂຸນບຸຣົມຣາຊາທິຣາດ
໑໒. ນິທານ ທ້າວຊຽງຫມັ້ງ
໑໓. ພຣະກິດພຣະພານ
໑໔. ໄວ້ບາກອນ-ຖາມດອບ
໑໕. ບົດຄວາມຮຳຮຽນ
໑໖. ຄຳແປສັບພະແນກຣາຊການ
໑໗. ນິທານ ທ້າວລິນທອງ
໑໘. ນິທານ ນົກຈອກ

໑໙. ໄວບາກອນລາວ ພາກ ໑ (ສະບັບຮ່າຊຸບັນດິດສະພາ)
໒໐. ໄວບາກອນລາວ ພາກ ໒ (--" --)
໒໑. ໄວບາກອນລາວ ພາກ ໓ (--" --)
໒໒. ໄວບາກອນລາວ ພາກ ໔ (--" --)
໒໓. ໄວບາກອນ ໔ຮັງ
໒໔. ຫນອງບິເລດ
໒໕. ກາບປູ່ສອນຫລານ
໒໖. ເຮືອງອຸປະຄຸດເຖຣະ
໒໗. ນິທານ ທ້າວຈັນທະຄາດ ພາສາຝຣັ່ງ
໒໘. ພຣະພຸດທະຮູບສັກສິດ
໒໙. ນິທານ ທ້າວຈັນທະຄາດ ພາກ ໑
໓໐. ນິທານ ທ້າວຈັນທະຄາດ ພາກ ໒
໓໑. ປະເພນີບູຮານ
໓໒. ບົດອ່ານປະສົມ
໓໓. ອິນທິບານສອນລູກ
໓໔. ນິທານ ທ້າວຄຳສອນ
໓໕. ຄຳພິໄລກນິວິ
໓໖. ງານເທສການ
໓໗. ສານລືພສຸນ
໓໘. ນິທານນາງຕັນໃຕ ພາກ ໑

໓໙. ນິທານນາງດັນໄຕ ພາກ ໒
 ໔໐. ນິທານນາງດັນໄຕ ພາກ ໓
 ໔໑. ນິທານນາງດັນໄຕ ພາກ ໔
 ໔໒. ເພາສີດບູຮານ
 ໔໓. ນາງພາວະດີ
 ໔໔. ກາລະນັບມັ້ສ້ວຍ
 ໔໕. ວັນນະຄະດີສານ ພາກ ໓.໔.໗.໘.໙.
 ໔໖. ສັງສິນຊັບ ພາສາລາວ
 ໔໗. ຄົ້ນຄວ້າພາສາລາວ (ພາສາສາດ, ພາສາທ້ອງຖິ່ນ)
 ໔໘. ສັບພາສາສາດ (ປຣູັງເສດ-ລາວ)
 ໔໙. ສັບກົດຫມາຍ (-" -) ເຫລັ້ມ ໑ ແລະ ໒.
 ໕໐. ສັບພູມິສາດ (-" -)
 ໕໑. ສັບຊີວະວິທຍາ (-" -)
 ໕໒. ສັບເສດຖສາດ (-" -)
 ໕໓. ສັບຄະນິດສາດ (-" -)
 ໕໔. ສັບຮາຊການທະຫານ (-" -)
 ໕໕. ສັບອຸດົມິຍົມວິທຍາ (-" -)
 ໕໖. ສັບວິຊາຊ່າງທົ່ວໄປ (-" -)
 ໕໗. ໂຫສາສາດລາວ (ພາກປະຕິທິນ)
 ໕໘. ຮິດສິບສອງຄອງສິບສີ່